

Priloga za kulturo

V Vestnikovi kulturni prilogi romanje h kulturno zgodovinskim spomenikom Prekmurja in Prlekije: kaj vse je mogoče videti na freskah v Selu, Turnišču, Martjancih, kaj na obzidju Ljutomer-ske cerkve in na radgonskem kužnem znamenju?

Kako muzicira in kako modruje Beltinska banda?

Kako pesnikuje in piše kulturno zarobje, obrobje, podpodje?

str. 25-32

VESTNIK

Murska Sobota, 6. februarja 1992 • LETO XLIV • Št. 5 • Cena 40 tolarjev

O snegu ni več prave sledi, tale fantič pa si ga je le poskušal zadržati. Z mamico sta zbrala ves sneg, ki je bil po dvorišču, in naredila takega snežaka. Le še korenček, da bo nos, kot je treba. Foto: N. Juhnov

Življenjsko zavarovanje je tudi varčevanje

Moja dežela — dežela bunkerjev

str. 8

Stroški zamujenih priložnosti

Visoka je cena, ki jo plačujemo za skoraj polstoletno zamujanje in podrejanje gospodarstva političnim interesom. Primer Elrad je zadnji dokaz, kako padajo podjetja, ki so svojo prihodnost gradila in podrejala politiki ter dogovorni ekonomiji, kjer je bila vizija prihodnosti podrejena realnosti, izzivi novega in zahtevnejšega lažjemu in enostavnejšemu, znanje, tisto, kar ga je bilo, pa lastni karieri in ljubosumnemu skrivanju, namesto da bi bilo integrirano v podjetje in razvoj ter temu primerno spodbujeno in nagrajeno.

Bomo stroške zamujenih priložnosti slovenskega gospodarstva v preteklosti znali obravnavati in v njih videti kaj več kot zgolj negativne izkušnje in potrato? Jih bomo znali obravnavati kot naložbo, ki lahko v doglednem času prinese nekaj več, ki naredi konec zaostajanja in izgubljanju ter negativne izkušnje spremeni v prednosti?

Krvice za stroške zamujenih priložnosti v preteklosti poznamo, ob njih in z njimi ne bi kazalo izgubljati dragocene energije in časa. Ta krepko pritiska ob množici nezaposlenih na robu življenjskega minimuma, ob pomanjkanju vseslovenskega gospodarskega programa in ekonomske politike, ki za tiste, ki so zaradi zamujenih priložnosti ostali na cesti, ne ve in ne uspe najti prihodnosti. Nasprotno, vladni scenariji so še vedno črno obarvani.

Podjetja padajo zaradi zgrešene ekonomske politike. Ali bodo tista, ki ostajajo uspešna? O preživetju se ne bi kazalo več pogovarjati, potrebujemo pogoje za normalno delo in poslovanje, takšno, ki zna neuspehe spremeniti v uspehe, visoke stroške, ki jih plačujemo za dragoceno suverenost v naložbo, ki bo začela podjetju Samostojna Slovenija prinašati dobiček. Pravimo, da imamo veliko primerjalnih prednosti, da imamo znanje in sposobne, podjetne ljudi, da uživamo političen ugled. Do njega smo hiteli previdno in počasi, nam je torej za gospodarsko subjektiviteto zmanjkalo poguma in moči? V vladi pravijo, da je potrebno potrpeti, da se nam že v drugi polovici leta obeta gospodarska rast in boljše življenje. Upajmo, da res. Bilo bi namreč prekruto, če bomo čez nekaj časa znova ugotavljali stroške izgubljenih priložnosti in spoznali, da je bil ta čas z vidika razvoja in blaginje izgubljen.

RENATA FICKO

Zaradi davkov brez kruha

str. 4

Popestritev sejmskih ponudb

str. 9

Zaloge mesa so, kot kaže, pošle in pri Dominkovih v Renkovcih so vsi veselo zavijali rokave in pomagali mesarju. Ko bo tale svinjska lepota že pečena na mizi, pa se bodo vsi zbrali ob domači mizi in poskusili dobrote kolin. Foto: N. Juhnov

Koliko so vredne Moravske toplice?

str. 5

Včasih pomaga tudi korak nazaj

str. 7

Bežite od azbesta!

str. 18

Februar

11. februarja bo Luna v znamenju prvega krajca.

Vestnikov koledar

- 6. februar, četrtek, LJUBO
- 7. februar, petek, RIHARD
- 8. februar, sobota, Prešernov dan
- 9. februar, nedelja, APOLONIJA
- 10. februar, ponedeljek, SHOLASTIKA
- 11. februar, torek, Marija (Lurška)
- 12. februar, sredo, BENEDIKT

Ob koncu tedna se bo nadaljevalo suho, razmeroma toplo vreme.

Pregovora
Svečan (februar) iztegne dan.
Če Svečana mačka na soncu leži, v sušcu spet rada na peč pribeži.

VREME

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

Salomon je bil modrejši

Po prepričanju nekaterih sta mož in žena dala na tehtnico, ali tretji otrok ali novi avtomobil; in ker smo pač ljudje potrošniško naravnane družbe in nam ni tuje poželjenje po materialnih dobrinah, so se številni pač odločili za jeklenega konjička.

Po novem pa tehtanje več ne bo potrebno, saj je zakon o prometnih davkih nehumanost odpravil. Staršem sedaj res več ne bo treba tehtati, ali otrok ali avtomobil, saj bodo lahko imeli oboje, tretjega otroka in zaradi njega še avtomobil, za katerega bodo državi plačali le najnižji možni znesek — torej pet odstotkov.

Tako se bo srečna, večštevna družina lahko peljala na izlet obisk ali kamor koli že. Vozili se bodo tehtanja rešeni starši in otroci, ki bodo želeli na izlet z avtomobilom na bencin. Pa ne le izleta, otroci si bodo želeli tudi mleko, meso, pa še kakšen sok. Potrebnovali bodo oprano in zlikano obleko in še marsikaj (kar so udarili davki).

Salomon je bil modrejši. mh

Petelin ji poje dneve

str. 6

Sojenje str. 20

v kinodvorani

posezonska razprodaja

ZIMSKE ŠPORTNE KONFEKCIJE

od 5-19 FEB '92

v Domu tehnike sportni odd.
v Blagovnici - ciciban, otroški odd.
in v Blagovnici v Beltincih

otroške, ženske in moške vetrovke (puhovke), smučarski kompleti

ZNIŽANJE CEN 30%

VELETRGOVINA

Potrošnik

Z Dunaja piše

Zunanja politika po avstrijsko

Zdaj, ko so gotova dejstva okrog priznanja za nami, si lahko približno ogledamo možne vzroke, zaradi katerih so Avstrijci tako dolgo odlašali s priznanjem državnosti Slovenije in Hrvaške. Ali se vam namreč ne zdi vsaj malo čudno, zakaj so naši severni sosedje, ki so se v desetine dni vojni na diplomatski ravni tako zavzeli za nas, v primeru priznanja čakali do zadnjega trenutka? In to potem, ko je Nemčija, dežela torej, ki je avstrijski zunanji politiki kot starejši brat že od nekdaj zgodovinski vzor, že izrekla svoj blagoslovljeni DA?

Najprej moramo vedeti, da vprašanja priznanja Slovenije in Hrvaške po nastopu vojne v Sloveniji avstrijska zunanja politika ni več nikoli problematizirala. Za zunanjo politiko je bilo priznanje samo še vprašanje časa, ki ga mora določiti avstrijska notranja politika. Vprašanje je bilo torej: KDAJ?

O tem vprašanju pa je odločala koalicijska vlada, ki jo sestavljajo socialdemokrati pod vodstvom kanclerja Vranitzkega in pa ljudska stranka z zunanjim ministrom Mockom ter podkanclerjem Busekom na čelu.

Tako je bilo narodnjakom že dolgo kristalno jasno, da se bo Evropa odločila za priznanje. Socialdemokrati z Vranitzkim na čelu pa so vztrajno čakali na dokončno odločitev »večje skupine vplivnih držav«, kot je to formulirala avstrijska vlada že pred časom in katere formulacijo je avstrijski kancler vsaj v smislu avstrijske notranje politike vzel izredno »resno«.

Zavedati se moramo dejstva, da vzrok za neodločnost v potezah avstrijske vlade nikakor niso bili takšni ali drugačni pogoji, ki jih bodoče države niso izpolnjevale. Niti ni bilo tako pomembno število držav, ki so te države že priznale.

Vzrok je dosti bolj banalen: avstrijski socialistični politiki so hoteli še enkrat pokazati svojo moč in pa seveda nemoč Ljudske stranke znotraj vladajoče koalicije. Dogodki okrog priznanja Slovenije in Hrvaške so pokazali, da v Avstriji v tem trenutku v bistvu vlada ena sama stranka, ki gradi velik del svojega političnega kapitala na enem človeku. Za dobo Kraisky je tako prišla doba Vranitzky. Avstrijski socialisti rabijo svojega »očeta naroda«, ki bo s svojo modrostjo in simpatično zunanostjo znal odgovoriti povprečnega volilca.

Intelektualci pa tako ali tako trdijo, da v tem trenutku na avstrijski politični sceni, če sploh greš na volitve, drugega kandidata kot Vranitzkega ne moreš voliti. Narodnjaki so nesposobni, Zeleni in Svobodnjaki pa tako ali tako imajo samo za valilnice udarnih političnih idej, ki jih velike stranke potem spretno prodajo kot svoje.

Sklep, ki ga lahko izpeljemo iz že povedanega: datum priznanja Slovenije in Hrvaške nikakor ni bilo vprašanje avstrijske zunanje politike, marveč razmerja moči in petelinjenja znotraj političnih ambicij prvakov posameznih političnih strank. In to vseh, od skrajno levega pa tja do skrajno desnega tabora.

Andrej HORVAT

BUSHOV DRUGI JAZ

Za mir v svetovni hiši

Na vrhunskem sestanku varnostnega sveta OZN se je zbralo 13 voditeljev držav in vlad, kar je prvič na tako visoki ravni v zgodovini svetovne organizacije. Vsi po vrsti so se zavzeli za preventivno diplomacijo in sile za ohranjanje reda, s čimer bi lahko učinkovito sredi v krizah, preden se sprevržejo v oborožene konflikte. Ameriški predsednik Bush je pozval svetovne voditelje k skupni prav tako pa tudi k mobilizaciji sil zoper tiste »renegadne režime«, ne spoštujejo mednarodnih standardov. V zvezi s tem je omenil in Libijo. Predsednik Rusije Jelcin pa je pozval k ustanovitvi skupnega globalnega protiraketnega ščita. Ministrska predsednika Avstrije in Belgije, Vranitzky in Martens, pa sta s konkretnim jugoslovanskim problemom opozorila na nujnost uporabe mirovnihih sil.

Za zmanjšanje jedrskih zalog

Ameriški predsednik George Bush je v odmevnem televizijskem govoru predlagal načrt izdatkov za obrambo, programe kratkoročnih gospodarskih spodbud in načrt dolgoročne gospodarske rasti. V zvezi z obrambo je napovedal zmanjšanje ameriške oborožitve, s tem pa bi v prihodnjih petih letih privarčevali dobrih 50 milijard dolarjev. Prizadeva si tudi za oživitvev ameriškega gospodarstva. To naj bi zgodilo že letošnjo jesen, s čimer naj bi bil posredno zagotovljen Bushov uspeh na novembrskih predsedniških volitvah.

Bonska vlada je pozdravila govor ameriškega predsednika zlasti njegovo pobudo na področju razorožitve. Ob tem je kancler Kohl izrazil upanje, da bodo Rusija in druge nekdanje soške republike sledile Bushovi pobudi za zmanjšanje jedrskih zalog.

Medtem je ruski voditelj Jelcin napovedal, da bodo umaknili medcelinskih raket z jedrskimi konicami. Takšnih raket je zdaj kopnem in na ladjah 1250. V TV govoru ljudstvu je Jelcin dejal, da ameriški predsednik Bushu predlagal, naj bi te rakete ne bile uperjene proti ameriškim oz. ruskim mestom. Rusija bo število zmanjšala v treh in ne v sedmih letih, kot je bilo prej dogovorjeno. Končni cilj Rusije je dokončna odprava vsega jedrskega orožja.

Shod svetovne elite

V švicarskem letovišču Davosu je tradicionalni, letos že 22. svetovni ekonomski forum, ki se ga je udeležilo rekordno število okoli 2000 gostov, med njimi 250 uglednih politikov iz vsega sveta.

Forum je bil posvečen globalnim gospodarskim problemom in raz-

voju dogajanja v bivših socialističnih državah. Tako so v Davosu položaj gospodarskega sveta, dvostranskih gospodarskih projektih, objavi nacionalnih gospodarskih problemov, tudi o diskretnih stikih med državami, ki sicer nimajo nobenih političnih odnosov. Letos je v Davosu predstavila tudi nova država Slovenija. V delegaciji so bili Milan Kučan, Lojze Poljanec in dr. Janez Drnovšek, predsednik fondacije Pharos. Na srečanju so se udeležili tudi nekateri slovenski gospodarstveniki in bančniki. Slovenija se tako organizirano predstavlja likem mednarodnemu avtorju kot morebitni gospodarski partner.

O evropskem sodelovanju

Zasedanje ministrskega sveta Konference o evropski varnosti in sodelovanju v Pragi, ki se ga je udeležila tudi slovenska delegacija pod vodstvom zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla, ima vsekakor velik pomen. Naša država ima status opazovalke. Ministrski svet je sprejel Praško listino o prihodnjem razvoju helsinškega procesa, krepitvi ustanov konference ter politična stališča o evropski varnosti in sodelovanju. Sprejeli so tudi politično oceno dogajanj na ozemlju nekdanje Jugoslavije.

V ŽARIŠČU

Črni gredo in Rusi prihajajo!

Zdi se, da je naši politiki od nekdaj prišel namig, naj si vsi glavni strankarski bloki pravično porazdelijo zasluge pri uveljavljanju mlade države v svetu — in tako so v preteklem tednu prišli v ofenzivo črni. Šele sedaj in šele sedaj resno. Vse to doslejšnje vreščanje o »kerikalizaciji«, kar je na Slovenskem samo drugo ime za formiranje politične desnice, je bilo izraz rdeče histerije.

Trojka, ki je bila v švicarskem Davosu na letnem zasedanju Svetovnega gospodarskega kongresa, je bila sestavljena kakor za pravično »pobiranje zrelih hrušk priznavanja« — če si izposodimo ta Peterletovo zasmehovan izraz. Z leve političnega telesa Kučan, iz sredine za zdaj še neopredeljeni Drnovšek, ki pa nagiba desno, z desnice Peterle.

Medtem ko je obe skrajni poziciji — če tako imenujemo levo in desno, čeprav ne Kučan in ne Peterle nista skrajneža v slabšalnem smislu — mogoče zvesti tudi na funkciji predsednika predsedstva in predsednika vlade, za Drnovška to ni mogoče. Koga pravzaprav reprezentira Drnovšek, katero uradno državno instanco? Očitno nobene, ker je nekakšen začasni politični penzionist in se njegovo predsednikovanje fondacije Pharos omenja tako, kakor če bi se omenjalo vodenje svetovne ribiške zveze. Še najbolj predstavlja samega sebe. Mogoče bi bilo sicer reči, da je bil v Davosu zaradi svojih »dobrih mednarodnih poznanstev«, vendar je težko verjeti, da so te zveze pomembne tudi v primeru, ko za njimi ne stoji dovolj močna državniška funkcija. V Davosu je imel Drnovšek na videzno vlogo nevtralnega, namesto levega Rupla.

Iz tega je mogoče sklepati, da so se za pot v Švico »kompletirali« na osnovi nekega političnega nasveta od zunaj. Če bi namreč šlo za sestavo delegacije glede na notranje razporeditev funkcij, bi moral namesto Drnovška potovati prav Rupel. Ta predpostavka je upravičeno toliko bolj, ker Rupel doma ni imel posebnega dela. Avstrijsko visoko delegacijo je sprejel podpredsednik vlade Ocirk, Rupel se je pojavljal samo protokolarno, da bi se, v smislu njegove nedavne izjave, ko je Peterle na svojo roko potoval na Dunaj in je on na hitro poslal zraven še nekoga

iz ministrstva, pred Avstrijo izognili sumu o nesklajenosti slovenske zunanje politike.

Kako je iz tega upravičena domneva, da se ofenzivi črni, torej desnice? Prvič, na televizijskih posnetkih Kučana sploh videli nismo, vsaj večernih poročilih ne: edino na naslovnici dnevnika je bila objavljena fotografija, na kateri se predsednik predsedstva na letišču poslavlja od policajca. Drnovška so pokazali samo kako premagati stopa v hotel, sicer pa je vse izjave za televizijo dajal Peterle, ki nikakor ni hotel zamolčati, da mu je na večerji »bilo dano sedeti« politični Henryja Kissingerja. Sodeč po vseh dosedanjim zunanje-političnih nerodnostih, bi morala vsa Peterle pripadati Peterletu, bilo pa je obratno.

Na domačem terenu so, kakor smo že omenili, v zunanje politični dejavnosti, ki gre prav tako na rovaš črni, Rupla porinili na rob. Erhard Busek, vodja avstrijske ljudske stranke — torej tisti — ki je bil s svojimi strankarskimi kolegi obisku pri Ocirku, je nekoliko neobičajno izjavil, da imajo denar in ga bodo dali za savijske elektrarne in druge gospodarske naložbe. Ministrski svet za gospodarstvo Schüssel pa je še dodal, da bi ta denar že prišel, če bi si uredili lastniški zakonodajo. To pa je tudi nenehen Peterletovo opomin, oziroma očitek. V tem smislu bo imel avstrijski obisk opazen notranje-politični učinek na priljubljenost desnice. Pa še nečesa ne smemo spregledati. Če je verjeti Peterletu, bodo Američani tako mimogrede po desni strani kmalu uravnali slovensko politično tehniko, ki po njih Delovih raziskavah opazno visi v levo. Kissinger je politični desničar in prekaljen diplomat, zato je že vedel zakaj si je vsedel k Peterletu, in mu, če si ta tega ni zopet izmislil, namigoval, da nas bodo Američani skoraj priznali.

Rusi pa s priznanjem že prihajajo. Nedvomno tudi po desni strani, po levi se vozi jaltski sporazum, ki ga Rusi s priznanjem dokončno zagrebujejo.

Štefan Sme

globus

MOSKVA — Dvodnevne konference o miru na Bližnjem vzhodu se je udeležilo 22 držav. Tako Alžirija in Jemen nista poslala odgovora, medtem ko Sirije in Libanon na konferenci ni bilo. Palestinci so sodelovali v delegaciji Jordanije.

ALŽIR — Posebne policijske enote so streljale na demonstrante, ki so protestirali zoper aretacijo dveh imamov. Policija je prijetla tudi začasnega voditelja Fronte narodne rešitve Rabaha Kebirja.

LOME — Blizu 100.000 ljudi je mirno demonstriralo v prestolnici Toga v podporo demokraciji. Togo se je pred kratkim po skoraj 25 letih rešil vojaške vladavine.

NEW DELHI — Ameriška vlada je pozvala Indijo in Pakistan, naj pošljeta v Washington svoje predstavnike, da bi se pogovorili o jedrskem oboroževanju na območju Južne Azije.

PARIZ — Kakih 2500 vojakov francoske 9. divizije mornariške pehote je pripravljenih na morebiten odhod na Hrvaško, kjer bi sodelovali v mednarodnih silah OZN.

TIRANA — Med obiskom slovenskega ministra za promet in zveze v Albaniji so se dogovorili o odprtju ladijske proge Koper—Drač in izrazili zanimanje tudi za letalsko povezavo.

DUNAJ — Heksagonalna, regionalna organizacija, ki je združevala Avstrijo, Italijo, Madžarsko, ČSFR, Poljsko in Jugoslavijo, se odslej imenuje Srednjeevropska pobuda. Slovenijo in Hrvaško naj bi kot polnopravni članici sprejeli julija letos.

MANILA — Ženo nekdanjega filipinskega predsednika Imelda Marcos so aretirali, češ da je prekršila filipinske devizne predpise, vendar so jo kmalu izpustili, ker je položila varšično 10.000 dolarjev.

TBILISI — Enote nove gruzinske vlade so zasedle mesto Zugdidi, zadnje oporišče strmoglavljene predsednika Gamsahurdije. Nadaljuje pa se vojna za Goriški Karabah.

globus

S Slovenijo ni resnih problemov

»Med Slovenijo in Hrvaško ni nobenega resnega problema. Vse špekulacije v zvezi s tem so neutemeljene,« je na novinarski konferenci v Zagrebu izjavil hrvaški zunanji minister dr. Zvonimir Šeparović. »Res pa je, da sta državi zaradi številnih mednarodnih obveznosti nekoliko upočasnili dejavnosti glede navezave diplomatskih stikov. Sicer pa sta Slovenija in Hrvaška v nenehnih stikih, odprte veleposlaništve v Ljubljani in Zagrebu pa je tako rekoč dogovorjeno.«

Krivi za politični zločin

Italijanski pravosodni minister Claudio Martelli je od italijanskih pravosodnih organov zahteval, naj začnejo preiskavo proti vojakom JA, ki so 7. januarja v bližini Varaždina sestrelili helikopter opazovalne misije ES. V napadu so bili ubiti štirje italijanski in en francoski opazovalec. Po Martellijevih besedah so jugoslovanski piloti in tisti, ki so jim dali ukaz, krivi za politični zločin.

Vnovično kitajsko odpiranje

Kitajski premier Li Peng je bil na daljši politični turneji po evropskih državah. Gre za prvi tako visoki kitajski obisk v Evropi po krvavih dogodkih na trgu Nebeškega miru v Peking. Mudil se je v Italiji, Španiji, Švici in Portugalski. Po mnenju analitikov gre za poskus Kitajske, da se po triletni osamitvi znova vrne na mednarodno politično prizorišče. Vsem je seveda jasno, da je Kitajska kljub relativnemu upadanju njene svetovne vloge še vedno jedrska sila, stalna članica Varnostnega sveta OZN in ne nazadnje država, v kateri živi četrtna človeštva. Zato nihče ne more ignorirati Kitajske ne le v političnem, ampak tudi v gospodarskem smislu. Po drugi strani pa hoče premier Li Peng zloščiti obledelo kitajsko sliko v svetu in utrditi svoj položaj doma, ki je vse bolj kritičen sprčo ponovne krepitve reformskih sil.

Nezaželeni Habaš

Voditelja skrajne palestinske frakcije Ljudske fronte za osvoboditev Palestine Habaša so iz Pariza, kjer se je nameraval zdraviti, vrnili v Damask. Habaša so namreč na podlagi tajnega dogovora s francoskimi oblastmi prepeljali v neko pariško bolnišnico. To pa je v francoski javnosti izzvalo val ogorčenja, saj je Habaš na seznamu ljudi, obtoženih mednarodnega terorizma. Zaradi tega incidenta so morali odstopiti trije visoki državni uradniki iz zunanjega in notranjega ministrstva ter svetovalka francoskega predsednika.

PREBLISKI

Kosovski borci so postavili najnovejšo diagnozo bolezni, ki je pripeljala do razpada Jugoslavije. Izdajalstvo, seccionizem, prodor germanskega in italijanskega neofašizma, za povrh pa še militantni vatiškanski katolicizem.

Delo, Ljubljana

Čeprav je Estonija geografsko in zgodovinsko precej oddaljena od Slovenije, je bilo zanimanje za celotni proces osamosvajanja veliko. Zato ni bilo priznanje Slovenije slučajno, saj so težave okoli osamosvojitve malih narodov dokaj podobne in stalno prisotne v naši psihi.

Rahva Haal, Estonija

ZDA, podobno kot ES, ne bodo sprejele takšnega izida jugoslovanske krize, ki bi temeljil na uporabi sile in pritiskov za spreminjanje meja jugoslovanskih republik. Zato naj Srbija pokaže tudi to, da bo spoštovala ozemeljsko celovitost Hrvaške, BiH in Makedonije.

New York Times

AVTORADGONA

V primežu konkurence in banke

Medtem ko so po uvedbi stečajnega postopka z vsemi njegovimi posledicami novoustanovljene družbe Avtoradgona nekoliko lažje zadihale, so se v letošnjem letu znova znašle v novih težavah. Te povzročajo predvsem konkurenca pri proizvodnji bivalnikov iz vzhodnih držav in pa še vedno nedokončan stečajni postopek, ki predvsem zaradi banke, največje upalke Avtoradgona, preti. Banka je namreč izsilila, da se obveznosti iz stečajnih firm prenešajo na novoustanovljene družbe, kjer se ti dolgi normalno obrestujejo in naraščajo iz dneva v dan. Dolgi znašajo 15 milijonov dolarjev.

Po dveh mesecih »mrtve« sezone, ki je za proizvodnjo bivalnikov značilna, je v največji družbi sistema, ki kar 90 % proizvodnje namenja tujemu trgu, znova stekla proizvodnja. Podpisane so pogodbe s tujimi partnerji, ki obetajo polno zasedenost kapacitet skozi vse leto. »Dela je dovolj,« pravi direktor Franc Štraki, »letos se je malce zataknilo drugje. Zeleni napovedan prodor proizvajalcev bival-

nikov iz vzhodnih držav na razvite trge zahoda, se je letos uresničil. Seveda se je to poznalo pri sklepanju pogodb, naše cene smo morali znižati za 5 do 7 odstotkov. To znižanje cen, v katerega smo bili prisiljeni iti, saj teh tržišč ne smemo izgubiti, bo potrebno nadomestiti doma — predvsem z višjo produktivnostjo in racionalnim poslovanjem. Vse pa ne bo odvisno le od nas, obstaja nevarnost naraščanja cen repromateriala, če bodo te naraščale v primerjavi s kurzom dolarja, smo lahko v težki situaciji. Izgubo dohodka zaradi lastnega znižanja cen in precejšenega dolarja ne bomo mogli z nobenim notranjim ukrepom nadomestiti.« Svetlejša prihodnost pa se obeta družbi AR Bus, ki je imela do sedaj največ težav. Ob tem, da je proizvodnja zapolnjena za prvo tromesečje, sta oba partnerja, tako avstrijski proizvajalec kot mariborski Tam, zainteresirana za poslovno sodelovanje na osnovi kapitalske povezanosti. V Avtoradgoni iščejo možnosti, kako obdržati oba zainteresirana, saj se njuna proizvodna programa izključujeta. »Oba sta za nas zanimiva, izgubiti ne želimo niti enega,« pravi direktor Štraki. »Če ne bo možno združiti oba

partnerja v eni firmi, bomo ustanovili dve z različnimi kapitalskimi vložki, s tem, da bo eno podjetje delalo na šasijah Mercedes in Carose, drugo pa na programu Tama. Oba partnerja zagotavljata polno zasedenost do 70 delavcev, zato je naš interes, da obdržimo oba.«

Še vedno pa Avtoradgoni grozi nerazrešen stečajni postopek. Z dolgom bremena v lanskem letu so sicer nekoliko lažje zadihali, vendar če se v kratkem času postopek na tak ali drugačen način ne razreši, bodo nove dejavnosti, ki sicer imajo prihodnost, zadušene. Do 15. februarja bodo zato pripravili stečajne bilance, ki so ustrezna podlaga za izdelavo različnih možnosti prisilne poravnave ali druge možnosti zaključka stečajnega postopka, ki bi po predvidevanjih moral biti zaključen do sredine aprila. Banka bo pri tem pomemben in odločilen faktor. Če se bo postavila na stališče, da kratkoročno zahteva nazaj vložena sredstva in poravnavo finančnih obveznosti, ki so iz stečajnih firm prenešena na novoustanovljene družbe, potem pomeni to konec življenja tega sistema.

RENATA FICKO

Zadnja (radostna) vest

Predstavnik poslovnega partnerja Mure iz firme Boss, gospod Vogt, je v torek v Murinih prostorih (v Tovarni moških oblačil) izročil dr. Kousovi, predstavnici Otroškega oddelka soboške bolnišnice, ček za 1300 DM. Denar so v dobrodelni novoletni akciji zbrali Bossovi uslužbenci.

Ker so ga namenili za pomoč otrok, so svoje slovenske znanke iz Mure vprašali, komu naj ga podarijo. Predlagali so jim otroški oddetek.

Čeprav bi akcijo z določenimi zadržki lahko imenovali tudi reklamno — češ, kar se iz srca podarja, se podarja brez medijske prisotnosti — se moramo spomniti, da so lahko reklamne akcije oblačilnih podjetij tudi popolnoma drugačne. Na tiste recimo, ki jih z otroki zganja Benetton: na enem zadnjih Benettonovih propagandnih panojev je bil naslikan še s porodno krvjo oblit novorojenček. Hvala torej, Bossovi!

smš

KOLUMNA

Štefan Smej

Dodatno so nam obdavčili kruh, bodite pozorni na jajca!

Beltiški veterinar in zbiralec ljudskega blaga Ešek rad takrat, ko nanese pogovor na davke in finance, pripoveduje zgodbo, ki jo je njemu povedala neka naša rojakinja iz ZDA ali Kanade. Bila je namreč presenečena, kako se pri na raznim »fušanjem« služi denar, ne da bi država kaj pobrala zase. In pametni dacarji bi morali za državni vamp prej narediti to, kakor pa obdavčiti naše želodce.

Naša rojakinja je priložnostna kuharica, tako kakor so pri nas recimo tiste, ki kuhajo po »gostovanjih«. Samo, da tam kuha na raznih party, kakor se temu reče. Nadležna država pa ji obdavči tudi ta priložnostni zaslužek. Tako je veterinarju pripovedovala, da takoj ko se zjutraj vrača s celonočnega »šišta«, stopi do ustreznega financarskega okenca in prijavi svoj zaslužek, da bi si lahko država vzela svoje. To raje stori čim prej, kakor pa da bi pozabila in bi zaradi »finančne nediscipline« izgubila pravico do tega zaslužka.

S tem niti veterinar Rešek niti jaz nečeva reči, da je potrebno takoj obdavčiti vse tiste »nenike«, ki bodo v prihajajočem pustnem času kuhale po gostijah. Dejstvo pa je, da bi pametna država s svojim najljubšim opravilom začela pri različnih »fušarjih«, ne pri hrani...

Reči, da je glavno opravilo države pobiranje davkov, bi bilo poenostavljeno. Ne pa daleč od resnice. Takoj, ko se država za silo uredi, ko se napišejo zakoni — to, pisanje dobrih zakonov, bi moralo biti vseskozi njeno glavno opravilo — se opremi s svojo policijo, si zgradi bunkerje na meji, četudi nebo še ni njeno, si sploh zgradi svoj aparat, takoj ko to za silo uredi, se začne njen dacarski posel.

Visoke namene — kajti o tem, da ima osnivanje države načeloma visoke namene, nam ni potrebno dvomiti — je pač najlažje iz cilja spremeniti v sredstvo. V imenu pravičnosti, reda in varnosti pobiraš davke in pripoveduješ, da brez denarja vsega tega ne moreš uresničiti.

Pa saj, če takole vzamete, je to tudi res. Ali ne pravijo ljudje, da se zastoj še boga ne moli!

Vseeno raje recimo, da je drugo najpomembnejše opravilo države izterjevanje davkov. Seveda drugo glede na načela. Ob rojstvu svoje države pa si lahko pridržimo malo dobre vere v njen visoki cilj. Njeno najljubše opravilo pa je gotovo pobiranje davkov.

Čeprav torej država nastane zaradi dobrega življenja, se kmalu spremeni v ustanovo za grenjenje življenja. Zaradi davkov, ki jih pobira. Načeloma jih pobira sicer za to, da bi naredila življenje v skupnosti pravično, pa se na žalost vse podjetje sprevrže in država kaj rada postane sama sebi namen. Tisto, da se brez denarja še boga ne moli, oblast ne razume tako, da se brez pobiranja davkov še pravica ne more vzpostaviti, ampak tako, da ona tega brezplačno ne bo delala. In skrbi predvsem zase.

S pobiranjem davkov se državni žakej brez dna pa je tako, kakor v tisti sovjetski šoli o kolhozniku-udarniku. »Tavarišč« je bil na kolhoz kosec in je globoko verjel v komunizem, zato je bil zelo priden. Ko je kosil, je tako živahno mahal, da je šlo veliko energije v nič. Pa so njegovi vrli nadzorniki rekli, da je to velika škoda, zato so mu na lakti privezali še vile, češ naj še plasti razreze. Ker pa ga niti to še ni sčela izrabilo, še vedno je iz globoke vere v komunizem hlastno mahal, so mu zadaj privezali še grablje, naj pa še pograblja za seboj, so rekli. Nakar je mož čez nekaj dni prišel k zdravniku. Zdravnika je prosil, naj mu odreže jajca, ker mu bodo sicer tam obesili svetilko in od njega zahtevali, da dela še ponoči.

Tudi državi — pobiralci davkov se lahko zgodi, da ne bo mogla nehati. Najbolj neumno pa je, če začena tam, kjer bi morala končati. Če je ta država že začela tukaj, pazite, kaj se vam še lahko zgodi!

SINDIKAT DELAVCEV TRGOVINE O URESNIČEVANJU PANOŽNIH KOLEKTIVNIH POGODB V TRGOVINI

Preveč ventilov

»Pogrešamo večjo kulturo dialoga med delodajalci in delojemalci, in to velja še posebej za trgovske organizacije. Še vedno je veliko ventilov v tej zakonodaji, ki omogočajo direktorjem, da brez težav odpustijo delavca. Zato se vsi bojijo; ne nasprotujejo spreminjanju nazivov delovnega mesta, čeprav pridejo v nižji plačilni razred, samo da obdržijo službo,« smo med drugim slišali

gli vsaj to, da bi vsi zaposlovali ljudi s pogodbo o zaposlitvi.

Kakor je povedala predsednica odbora Marjeta Benko, bo največji problem uresničiti tista določila kolektivne pogodbe delavcev v trgovini, ki govorijo o osebnih dohodkih; v Ljubljani takšnih problemov ne pozna. Po drugi strani pa ima trgovska kolektivna pogodba najboljše doblan sistem presežnih delavcev.

Sindikalisti pozivajo vse delavce, naj bodo pozorni, kakšne dokumente bodo podpisovali in kakšne papirje jim bodo delila podjetja. Vse uradne papirje, ki jih bodo dobili od podjetja (najsi bo le poročilo, izjava, pogodba... ali kako drugače imenovano), lahko prinesejo na sindikat (Alija Kardoša 2/11, Murska Sobota), kjer jih bodo natančneje pregledali. Marsikje se skrivajo kakšna določila, ki omejujejo pravice delavcev in so zavita v pravne fraze. Zato pazite, kaj podpisujete, kajti vaše pravice so zapisane v kolektivni pogodbi, pozivajo sindikalisti.

minuli teden na sestanku Območnega odbora sindikata delavcev trgovine v Pomurju, ki se ga je udeležila tudi Marija Lukman, sekretarka ROS-a.

Člani sveta so ugotovili, da se določila panožnih in splošnih kolektivnih pogodb še ne uresničujejo v celoti, zato bodo predstavniki sindikata obiskali posamezne trgovske organizacije, da bi se čim boljše informirali o položaju, možnostih in morebitnem odpuščanju delavcev. Prav tako bodo obiskali tudi vse trgovine, katerih lastniki so zasebniki in obrtniki, saj so tudi pri njih zaposleni brez vsakršne zaštite. Dejstvo pa je, da so delavci zadovoljni tudi z najslabšimi pogoji dela, samo da imajo mesečni zaslužek — zasebniki jih namreč lahko še hitreje postavijo na cesto kot družbeno ali državno podjetje, zato bi sindikalisti radi dose-

Trgovski sindikalisti so se dotaknili tudi novega osnutka odloka Skupščine občine Murska Sobota o poslovnem času trgovin. Sedanji vladi je ostalo še preveč »birokratskih navad« iz preteklosti. Tako so tudi novi odlok prepisali po starem, ki je bil napisan že 1975. leta. Očitno želijo sprejeti le odlok zaradi odloka, ne razmišljajo pa o tem, kakšne bodo posledice. Nesmiselno je, so menili sindikalni predstavniki trgovin, da se v času, ko prehajamo na tržni način poslovanja, z odlokom predpisuje odpiralni čas. Vsak, ki se bo obnašal po tržni logiki, bo poskušal ugoditi zahtevam in željam kupcev.

Trgovci tudi upajo, da bo po davnih zakonih končno prišel na vrsto njihov zakon o trgovini, saj bo potrebno čim prej uvesti nekaj reda tudi v trgovsko dejavnost. Bernarda B. Peček

JE NA POMOLU NOVA AFERA OKROG STAVBNIH ZEMLJIŠČ

Čas čistih računov

Zaradi nestrinjanja z razdelitvijo nekaterih stavbnih zemljišč, predvsem pa z izvedenimi postopki, je poslanec zbora združene dela Ljutomerke občinske skupščine ROMAN CAF ponudil svoj odstop kot član upravnega odbora sklada stavbnih zemljišč. Kaj ga je privedlo do take odločitve? Kot je povedal na skupni seji vseh treh zborov skupščine občine, odstopa zaradi grenkih izkušenj pri dosedanjem delovanju omenjenega sklada, na čigar sestankih je bil kot opozicija venomer preglasovan, čeprav je skušal dobronamerno opozoriti na nekatere pomanjkljivosti in nepravilnosti. Po njegovem je šlo za sporne odločitve upravnega odbora sklada stavbnih zemljišč v zadnjih dveh mesecih. »Sporni niso ljudje, ampak postopki, ki so se pokazali pri dodelitvi dveh atraktivnih parcel v središču Ljutomeru. Ena parcela je za Imgradom, druga pa ob križišču ceste proti Cvenu (betonarna ob železniški postaji), kjer je po javnem razpisu prišlo do nesprejemljivih sprememb pogojev. Po teh bi kupnino zainteresirani morali plačati v celoti takoj po podpisu pogodbe, pozneje pa so zemljišče oddali za trile-

no odplačilo. To je ugodneje, kot je pisalo v razpisu, vendar za to niso vedeli morebitni drugi interesi!«

Poleg tega je Roman Caf navedel primer iz Vučje vasi, kjer naj bi gradbeno parcelo oddali brez vednosti upravnega odbora sklada stavbnih zemljišč. Sporna pa se mu zdi tudi postavitev večje transformatorske postaje v industrijski coni ob Jeruzalemski cesti v Ljutomeru. Po njegovem naj bi bili člani upravnega odbora zavedeni, češ da tedanja električna napeljava ni ustrezala. Ker je sklad stavbnih zemljišč prispeval kar 40 odstotkov vrednosti te naložbe, pozneje pa se je izkazalo, da elektrike take jakosti nihče ne potrebuje, terja odgovornost za takšno odločitev.

Poslanka DPZ-ja DARJA ODAR je ob vsem tem menila, da je treba vso zadevo čimprej razčistiti, zato se ni strinjala z razrešitvijo Romana Cafa. Mag. PAVEL ŠERC iz istega zbora je pripomnil, da nihče nima pravice kršiti pravil igre, pridružil pa se mu je tudi BLAŽ ZAJNKOVIC, rekoč, da celotna stvar postaja sumljiva. Morda pa je po-

sredi te nevoščljivosti, je dodala JELKA ROSTOVAR, in se bo prikažana oseba raje odločila za gradnjo v kaki drugi občini.

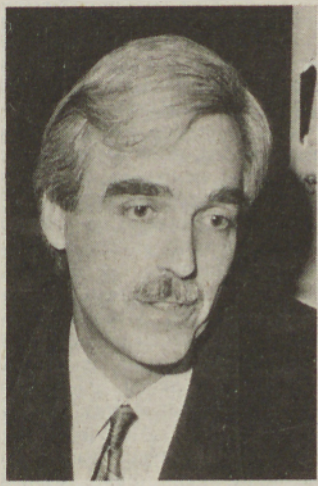
V razpravo je posegel tudi predsednik občinske skupščine MIRKO PRELOG, ki je med drugim rekel, da so se za ugodnejše plačilne pogoje pri oddajanju omenjenih parcel odločili zato, ker ni bilo kupcev. Na ta način naj bi se tudi hitreje prilagodili razmeram in hitro reagirali na podjetniške pobude, ki so za večji razvoj Ljutomerke občine ogromnega pomena. V tem smislu je pozval vodstvo upravnega odbora sklada stavbnih zemljišč, da naj v prihodnosti tankočutno pristopi k sleherni zadevi. Predsednik upravnega odbora sklada stavbnih zemljišč BORUT KAPUN se je ob koncu obvezal, da bo do naslednjega skupščinskega zasedanja pripravljeno podrobnejše poročilo o njihovem delu. Vsekakor pa bodo svoje mnenje morali izreči tudi pravniki in družbeni pravobranilci.

MILAN JERŠE

Prodaja se začne z »ne«

Smo Slovenci spretni trgovci? Dovolj spretni, da bomo na trzišču, kjer je spretnost trženja prava znanost, sposobni prodajati svoje izdelke tako, da bosta po pravili dobre kupčije zadovoljna tako trgovec kot prodajalec? Je naš samozavest dovolj trdna, da bodo znali zagovarjati ceno in kakovost izdelkov, ki gledano z očmi in logiko zahodnjaka prihajajo iz manj razvitih območij in ki bi zato morda morali biti uvrščeni tudi v nižji cenovni razred? Bomo kot trgovci znali izkoristiti možnosti, ki nam jih ponuja napovedana možnost na zahodu in vzhodu? Pogovarjali smo se s priznanim strokovnjakom za področje marketinga in vodenja podjetij dipl. ing. dr. Wighbertom Winklerjem iz podjetja Hermes Consulting v Celovcu, ki je v Sloveniji organiziral kar nekaj posvetov na temo prodajnega marketinga.

Kakšne možnosti ima Slovenija za intenzivnejši prodor na tuja zahodna tržišča? »Mislim, da imate velike možnosti. Seveda, če boste dohiti pomoč veliko pomoči, ki bo prišla preko partnerstva z različnimi podjetji. Kljub temu, da se vzhod odpira in ponuja, je Slovenija v prednosti,

utrditi gospodarstvo in samozavest Slovencev.«

Smo torej Slovenci premalo samozavestni in preskromni trgovci?

»Mislim, da. Prav gotovo pa je to posledica sistema, iz katerega izhajate, sistema dogovorne ekonomije, kjer se je bilo skoraj greh obnašati tržno. To

mi govorijo tudi moje izkušnje iz predavanj po Sloveniji, ko seminaristi okoli problema, ki ga skupaj hočemo rešiti, krožijo kot mačka okoli vrele kaše. So torej zelo previdni, ko govorijo.«

Marketing v Sloveniji in svetu. Je kakšna razlika med njima?

»Delate prve korake na tem področju, vendar pa to še ne pomeni, da je vse, kar delajo na zahodu ali prihaja iz zahoda, dobro. Imate kakovostne izdelke in možnosti tudi zato, ker zahod ni perfecten na tem področju. Imate tudi nižje delovne stroške, ki jih premalo izkoriščate.«

Star pregovor pravi, da se dobro blago samo hvali in prodaja. Ali res?

»Prav gotovo ne. Cena dela prodajo, vendar, če prodaja samo blago, potem je cena nizka. Treba je znati prodajati, vsaka prodaja se začne z »ne«. Z dobrim treningom prodaje lahko prodamo dražje, samo 10 odstotkov višja cena izdelka pa pomeni, da se dobiček potroji.«

Ceno pa postavlja kakovost, ne?

»Kakovost je zelo pomembna za prodajo; če je ni, pa je potrebno več delati, potrebno

je več znanja, da partnerja prepričate, da sprejme vaše pogoje. Pomembne so ideje, ki jih je potrebno iskati tam, kjer so. Če jih vzameš pri enem, si tat, če si jih sposodiš pri več partnerjih, pomeni to razvoj. V Evropi je pogosto tako, da smo preponosni, da bi nekoga posnemali. Vendar je to zgrešeno. Poglejte, kaj so z metodo posnemanja naredili iz sebe Japonci.«

Spretnost trženja — ali je prirojena ali pa se jo da naučiti skozi takšne seminarje kot je vaš?

»Nekaj se da naučiti. Je pa s tem tako kot pri igranju na klavir. Vsak ga lahko igra, nihče pa ne tako kot Mozart.«

Slovenija želi na zahod. So tehnike trženja tukaj drugačne? »Vsak nov trg je težak. Pomeni nove izkušnje, te pa stanejo določen denar. Vendar je tako, da je tehnika pogajanj ista, ne glede ali trguješ z vzhodom ali zahodom. Pomembno je znanje. Čim več ga imaš, tem boljši posel si lahko obetaš.«

Kaj je to dobra kupčija? »To pomeni, da sta kupec in prodajalec zadovoljna. Včasih tudi na račun cene, če za poslom stoji dolgoročno sodelovanje.«

RENATA FICKO

Nepovratnih sredstev občani niso dobili

Slovenska skupščina je pred iztekom leta 1990 sprejela zakon o spodbujanju razvoja demografsko ogroženih območij, ki je v bistvu nadomestil zakon o skladnejšem regionalnem razvoju. Območja, ki so po zakonu opredeljena kot demografsko ogrožena, so deležna posebnih spodbud iz republiškega proračuna in v letu 1991 je že bil objavljen prvi natečaj za dodelitev teh sredstev. Žal v lanskem letu ni teklo vse po načrtih, saj je vmes prišla vojna v Sloveniji in tako se je tudi rok za natečaj nekoliko podaljšal.

Prva sredstva za te namene so bila odobrena konec lanskega leta, vendar mnogim zahtevkom zaradi pomanjkanja sredstev niso mogli ugoditi. Pa tudi tisti, ki so sredstva za spodbujanje razvoja demografsko ogroženih območij dobili, so imeli veliko pripomb,

V pogojih natečaja za pridobitev sredstev za spodbujanje razvoja demografsko ogroženih območij za lansko leto je bilo zapisano, da se sredstva lahko odobrijo upravičencem kot nepovratna sredstva v obliki premije ali kot dolgoročni kredit ali kombinirano. Nepovratna sredstva so bila odobrena v glavnem za razvoj infrastrukturnih objektov, medtem ko so za naložbe v gospodarstvo in kmetijstvo bili odobreni krediti z devizno klavzulo za dobo desetih let z dveletnim moratorijem in z 2-odstotno letno obrestno mero. Kljub številnim protestom tistih, ki so kredite dobili, vsaj zaenkrat ne kaže, da bi prišlo do kakršnih koli sprememb. Ministrstvo za planiranje je namreč mnenja, da omenjeni kreditni pogoji niso neugodni, isto ministrstvo pa hkrati zavrača tudi očitke, da so nekateri posamezniki dobili iz tega naslova nepovratna sredstva.

saj je med vložitvijo zahtevkov in rešitvijo posameznih vlog preteklo preveč časa, inflacija pa je med tem opravila svoje. Sedaj veljavni zakon namreč določa, da natečajni rok za priglasitev zahtevkov traja tri mesece, kar pa je očitno predolgo. Že ob sprejemu zakona so bili takšni pomisleki, vendar je vseeno prevladalo prepričanje, da je zaradi uvajanja zakona v praktično delovanje takšen rok primeren.

Ker je prvi natečaj zdaj že za nami in imamo praktične izkušnje, je izvršni svet pripravil predlog za izdajo zakona o spremembah zakona o spodbujanju demografsko ogroženih območij. Ker spremembe ne posegajo v vsebino, pač pa le skrajšujejo natečajni rok in tako povečujejo njegovo učinkovitost, naj bi se zakon sprejel po skrajšanem postopku. Poslanci bodo tako dobili v obravnavo predlog zakona o spremembi in če ga bodo sprejeli, se bo natečajni rok že ob letošnjem razpisu skrajšal s treh na en mesec.

LUDVIK KOVAČ

DELAVSKA HRANILNICA

Bodo višje obresti dovolj mamljive?

Krajevni svet zveze svobodnih sindikatov v Lendavi je za zaposlene v podjetjih pripravil zelo zanimivo razpravo, v kateri je sodelovalo veliko delavcev. O delu in namenu delavske hranilnice jim je podrobneje spregovoril Miha Ravnik. Nesporno je, da so delavske hranilnice za zdaj bolj razširjene v osrednjem delu Slovenije, zato je bilo gotovo zanimivo zvedeti o njihovih dosedanjih izkušnjah, predvsem o prednostih. To pa je za delavce v sedaj ko jih gospodarska kriza pritiska ob tla, najpomembnejše.

Nič čudnega, da so udeleženci v razpravi načeli vrsto konkretnih vprašanj, zlasti se o možnostih nakupa stanovanj in vezavi sredstev v podjetjih. Oh visoki inflaciji je to ključnega pomena, saj si vsakdo prizadeva, kako bi lahko najbolj koristno obrnil vloženi denar. Slišali so, da daje delavska hranilnica dosti višje obresti in da je odplačilni rok daljši, kot v bankah. Zato ni nič neobičajnega, če so se v te oblike delavskih hranilnic že vključili posamezni sindikati dejavnosti, ki skušajo svojim zaposlenim zagotoviti karseda ugodne pogoje.

Ko so ugotovili, se v večini lendavskih podjetij vse bolj uveljavlja tako imenovana blagajna vzajemne pomoči. Kljub temu pa so v sindikalni organizaciji v dvomih, kako naprej, da jim inflacija ne bi odzrla težko prigranega denarja. Med drugim so sklenili, da bodo s pomočjo krajevnega sveta zveze svobodnih sindikatov v Lendavi skušali uskladiti aktivnosti in proučiti, ali bi bilo za blagajne vzajemne pomoči smotno uvesti 5-odstotne obresti ali ne.

MILAN JERŠE

TGP

MURSKA SOBOTA d.o.o.

export-import, trgovina, gostinstvo, turizem, posredništvo

69000 M. Sobota, Zvezna ul. 12, tel. 069/21 095

TRGOVINA AVTO DELI

Nudi AKCIJSKO PRODAJO:

— Motorno olje Delta 5	235,00 SLT
— Motorno olje OMV	
OMV 3CM 1 kg	221,00 SLT
OMV 3CM 3 kg	545,00 SLT
OMV TURBO 1 kg	250,00 SLT
OMV TURBO 4 kg	893,00 SLT
— Motorno olje CASTROL GTX 5 kg	1.666,00 SLT
CATROL GTX3 1 kg	566,00 SLT

Vžigalne svečke Champion (angleške) N9YC 207,00 SLT
Avtoprevleke (uvoz) od 1.750,00 do 2.150,00 SLT
Vetrobranska stekla za vse vrste avtomobilov
Akumulatorji od 3.900,00 SLT dalje
Ves potrošni material za vozila LADA, ZASTAVA, VW GOLF, RENAULT!

Priporočamo se za nakup!

prometni davki

SPREMEMBE PROMETNEGA DAVKA IN CEN POVZROČILE OGROMNO DELA TRGOVCEM, PA TUDI ZMEDE MED KUPCI

Zaradi davkov brez kruha!

Minuli konec tedna je prav za res minil v znamenju novih prometnih davkov; najprej so se na njih seznanili računovodje in seminarji (v Mariboru 28. januarja), ki ga je organizirala Zveza društev računovodskih in finančnih delavcev Slovenije, nato poslovodje, ki so potem s spremembami seznanili tudi vse trgovce na posebnih sestankih in pisanih pojasnilih. In potem se je začelo: v petek popoldne, zvečer in ponoči ter v soboto dopoldne in popoldne se je v vseh trgovinah kar iskriло od delavnosti. Toda zakonodajalci kot trgovci pa so pozabili, da so v to igro vključili tudi kupci oz. potrošniki. Pozabili so jih pripraviti na resničnost, jih obvestiti o odpiralnem času med inventurami. Zato se je konec minulega tedna iskriло tudi zaradi jeze ljudi, ki so zaman pritiskali na vrata trgovin ali pa so bili presenečeni nad dejstvom, da je pivo cenejšo od mleka.

Čeprav so trgovci že navajeni raznoraznih sprememb cen in davčnih stopenj, pa je bil ta zalogaj vseeno velik tudi za najbolj izkušene in delavne. Ponekod so se odločili, da bodo polovico trgovin zaprli v petek, drugo polovico pa v soboto (Potrošnik, Vesna), marsikje pa so opravili inventuro po odpiralnem času oziroma ponoči. Težko je povedati, ali so zaradi davkov ali zaradi večjih stroškov poslovanja dvignili svoje cene s 1. februarjem tudi nekateri proizvajalci.

V sobotnem Potrošniku so v 40 odstotkih trgovin opravili spremembe prometnih davkov in cen v petek, v preostalih trgovinah pa v soboto. Tako so bile v petek zaprte trgovine Blagovnica, Dom, Prehrana, Park, Nasefje, Kurivo, Kovina, Tehnopromet, Kemikalije, Usnje in Samoizbira in čez 30 poslovnih enot na podeželju. Pri preračunavanju so upoštevali navodila zakona in cene prilagajali spremenjenim prometnim davkom, zavedajo pa se, da bo druga letna inventura že precej lažja.

Vse Stogine trgovine v Gornji Radgoni so opravile popise in spremembe prometnega davka in cen v petek in soboto po odpiralnem času, tako da zaradi novih prometnih davkov ni bila zaprta nobena trgovina. Seveda pa je takšno delo velik napor za vse trgovce, zato jim je pri preračunavanju in lepljenju novih cen pomagalo 10 delavcev iz uprave. Jožica Kaučič je povedala: »Najprej smo spremenili cene v vseh manjših trgovinah na podeželju, v ostalih trgovinah pa smo začeli s tistimi spremembami, ki so v korist kupcev, na primer znižanje cene pri pivu, konfekciji, zlatini, gradbenem materialu... Se vedno je nekaj nejasnosti. Na primer hrana za dojenčke ni obdavčena, vendar pa ni točno opredeljeno, kaj vse spada med otroško hrano — tudi čokolino, benko? Bojimo se tudi, da bomo imeli zaplete z novimi naročilnicami, saj se sedaj zahteva natančna specifikacija količine in vrste blaga. Avstrijski kupci so do sedaj kupovali predvsem kristal in zlatino. Ker je pri teh izdelkih sedaj manjši prometni davek, bodo dobili manj vrtno, za njih cena ne bo nižja.«

V Ljutomeru je novi prometni davek povzročil pravi spor med

trgovci. Vesnini trgovci so hoteli s spremembami in zaprti trgovine, samo da bi imeli že 1. februarja nove cene, drugi pa so začeli spreminjati cene šele v soboto popoldne in v nedeljo. Tako je bilo tudi v Mojci — KLAS, čeprav jim je inšpektorica zagrožila, da jih bo predala na gospodarsko razsodišče. Danica Kralj iz Mojce nam je povedala: »Iz matične firme KLAS v Mariboru smo dobili navodilo, da bomo opravili inventuro po odpiralnem času 1. februarja. Rekli so, da je tako dogovorjeno in da moramo tako delati.«

V lendavski Avtotehni so opravili inventuro v petek po 12. uri. Končali so jo nekaj pred polnočjo. Večina izdelkov v tej trgovini je dobila nižji prometni davek. Poslovodja Franc Kovač je dejal: »Ljudje na spremembe niso preveč reagirali, na primer da v prejšnjem tednu ne bi nič kupovali, ampak bi čakali na nove nižje cene. Avto deli, kolesa in mopedi so imeli prej 33,5 odstotni

DRAGO KOLMANIČ, direktor Poslovnega centra Lendava: »Ocenjujemo, da smo imeli toliko dela kot pri dveh normalnih inventurah. Potrebno je bilo ne le popisati vso blago, ampak vsak artikel še preračunati s količniki, postaviti novo ceno in spremeniti številke. Da ne govorim, da je potrebno tukaj izračunati dve vrednosti, napraviti rekaptulacije po skupinah prometnih davkov, tako da je to res zelo obsežno delo.«

V trgovini smo navajeni raznoraznih sprememb, vendar pa je to sedaj res celovita sprememba. Žal ni zadnja, ker vemo, da davki niso dokončni in bodo čez leto spet dodatne spremembe. Vlada je namreč zavestno šla v fazno spreminjanje davkov, da bi se končno lahko približali nekim evropskim davkom.«

CENE KRUA (MOJCA LJUTOMER)

	nove cene	stare cene
polbeli	43,40	36
pariški	44,40	37
črni	96	75
kolač	78,70	64
PREJ		SEDAJ
PIVO	33,60	24
MLEKO tetr.	35,50	41,40
MLEKO nav.	30,40	35,30

prometni davek, sedaj pa 20 odstotnega, po drugi strani pa prva pomoč prej ni bila obdavčena, sedaj pa je tudi zanjo 5 odstotna obdavčitev. V naši trgovini prodamo precej koles madžarskim državljanom — decembra smo jih prodali 62, januarja 20 — in prepričan sem, da jih bomo odšli zaradi nižjih cen še več.«

Nova stopnja prometnega davka za pohištvo je za 6,5 odstotka nižja od prejšnje — pri izdelkih, kjer so cene več deset ali stotisoč tolarjev, se takšno znižanje

zaradi novega prometnega davka, da pa bo naslednja letna ventura v primerjavi s sedanjimi prava igra. Prej so morali pri ceni izdelka upoštevati tudi zbirne davke: temeljni prometni davek, republiški prometni davek in davek JLA. Ti davki imeli različne stopnje za različne izdelke (razen davka JLA, ki bil 3-odstoten).

Poleg sedmih različnih davkov (5, 10, 20, 32, 45, 140 in 190-odstotna stopnja) so se morali trgovci naučiti tudi drugih določil

NOVE CENE NAFTNIH GORIV LE NISO TAKO DRASTIČNE
PODRAŽITI PLINSKO OLJE NAENKRAT ZA 60 IN BENCIN ZA 10 Odstotkov, JE TVEGANO DEJANJE ZA SE TAKO SAMOZAVESTNO VLADO. VLADA JE IZKORISTILA MOŽNOST, DA LAHKO NOVE PROMETNE DAVKE ZA POLOVICO ZNIŽA ALI ZVIŠA. SREČO KUPCEV JIH JE TOKRAT ZNIŽALA — KAR PA ZA DRUGIM BESEDAMI LE POMENI, DA CENE NE BODO TAKO DRASTIČNO VIŠJE, KOT SMO SE BALI.

	NOVE CENE	STARE CENE
liter super benzina	47,50 SLT	47,20 SLT
liter neosv. benzina	43,00 SLT	42,00 SLT
liter pl. olja D-2	39,00 SLT	36,00 SLT
liter korinčnega olja	22,10 SLT	22,40 SLT

Kava in pivo dol, kruh in mleko gor. Večina potrošnih izdelkov je obdavčena po 20-odstotni stopnji prometnega davka. Bela tehnika, pohištvo in TV sprejemniki imajo tako za 6,5 odstotka nižjo obdavčitev, za 8,5 odstotka se je znižala stopnja davka za osvežilne in zalkoholne pijače, aromatizirane sirupe in hmeljne napitke, nerazumljivo pa je, da se je obdavčitev brezalkoholnih pijač za diabetike zvišala. Se posebej veseli bodo vsi ljubitelji kave in piva, se je davčna stopnja za pivo znižala z 68 na 20 odstotkov, za kavo pa s 50 na 20 odstotkov.

GRADBENI MATERIAL, STAVBNO POHIŠTVO, KOPALNISKI OPREMA, PEČI, KERAMIČNI IZDELKI, ZLATO IN KOVANI OBLOGI, MINERALNE VODE, LES IN DRUGO BO OBDAVČENO PO 10-ODSTOTNI STOPNJI

NAJNIZJA STOPNJA PROMETNEGA DAVKA JE 5-ODSTOTNA. TO BO BODO OBDAVČENA VSA OSNOVNA ŽIVILA, PRAV TAKO TUDI ŠOLSKA POTREBŠČINE, DEŠKA OBUTEV, IGRACE Z OZNAKO, POGREBNA OPREMA, FLUORESCENTNE ŽARNICE, SOLARNI VODNI GRELNICI, GRADBENI TERMOIZOLACIJSKI MATERIALI IN KOSMIČARJI ZA MLETJE ŽITA (VEČINA NAŠTETIH ŽIT BILA PREJ OBDAVČENA PO 33,5-ODSTOTNI STOPNJI). SKORAJ ZA POLOVICO SO SE ZNIŽALI DAVKI ZA OSEBNE AVTOMOBILE, ZLATARSKA IZDELKA, KOZMETIKO IN PARFUMERIJ. ROČNO VEZANE PREPROGE TER USNJE IN KRZNO.

nje kar precej pozna. Marija Vutek iz Ml v Murski Soboti je materialni knjigovodja: »Mi dnevno knjižimo prejem in prodajo, vse cene pa imamo na računalniku, zato smo morali le vtiskati spremenjeni davek. Cene so se bistveno znižale za kopalniški program, ki se vgradi, in za korita — za 10 odstotkov. Kdor ima finančno knjigovodstvo, si lahko na ta račun zviša maržo, pri nas pa to ni mogoče, ker imamo materialno knjigovodstvo. Ljudje so očitno dobro obveščeni, saj jih je prejšnji teden kar nekaj prišlo v prodajalno, vendar so si samo ogledali izdelke, z nakupom pa počakali do naslednjega tedna.«

Trgovci odobravajo nov način obdavčevanja

Trgovci se zavedajo, da so imeli nekoliko več dela le ob prvem popisu in spremembi cen.

Tako lahko po novem proizvajalci izdelke (razen tobačnih) prometnega davka podjetju zasebniku, ki te proizvode, ali je za nadaljnjo prodajo ali opremljanje proizvodnih dejavnosti.

Tudi kmetje lahko kupujejo go, ki ga potrebujejo pri kmetijski dejavnosti, brez prometnega davka, plačila je oproščen tudi zasebni ali podjetje, ki se ukvarja s montažo ali popravilom kmetijskih vozil. Po novem zakonu brez prometnega davka več ne morejo povati podjetja, ki opravljajo ritvene dejavnosti, društva, bencopolitične dejavnosti, vne skupnosti, gostinske dejavnosti, šole, vrtci itd. Kdor torej kupiti blago brez prometnega davka, mora izdati naročniku, kjer mora biti navedena konkretna vrsta blaga (namesto naravnice je lahko tudi letna pogodba ter priložiti izjavo (sedem letnih izjav, ki se morajo napovedati po določenem vzorcu), kjer morajo zapisati vrsto poslovanja, številko in datum izdaje dovoljenja za opravljanje dejavnosti, ime organa, ki je izdal to dovoljenje (pri kmetih naziv davčni organa). Trgovine morajo za vsako prodajo brez prometnega davka izdati fakturo, plačniki morajo na ziro račun.

BERNARDA B. PEČIČ

Prišli tovariši, odšli gospodje

postsocializmom — kar je tudi naslov Rusove zadnje knjige, ki naj bi na forumu vlekla rdečo sled pogovora — prekmurski kmetje zagotovo preživeli, je Rus pritaknil še vse druge Prekmurce, češ, da so znani po »visoki stopnji odzivnosti na mobilnost«.

Sklep je najbrž izpeljal iz cineastične podobe prekmurskega zdomstva in na žalost ima do neke mere popolnoma prav. Prekmurci bodo, če bo doma tako zelo slabo, spet začeli hoditi po svetu; s kakšno drugo, inovativno mobilnostjo, pa je bolj medlo.

Moja teza je, da je potrebna liberalizacija prejšnjega sistema. Tako je Rus že zadnjič v Cankarjevem domu odgovoril Pučniku, ki ga je jezen, ker tako vztrajno kritizira novo oblast, vprašal, kaj bi potem sploh rad. Prejšnji sistem je bil po njegovi sicer nesvoboden, ker v njem »nisi mogel uveljaviti individualne pravice, uveljavil si jo lahko samo na kolektivni način«, toda bil je socialno pravičnejši.

Kakor sem trdil že tam, trdim se zmeraj, da je ta Rusova predstava ali utopična ali protislavna ali pa že uresničena.

Rus je seveda liberalce, zato mora vedeti, da podjetniška tekmovalnost ne uspeva, če ni socialne nevarnosti, da izgubiš tržišče ali delo. Rotar, ki pa očitno ni hotel polemike, je celo rekel, da »država blaginje ne omogoča razvoja«. Podobno tezo je zastopal tudi Mulej. V kolikor Rus upa, da bo združil tekmovalnost in socialno varnost, je utopist. Vsaj za zdaj. Seveda pa ima do utopizma, kakor je prav povedal Kreft, pravico: zgodovina je najlepša ko je nasršana, zato mora razumnik njeno dlako česati v nasprotni smeri.

Prav zato, ker je utopična, je njegova predpostavka protislavna. Vsaj začasno, ker so vse velike ideje na katerih je bilo mogoče graditi utopijo, crkline.

Mogoče pa je, da je liberalizacija prejšnjega sistema že izvedena in je Rusova utopija uresničena? Kako je uresničena? S parlamentarnimi volitvami? Če sta bili namreč prej nesvo-

boda in odsotnost pravne vgrajeni v sistem, tako Rus, pravi, jasno, da lahko to dvojje uvede s parlamentarizmom. To pa se je dilo z volitvami, kar je liberalni način spremembe sistema: sprememba se je brez panjanja glav, na »znan način«.

Rusovo mišljenje ima značilno mišljenja velikih mislecev. Potem paradoksov, paradoks pa je, da misli, kakor je rekel Kirkegaard, sel se tako strastno žene naprej, tem ognju pride sama sebi za hrbet se naskoči. Primer: Rus se seveda skozi ukvarja s politiko, potem nekem trenutku večera izjavi, da si želel, da bi politika postala membna in v časopisih prišla na strani, kjer so gospodinjinski nasveti.

V dvorani so mu kajpada zapleli. Modri starogrški državnik so tiste, ki se niso hoteli ukvarjati s tiko, posebej obdavčil, rekoč, tem prelagajo odgovornost na druge. Sploh pa so Grki tistim, ki udeleževali javnega življenja in torej »nepolitični«, rekli »idioti«.

Vrhunec večera je bil dosežen razrešitvijo polemike o nazivnanju varši ali gospod. Ko je dr. Rus za prekmurski pregovor, ki pravno je pod svojim klobukom vsak pregovor, je rekel, da se je doslej »gospod izogibal, posej pa se ne bo več!«

Stefan

Mura ponuja pomoč

Težave, ki so že nekaj časa pestilo obrtno podjetje Kroj iz Murske Sobote, so po komaj izplačanih osebnih dohodkih za mesec december v januarju, neuspešnih poskusih, da dobijo direktorja, zaradi pomanjkanja dela, polovice delavcev na čakalju ter dolgovi v višini 4 milijonov tolarjev, sodu izbile dno. Stečajni podjetje ob vseh uveljavljenih težavah ne bo uspelo uiti. Usoda 80 zaposlenih v Kroju, ki so se ukvarjali s tapetništvom, šiviljsko in krojaško dejavnostjo, je zaenkrat negotova. Pomoč ponuja Mura, s katero se bodo predstavili Kroju kmalu pogovarjali.

Izpraznjeno delovno mesto, direktor se je invalidsko upokojil, je očitno preveč trd oreh, da bi si kdo upal in želel poseči v njegovo jedro. Le tako si lahko razlagamo neupela iskanja direktorja, pri čemer ni na željo Krojevega sindikata pomagal tudi občinski izvršni svet, samo tri dni trajajoče direktorovanje sicer uspešne komercialistke in končno prihod zunanjega voditelja, upokojenega Emerika Zvera, ki je pri sanaciji podjetja pripravljen pomagati. Za to pa ni na izbiro veliko možnosti. V najhujših težavah je tapetništvo, ki ob izgubi tržišča in kupcev ter izredno dragih izdelkih — Krojeva sedelna garnitura stane tudi 90.000 SLT — kratkoročno nima prave prihodnosti. Dodatne težave so tudi zaradi izgubljenih poslov pri šivilji različnih uniform, s katerimi si je podjetje nekoč služilo kar lepe denarce, danes pa žal od državnih organov nimajo koncesije, da bi zanje izdelovali potrebne obleke.

Se najbolj zdrav del podjetja je šiviljsko, kjer je zaposlenih trideset delavcev, ki največ delajo prav za Muro.

Iz tega razloga in tudi pajozne pripadnosti bi nekateri usodo Kroja najraje povezali z Muro, najuspešnejšim pomurskim izvoznikom. To bi bilo seveda najenostavnejše, če se zanemari logika dobrega gospodarstva in če podjetje ne bi bilo v tako hudi težavi, ki so odsev neupravičene optimizma in zastarele tehnologije.

V Muri Kroju pomoči ne odrekajo, obratno, želijo pomagati, ob tem da za usodo podjetja ne prevzemajo nobene odgovornosti. »Kroja ne želimo pripojiti in ne prevzeti, smo pa pripravljeni pomagati in podjetje sanirati, seveda pod določenimi pogoji,« pravi Ernest Ebenšpanger, ki v Muri vodi ekipo za sanacijo Kroja. »Želimo, da zdrav del podjetja ostane, pri tem mislim predvsem na konfekcijski del, ki smo ga pripravljali opremiti s sodobnimi stroji in mu ponuditi delo ter program. To bi bila neke vrste nadlaga, ki bi potekala po naših standardih in normah.«

V Muri so pripravljali odkupiti tudi Kroyev nekdajni razstavni salon in mu dati novo vsebino, medtem ko pa za tapetništvo, ki nima prave prihodnosti menijo, da je program potrebno skriti in najti tržišče.

O Murinem programu sanacije oz. pomoči obubožanemu podjetju bodo odločali v Kroju. Torej sami o sebi in svoji usodi. Verjetno Kroju ne bo preostalo drugega kot ohraniti zdravo jedro podjetja. Je pa res, da s pomočjo zahtev o organizaciji in kakovosti dela, zaradi katerega je nekdo precej delavcev Kroja zapustilo in si poiskalo lažji in v nekem obdobju celo lažji kruh v malem obrtnem podjetju, ki je danes na robu propada.

RENATA FICKO

Rafinerija nared prihodnje leto

Če pred desetimi leti ne bi prišlo do zapletov pri investiranju v novo rafinerijo v lendavski Nafti, v tem podjetju danes gotovo ne bi imeli težav s predelavo nafte v derivate. Tako pa so takrat že kupljeno opremo prodali, sedanja, ki obratuje v Lendavi že tri desetletja, pa je zastarela. Zato so že nekaj časa ponovno prisotne ideje o posodobitvi oz. razširitvi predelovalnih zmogljivosti. Zdaj je tako rekoč že odločeno, da bodo rafinerijo v Lendavi gradili, predstavnik Nafta pa je na zadnji seji s tem seznanil tudi poslance občinske skupščine.

Vse študije, ki so jih izdelali ob pripravah na gradnjo rafinerije, so pokazale, da je projekt, za katerega so se odločili, zanimiv

in donosen, zato naj bi že v najkrajšem času z gradnjo tudi začeli. Ker za novo opremo ne bi bilo možno zagotoviti potrebnih sredstev, so se odločili za nakup rabljene opreme v Ameriki, ki jo bodo posodobili ter tako za polovico znižali stroške v to naložbo. Njena predračunska vrednost znaša zdaj 35 milijonov dolarjev, od tega bo vrednost opreme in potrebnih del 30 milijonov dolarjev, 5 milijonov dolarjev pa bodo namenili za obratna sredstva.

Nova rafinerija bo skupno podjetje, saj se za naložbo dogovarjajo z ameriško firmo, Smelton in Petrolom, svoj delež pa bo v to podjetje prenesla tudi lendavska Nafta. Kot že rečeno,

naj bi z gradnjo že kmalu začeli, trajala bo od 16 do 20 mesecev, vsa dela pa naj bi opravili do konca prihodnjega leta. Zanj bodo pridobili okoli 20 milijonov dolarjev tujih kreditov, razliko pa bodo zagotovili z domačimi krediti in z lastnimi sredstvi.

V novi rafineriji bodo letno predelali okoli 1,2 milijona ton surove nafte, v njej pa bodo izdelovali ekološko ustrezne derivate. Z njimi se bodo usmerili predvsem na slovensko, delno pa tudi na hrvaško, avstrijsko in madžarsko tržišče. Kot pravijo v lendavski Nafti, pa se s tem naložbe v rafinerijo ne bodo končale, pač pa pomenijo le sanacijo sedanjega stanja.

L. KOVAČ

Razvojni program demografsko ogroženih območij v lendavski občini

Dobra osnova za nadaljnje aktivnosti

Demografska ogroženost je posledica gospodarske nerazvitosti, zato je večina slabo razvitih območij v Sloveniji tudi demografsko ogroženih. Takšna ugotovitev velja tudi za lendavsko občino, v kateri kar 84 odstotkov njenega prebivalstva živi na demografsko ogroženem območju. Od 18 krajevnih skupnosti ni demografsko ogrožena le Lendava. Za preseganje takšnega stanja so potrebni nekateri ukrepi, zato je izvršni svet naročil izdelavo študije oz. razvojnega programa demografsko ogroženih območij v občini Lendava, poslanci vseh treh zborov skupščine pa so o njem spregovorili na zasedanju konec prejšnjega tedna.

Sam program, ki so ga poslanci obravnavali kot osnutek, in prvem delu temelji na prikazu dejanskega stanja, v nadaljevanju pa so opredeljene razvojne možnosti in cilji ter hkrati z njimi že tudi konkretni akcijski načrt za leto 1992. V razpravo o tem programu se je vključil tudi izvršni svet madžarske narodnostne skupnosti, ki je bil mnenja, da nekateri načrti ne temeljijo na realnih izhodiščih, zato bo vse pripombe in predloge potrebno vključiti v oblikovanje predloga razvojnega programa. V njem je potrebno posebej opredeliti predvsem tiste specifične dejavnosti, ki imajo prednost v primerjavi z drugimi regijami. Mednje vsakogar spada tudi obmejnost lendavske občine, in to prednost bo potrebno še posebej izkoristiti. Po mnenju

predstavnikov madžarske narodnostne skupnosti zgolj navezovanje na zahod in na zahodna tržišča ni povsem realno, saj je ob tem potrebno upoštevati razvitost in konkurenčno sposobnost lendavskega gospodarstva. Zato bi bolj kazalo razmišljati o navezovanju na Madžarsko in preko nje na druge vzhodnoevropske trge.

Za doseganje hitrejšega gospodarskega razvoja v občini obstajajo številne možnosti, vendar je za njihovo realizacijo potrebno v prvi vrsti zagotoviti ustrezne pogoje. Razvoj podjetništva, kmetijstva in turizma so ključne dejavnosti, ki lahko prispevajo k odpravljanju demografske ogroženosti, za njihov razvoj pa so, kot že rečeno, potrebni določeni pogoji. Predvsem ustrezna infrastruktura, programi in seveda kadri. Na vseh teh področjih pa je lendavska občina še vedno deficitarna, zato bo vse sile potrebno usmeriti v odpravljanje teh pomanjklivosti.

Navkljub številnim pripombam na osnutek razvojnega programa demografsko ogroženih območij v občini je med poslanci vendarle obveljalo mnenje, da ta program predstavlja dobro osnovo za nadaljnje aktivnosti na tem področju, izvršnemu svetu pa naložili, da ga dopolni s predlogi iz razprave in kot predlog predloži v sprejem na prihodnjem zasedanju skupščine.

L. KOVAČ

—ELRAD—

Elektronika v stečaju, 500 zaposlenih brez dela

Ali se bo s stečajem Elektrone d.o.o., ki posluje v sistemu Elrada in v kateri je bilo zaposlenih 300 delavcev, rešila agonija podjetja, ki se je z razpadom jugo tržišča, kamor je še v začetku lanskega leta usmerjalo 65 odstotkov svoje proizvodnje, znašlo v resnih težavah? Ali bo odhod še dodatnih 200 delavcev, ki bodo morali zapustiti podjetje, omogočil, da bo to zadilo manj obremenjeno in da bo s svojim zdravim in perspektivnim delom proizvodnje lahko živel naprej?

Že v kratkem času bo možno odgovoriti na vprašanja, ki si jih v teh dneh zastavljajo prizadeti, dejstvo pa je, da odgovorni v podjetju, ki so skupaj z Edil inženiringom iz Ljubljane, iskali možne poti za prebroditev krize, niso imeli velike izbire. Med najhujšim zlom, kar bi pomenilo stečaj Elrada d.d., so morali izbrati manjše zlo — v stečaj je šel del proizvodnje z najtežjimi in v kratkem času nerešljivimi težavami.

»Situacija je takšna, da kljub ukrepom, ki smo jih za sanacijo poslovanja izvajali v podjetju konec lanskega leta, ni pričakovati, da bi se stvari v kratkem času izboljšale,« pravi direktor Elrada Ivo Vuk. »Projekt sanacije Elrada smo pripravljali skupaj z Edil inženiringom na določenih izhodiščih, ki se v glavnem nanašajo na to, da se ohranijo tržno zanimivi in rentabilni programi, da bi tržišče naše notranje težave čim manj čutilo, da bi bila izvedba sanacije čim manj boleča za ljudi, ki bodo ostali brez dela, in da cena stečaja za podjetje ne bo previsoka, da bodo lahko preživeli tisti programi, ki so zanimivi.« Na osnovi teh izhodišč smo pripravili pet možnosti, odločili pa smo se za kompromisno rešitev. Ocenili smo, da je glede na tržno situacijo in tudi plan možno relativno dobro poslovanje s sedemsto zaposlenimi, v najbolj črni varianti s šeststo. Ni preostalo drugega kot odločitev za stečaj družbo Elektronika, s čimer bo ostalo brez dela 300 zaposlenih. Zakaj prav Elektronika? Predvsem zaradi tega, ker je svojo proizvodnjo v glavnem usmerjala na južni trg, pa tudi zaradi

proizvodnje kanalnikov, ki je zaradi stečaja Iskre Videomatike povsem zastala. Težave v Elektroni so bile prisotne vse lansko leto, reševali smo jih s čakanjem, delavci so poprijeli tudi za druga dela, vendar je bila cena tega previsoka. Lani je Elrad za »čakanje« porabil 50 milijonov SLT. Mislim, da so bile stvari objektivno ocenjene, sam stečaj pa še ne pomeni konsolidacije (utrdivce) podjetja, ki je v vseh svojih družbah proizvodnjo usmerjalo na južni trg. Zato ugotavljamo presežek še dodatnih dvesto ljudi iz drugih delov proizvodnje.«

V Elradu obljubljajo, da bodo storili vse, da prizadeti delavci, dokler se ne uredi njihov položaj, ne bi ostali brez dohodkov. V ta namen bo pomoč v višini 36 milijonov SLT v treh mesecih prispevalo tudi ministrstvo za delo. Prav tako so v dogovoru s firmo Smidt, ki se zanima za najem prostorov za izrezovanje usnja, pravšnji bi bil Elradov obrat v Gornji Radgoni, kjer bi se lahko zaposlilo 110 delavcev.

Kdo je kriv za nastalo stanje? V Elradu pravijo, da se bodo o tem pogovarjali skupaj s sindikatom in občinskim izvršnim sve-

tom čez štirinajst dni.

Pomembneje od pripisovanja in ugotavljanja grehov pa bo verjetno zagotovitev normalnega poslovanja za preostanek družbe in 700 delavcev, ki bodo tukaj ostali. Še posebej zato, ker se južna tržišča ne odpirajo, kot so pričakovali. Vse republike bivše Jugoslavije sprejemajo določene ukrepe, ki ščitijo njihovo gospodarstvo, Slovenija pa je zaenkrat še brez protiukrepev. Nekatere so sprejele celo odloke o prepovedi izvoza strateško pomembnih surovin, npr. Bosna in Hercegovina, kar se bo na slovenskem nabavnem tržišču, ki je kar tretjino surovin kupoval na jugu, prav gotovo poznalo. Možnost preživetja se torej ponuja v izvozu, ki ga je Elrad v zadnjem obdobju sicer močno povečal, vendar načrtovanih 29 milijonov mark izvoza v letošnjem letu ni realnih. Bljže možnostim je vrednost 12 milijonov mark. Izdelki, na katerih bo Elrad gradil svojo nadaljnjo usodo, so sobne in mobilne antene, kabelska TV in profesionalna tehnika. Slednja naj ima večje možnosti, vendar jo bremenijo predvsem dragi repromaterial iz uvoza, ki ga z izvozom ne pokriva. Večina izdelkov, ki jih danes Elrad proizvaja, je narejena po mednarodno priznanih standardih z atesti, ki so vstopnica na zahtevnejše trge. Vendar je le to premalo.

RENATA FICKO

Koliko so vredne Moravske Toplice?

Zdravilišče Moravske Toplice je eno prvih pomurskih podjetij, ki je s pomočjo agencije za gospodarsko svetovanje in revizijo ocenilo vrednost svojega premoženja in ga tudi predstavilo javnosti. Vrednotenje premoženja, ki je za nas nov pojem in se le počasi prebija, je na zahodu sestavni del podjetniške logike, je del osebne izkaznice firme in njene podobe, s katero se ta predstavlja v javnosti. V Moravskih Toplicah so vrednotenje svojega premoženja naročili predvsem zaradi lastninjenja in morebitnih kapitalskih povezav z domačimi ali tujimi partnerji, ki bi poletili zdraviliške zmogljivosti ali vlagali kapital.

Vrednotenje, za katero strokovnjaki sicer pravijo, da je bolj umetnost kot znanost, je opredeljeno na lanski 30. junij po dveh metodah: statični in dinamični. Prva ocenjuje statični del premoženja, pri katerem predstavljajo največji del gradbeni objekti z opremo, zaloge in terjatve do kupcev. Vrednost zdravilišča po tej metodi z odbitimi obveznostmi v višini 300 mio tolarjev, kolikor znašajo posojila, je 48 mio mark. Po drugi, dinamični metodi, ki je za izhodišča vzela globalne postavke preteklega poslovanja in je določene postavke poslovanja (zasedenost, cene, struktura gostov, realizacija) napovedovala za nadaljnje petletno obdobje, pa je premoženje Moravskih Toplic vredno precej manj — 20 mio mark. Ta metoda, ki se opira na znano reklo, da je podjetje vredno toliko, koliko dobička prinaša, je veliko bolj »kruta«. To še posebej velja za pogoje gospodarjenja v Sloveniji, ko je brez globalnega ekonomskega načrta in mednarodne gospodarske subjektivitete prihodnost težko napovedovati.

48 ALI 20 MIO DEM?

Niti eno niti drugo, pravijo strokovnjaki najetega podjetja Consultatio, saj so razlike prevelike. Potrebno je najti interval, srednjo vrednost, ki pomeni najnižjo vrednost, na katero lahko pristane prodajalec, in najvišjo, ki jo ta lahko pričakuje od potencialnega kupca. Sicer pa do takšnih razlik prihaja tudi pri drugih podjetjih, npr. pri Krkih zdraviliščih, ki jih je omenjeno podjetje vrednotilo, in to predvsem zaradi pretiranih vrednosti gradbenih objektov. Za primerjavo — vrednost m² v hotelu Termal je 1.400 mark, v Ajdi 1700 mark, v hotelu enake kategorije v središču Dunaja, ki je 70-odstotno zaseden, pa 1000 mark.

Pretirana cena kvadratnega metra po eni strani, ki se sicer lahko zniža za 30 odstotkov od veljavnih slovenskih standardov v gradbeništvu, po drugi strani pa težko napovedovanje gospodarskih tokov po kritičnem letu 91, ki je še posebej v turizmu pustilo težke sledove, postavlja na tehtnico obe vrednosti. Znižati prvo bo verjetno realneje kot zvišati nižjo vrednost — ta je že obračunana po največji oz. najboljši možnosti. Predvideva namreč, da bi se zasedenost zmogljivosti v hotelu ajda od letošnjih 55 odstotkov do leta 96 povečala na 70 odstotkov, da bi se sestava gostov iz zdajšnjih šestdeset proti štirideset v korist tujcev povečala na petindevdeset proti petindvajset ter da bi se letna realizacija, ki je v lanskem letu ocenjena na 4 mio mark, še letos povečala za trikrat, leta 96 pa naj bi znašala 15,3 mio mark.

NAPAKE V PRETEKLOSTI

Analiza petletnega obdobja poslovanja Zdravilišča Moravske Toplice kaže, da podjetje ni poslovalo tako dobro, kot je bilo ob takšni zasedenosti (ta je nad slov. povprečjem) in sestavi gostov pričakovati. Deloma so za to krivi objektivni pogoji poslovanja — leta 89 velika inflacija, naslednje leto stabilen tečaj ob inflaciji in lani vojna z vsemi posledicami, deloma zgraditev hotela Ajda, ki je bila velik zalogaj. Naložba je bila neučinkovita, za več kot 6 mesecev je kasnila v rokih, s še večjo zamudo je začela prinašati finančne učinke, kar je ob tolikšnih bremenih pomenilo veliko izgubo. Vendar tudi ti niso bili pričakovani, saj so nizke cene, ki so se prilagajale kupni moči prebivalstva, naredile svoje. Poleg dolgov za Ajda pa Moravske Toplice odplačujejo še vedno tudi Termal. Pred leti so namreč te dolgeve reprogramirali, danes zato odplačujejo dvojne v mnogo bolj neugodnih razmerah. Kljub vsemu pa strokovnjaki napovedujejo zdravilišče lepo prihodnost, če bo rešilo problem ustreznih virov financiranja. Bo pomagalo najbolj rentabilno slovensko turistično podjetje Hit?

HOLDING ZA CELOSTNO PONUDBO

To je že priskočilo na pomoč, in sicer lani, ko se je zdravilišče zaradi likvidnostnih težav, ki so jih povzročala kratkoročna posojila, znašlo v hudi pkrpici. Hitovo ugodno posojilo v višini 3 milijonov mark, za katerega je dala jamstvo Ljubljanska banka, je kratkoročna posojila poplačalo, ostanejo samo dolgoročni in seveda dolg Hitu. Ta dolg bi Moravske Toplice želele spremeniti v trajen vložek novogoriškega uspešneža, kar bi prineslo dvojne koristi — denarja za vračanje tako ni, po drugi strani pa zdravilišče vidi v Hitu možnost hitrejšega razvoja in boljše poslovanja. To podjetje bo namreč kmalu postalo holding, ki bo združeval kar nekaj biserovalov slovenskega turizma — Bled, Bohinj, Kranjsko goro in obalo. Torej morje, jezera, zdravilišče in gorski turizem. S takšno ponudbo bo nastopal doma in na tujem, zmogljivosti pa bo prodajala in propagirala njegova agencija Top Line.

Za pogajalsko mizo bodo predstavniki Hita in Moravskih Toplic sedli kmalu. Od pogajalske sposobnosti bo odvisna usoda Moravskih Toplic, s tem da obstajata samo dve možnosti: partnerstvo zdravilišča in Hita v obliki trajnega vložka ter kasneje združitve v holding ali pa boj za obstanek z nevarnostjo najhujšega.

RENATA FICKO

Telefon v vsako gospodinjstvo!

Telefonsko omrežje na demografsko ogroženem območju občine Lendava je projekt, ki ga je pred nedavnim izdelalo PTT-podjetje in ga predstavilo izvršnemu svetu skupščine občine Lendava. Stanje je vse prej kot zadovoljivo, saj je v občini le 2084 telefonskih naročnikov, gziroma komaj 9,2 telefona na 100 prebivalcev. Največji problem je na jugozahodnem delu občine v Čentibi, Orešju, Dolini, Pincah. V Pince-Marofu denimo sploh nimajo telefona. PTT-podjetje želi, da bi imelo do leta 1995 oziroma do leta 2000 telefonski aparat vsako gospodinjstvo. To je tudi želja lendavske vlade, a je zelo v dvomih, če se bo projekt uresničil. Gre za to, da ljudje na demografsko ogroženih območjih ne premorejo denarja za telefonsko omrežje. Do leta 1995 naj bi imeli v lendavski občini nekaj čez 6000 telefonskih naročnikov, to bi pomenilo 26,9 telefona na 100 prebivalcev, kar bo že blizu republiškemu povprečju. Za izpolnitev takšnega programa bi potrebovali okoli 350 milijonov tolarjev. 83 odstotkov teh sredstev naj bi porabili za krajevna omrežja in priključke v posameznih naseljih, preostala sredstva pa za medkrajevne povezave in avtomatske telefonske centrale. Sredstva naj bi zagotovili iz proračuna republike in občine, s sodelovanjem telefonskih naročnikov, posojili in lastnimi sredstvi PTT-podjetja.

JD

Denar za cesto do jezera

O možnostih razvoja turizma ob Bukovniškem jezeru je bilo v minulih 30 letih veliko govora, menda od vsega začetka nastanka jezera, ko so zajezili potok Bukovnico. Nastalo je jezero, stisnjeno med gozdove, ki pa je ostalo turistom neznano zaradi slabega dostopa. Cesta iz Dobrovnika do jezera je makadamska in ob slabem vremenu skorajda neprevozna. Da bi postalo jezero dostopno za večji turistični promet, se je lendavska vlada odločila, da bo iz proračuna namenila 7 milijonov tolarjev za morebitno asfaltiranje ceste. To gesto je potrebno pozdraviti, saj je to prvi konkreten korak k temu, da jezero postane res turistično in privlačno za obiskovalce. Seveda pa bo potrebno postoriti še marsikaj, da bi se turisti ob njem tudi zadržali. Sedaj ob jezeru pač ne morejo kaj dosti početi, saj ni nobenega lokala, kjer bi bili lahko postreženi, niti pitne vode, s katero bi se lahko odžejali. Kraj pa je še zadnja oaza, ki bi jo bilo potrebno ohraniti. Upajmo, da bo to le začetek rojstva turizma ob jezeru in na njem.

JD

Turistične kmetije Pomurja v besedi in sliki

Prospekt turističnih kmetij

Turistične kmetije Pomurja, ki jih sicer ni toliko kot na Gorenjskem ali v Zgornjesavinjski dolini, so ob pomoči pomurskih zdravilišč in občin Murska Sobota, Gornja Radgona in Ljutomer izdale svoj prospekt. Prospektov je res iz dneva v dan več in marsikateri je mogoče res bolj spretno oblikovan, toda kljub temu je prav ta prospekt večje vrednosti kot vsi drugi. Zakaj? Nezadovoljni s klavirno predstavitevjo v okviru zadržne agencije VAS so se lastniki turističnih kmetij odločili za samostojno predstavitev, pri tem pa sta jim veliko pomagala Ivanka Donko in ŽVZ za Pomurje. Tako smo v pokrajini ob Muri dobili prvo predstavitev turističnih kmetij z barvnimi fotografijami v obliki prospekta.

Ivanka Donko je imela verjetno nemalo težav, preden je prospekt dobil primerno vsebino in obliko, predvsem pa ji je povzročalo preglednice financiranje. Na srečo so pokazale razumevanje tudi že omenjene občine in zdravilišča v Radencih, Moravskih Toplicah in Lendavi ter termalno kopališče Banovci — gostje turističnih kmetij bodo prav gotovo tudi njihovi gostje.

Prospekt bo zanimiv tudi za marsikaterga Prekmurca in Preleka, saj le redkokdaj ve, kje imamo turistične kmetije in kdaj so odprte. Tako boste izvedeli vse o MIŠKOVI kmetiji iz Bokrač DRVARIČEVI iz Vadarec, ČERNJAVIČEVI iz Gradišča, FLISARJEVI iz Moravskih Toplic, FRANKOVI iz Slamnjava, ŽIŽKOVI s Šafarskega KOSOVI iz Verzeja (Stari trg), BARBARIČEVI iz Lipovec (Sabotin Marija), BENKOVI iz Spodnje Ščavnice in ROŠKARJEVI kmetiji iz Lastomerc. Na Kosovi, Miškovi in Drvaričevi kmetiji imajo tudi prenočišča.

Predstavljena so tudi zdravilišča, na zadnji strani pa najdemo še zemljevid.

Prospekt bo prav gotovo dobrodošel vsem turističnim agencijam, hotelom in zdraviliščem, da bodo lahko priporočali gostom, kje naj preživijo popoldne, konec tedna ali dopust.

Bernarda B. Peček

TURISTIČNE KMETIJE

POMURJA

Turistične kmetije Pomurja so končno predstavljene v samostojnem in ličnem prospektu. Vsaka kmetija je predstavljena z barvno fotografijo in kratkim opisom lege, dejavnosti in ponudbe. Poleg tega so predstavljena tudi pomurska zdravilišča, ki so pomagala izdati prospekt.

Napovedujemo »vojno« Sloveniji

»Dobiti hočemo osrednjo vlogo na sejmu Alpe-Jadran, ki bo marca v Ljubljani; dobiti hočemo osrednji razstaveni prostor na 200 kvadratnih metrih, ne pa da se na najboljših razstavnih prostorih predstavljajo pivovarne in trgovske organizacije, ki nimajo veliko skupnega z zdravjem,« smo slišali na torkovem srečanju vseh zainteresiranih za skupno predstavitev Pomurja na sejmu Alpe-Jadran. Poskusi skupne predstavitve živilskopredelovalne industrije in turistične ponudbe iz pokrajine ob Muri so bili že prej, najsi bo v organizaciji ABC Pomurke ali Turistične zveze Pomurja, vendar te predstavitve še niso bile tako celostne, kakršno načrtujejo za tokrat.

Zavedajo se, da je lahko skupna predstavitev ne le cenejša za vse sodelujoče, ampak tudi bolj odmevna. Razumljivo, da Skupnost slovenskih naravnih zdravilišč ni najbolj navdušena nad »izdajom« pomurskih zdravilišč, saj so tako izgubili najbolj atraktivne razstavljalce, ki so vedno poskrbeli za prigrizke in avtentično glasbo — to pa obiskovalce najbolj pritegne. Na razstavnem prostoru (ki bo oblikovan s pokrajinskimi značilnostmi) bo prikazan utrip pokrajine ob Muri; s svojimi izdelki in ponudbo se bodo predstavila podjetja ABC Pomurke (Kmetijska zadruga Panonka in Goričko, Zunanja trgovina, Vigros in Agromerur), Pomurske mlekarne Murska Sobota, Mleko-promet Ljutomer, Mesna industrija Radgona, Radgonske gorice G. Radgona, Radenska Radenci (turistični del), Zdravilišče Moravske Toplice, Terme Lendava in Mesna industrija Pomurka Murska Sobota.

Pomurska turistična zveza pa bo poskrbela za živahen utrip s pomočjo folkloristov, godcev in pevcev, domače obri, turističnih kmetij in vinotočev.

Kakšen bo slogan skupne predstavitve (povezan z zdravjem, zdravo hrano in neokrnjeno naravo), se bodo še dogovorili. Vsekakor si bo letošnji sejem Alpe Jadran od 23. do 28. marca vredno ogledati.

Bernarda B. Peček

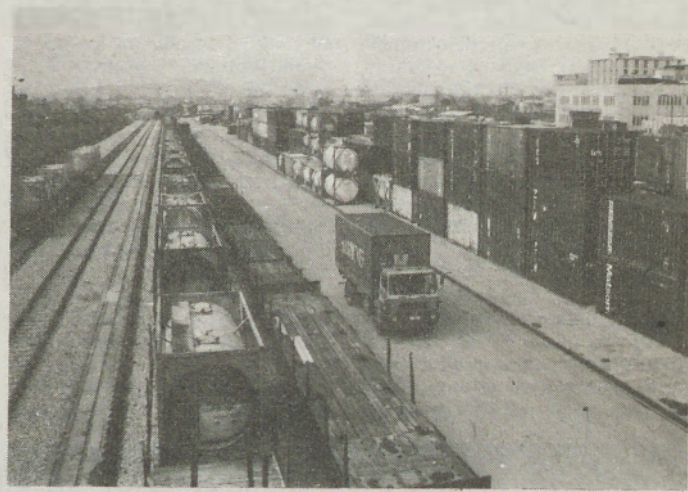
S ceste na železnico

KDAJ BOMO POSKRBELI ZA EKOLOŠKI PREVOZ BLAGA TUDI V SLOVENIJI?

Cepprav pred mejnim prehodom v Dolgi vasi ni več take gneče in kolon kot pred novim letom, to ne pomeni, da se je število tovornjakov na cestah v severovzhodni Sloveniji zmanjšalo. Tekoči promet na mejnih prehodih je le posledica večje organiziranosti na madžarski strani (uredili so veterinarske preglede in špedicijske službe), medtem ko se po uničenih cestah od Maribora prek gornje Radgone, Murske Sobote in Beltince do Lendave še vedno vali enako število ali pa še več tovornjakov.

Prehitevanje težkih tovornjakov, ki vozijo 40, kvečjemu 50 kilometrov na uro, je lahko v megli in na poledenem cestišču usodno. Pa ne le zato, ker je vsako prehitovanje treh tovornjakov (vedno peljejo drug za drugim) podobno tomboli, ampak tudi zato, ker nikoli ne veš, kakšna je vsebina tovora, ki ga prevažajo, in kakšne bodo posledice za celotno pokrajino, če se ob nesreči ta tovor prevrne. In tega v resnici ne vemo — ne občani, ki vsak dan gledamo te plazeče se pošasti, ne cariniki in policisti na meji. Nekdo jim pač izda dovoljenje, da peljejo tovor po naših cestah. Ta »nekdo« si verjetno misli, da bo tu najmanj škode, če bo prišlo do ekološke katastrofe, saj tako ni ničesar vrednega. Ne le da so tovornjaki z neznano vsebino tovora, potencialna nevarnost za ekološko katastrofo, ampak tudi dodatno onesnažujejo okolje z izpušnimi plini dizelskih motorjev in z odpadki iz šoferjskih kabin (če kdo ne verjame, naj bolj pazljivo pogleda v obcestne jarke). Neekološki in potratni so tudi počasno vozeči osebni avtomobili, ki se morajo prilagajati hitrosti tovornjakov.

V turistov željni pokrajini ob Muri želimo prodajati tudi čist zrak in neokrnjeno naravo! Predstavljajte si turista, ki sedi v poletnih dneh na terasi restavracije

Ljubljanski Kontejnerski terminal je že 1970 začel prevažati tovorna vozila prek železnic v München, redni prevozi pa potekajo od 1984. leta. Oprtni sistem prevoza so kot obliko integralnega transporta z geslom od vrat do vrat razvili najprej v ZDA. Usklajevanje interesov cestnih in železniških prevoznikov v Nemčiji je vodilo v razvoj oprtnega transporta tudi v Evropi.

1970, so ustanovili evropsko združenje prevoznikov v kombiniranem prometu UIRR. Prevoz tovornjakov in zabojnikov po tirih bi bilo konkretno udejanjenje ekološkega besednjaka.

Železničarji so prepričani, da bi morala slovenska prometna politika s primernimi ukrepi bolj spodbujati vse oblike kombiniranih in bolj ekoloških povezav.

Vikend v Radencih in se poskuša sprostiti, uživati v miru... le nekaj metrov stran zavirajo in spet pritiskajo na sklopko šoferji velikih italijanskih »šleperjev« in kot tanki hrumijo bolgarski in romunski tovornjaki.

Turizem in povečan tovorni promet nista združljiva.

Zavedati se moramo, da turizem in povečan tovorni promet po cestah nista združljiva! Toda zgodba se ponavlja. Če sami tukajšnji prebivalci v severovzhodnem delu mlade države Slovenije, predvsem pa tukajšnji turistični delavci, ne bodo izsilili nekaterih prepovedi in ugodnosti, skratka če si sami ne bodo izboljšali reda in discipline na cestah,

jim ju ne bo nihče. Še vedno je najpomembnejše, če imamo vse zapisano v programih, in manj, če se to tudi uresničuje.

Delovni osnutek Prometne politike Republike Slovenije, ki ga je podpisal minister za promet in zveze Marjan Kranjc, vsebuje tudi zanimiva določila o varovanju človekovega okolja. Tako naj bi si tudi v Sloveniji prizadevali uveljaviti pozitivne izkušnje zakonodaje ES pri varovanju človekovega okolja pred negativnimi vplivi prometa, za usklajitev in uvajanje evropskih standardov in pogojev glede prevoza, pakiranja in označevanja nevarnih snovi, uveljavitev evropskega programa za izobraževanje voz-

nikov in preverjanje njihovega znanja za prevoz nevarnih snovi. Spremljanje in uvajanje tehčnih izboljšav in inovacij za to, ki prevažajo nevarne snovi, prav tako naj bi izdelali mreže prometnic, po katerih je voljen prevoz nevarnih snovi varstveno reševalne programe primeru nesreč, v takih primerih pa je velikega pomena pred uveljavitev sistema informiranja javnosti. V programu je še navedeno, da bo potrebno bolj natančno raziskovati in spoštovati vse predpise, vozila morajo biti brezhibna, prevozniki dokumentirani, prav tako pa je potrebno uvesti strogo kaznovanje po in se zavzemati za ekološko, čistejšo energijo (neosvinčen cin) ter ekološko prijazenja bilna sredstva (eurokamion).

Iz dosedanjih izkušenj vidimo, da so si odgovorni prometniki prizadevali predvsem za to, da bi se izognili tveganju, ki jim ga prinaša, če bi jim večje površine asfalta (po možnosti v bližini železnice) ali severno-avstrijski mejni varovanje okolja pa še niso mogli misliti. Delajo po načrtu, najprej asfalt in beton, šele nato ekološka! V Ljubljani prav nikogar ne zanima, kaj se dogaja na cestah v pokrajini, ki je kot 100 kilometrov oddaljena središča.

Tudi ta čas nam marsikaj obljublja, češ ne bodite leni, saj boste dobili novo železniško povezavo z Madžarsko, kateri bo potekal tovorni promet podobno široko cesto do Lendave — natančneje do Pince, naj bi bila nova mednarodna povezava z Madžarsko. Saj bi tiho in potrpežljivo počakali nekaj let, dokler se ti načrti uresničijo. Toda kaj, ko pa smo, da so načrti nekaj, kar so odgovorni v slovenski prometni politiki spreminjali od danes naprej.

Bernarda B. Peček

USTANOVLJENA DELAVSKA STRANKA POMURJA

»Naša stranka, ki bo kmalu stara eno leto, si je ves čas prizadevala, da se delavstvu reže takšen kos kruha, ki mu v demokraciji pripada. Ščitimo torej delavske interese, se zavzemamo za širjenje pravic in svobodnin zaposlenih, utemeljenih na znanju, delu in sposobnostih. Spodbud pa ne more biti ob sedanjih bedi in množici 150 tisoč nezaposlenih. Zato je za nas najpomembnejše, da ustvarimo socialno pravično državo s takšno delavsko zakonodajo, kot jo ima razvita Evropa danes. Možnost za delo in delovno mesto sta pogoja za človeško dostojanstvo in spoštovanje vsakega posameznika. Pri tem nameravamo sodelovati z vsemi sindikati, ki jim je uresničevanje teh pravic programska osnova. Nismo pa za prepiranje s strankami, ampak bomo ubirali levo srednjo politično smer. V tem smislu bomo v naše vrste skušali pritegniti vse tiste, ki živijo od sadov svojega dela, ne glede na lastno sredstvo, narodnost in svetovni nazor,« je na četrtkovem ustanovnem zboru De-

lavске stranke Pomurja med drugim poudaril predsednik Delavske stranke Slovenije ANTON RANČIGAJ.

Da imajo že veliko simpatizerjev in da nastaja močan socialno-delavski blok, je potrdila tudi visoka udeležba delavcev različnih območij pokrajine ob Muri. »Kmalu se bomo akcijsko široko odprli, pri čemer nas podpirajo tudi svobodni sindikati. Prihaja vlak, ki se mu pravi volitve. Ker nikomur več ne zaupamo, želi biti naša stranka dobro zastopana v parlamentu,« je še dodal Anton Rančigaj. Podobnih misli je tudi podpredsednik slovenske delavske stranke MILOŠ PAVLIČ, ki meni, da je treba glas delavstva čimprej prenesti v poslanske klopi. »Če nam to ne bi uspelo, bi ostali le kot dete v povoju, ki ne bo nikoli shodilo. Zato se je treba prilagoditi razmeram na terenu in svojo dejavnost razpršiti v lokalnih organih. Skratka: treba je živeti in delati z ljudmi. Ustanavljamo ozke centre oziroma skupine, kjer se najlaže zaznavajo neposredni delav-

ski interesi, kajti v stranki se odrekamo močnemu profesionalnemu aparatu. Ker je slovenska politika na svojstven način invalidna, pravna zaščita delavstva pa najslabša v Evropi, za nami je le Portugalska, bomo skušali odpraviti te slabosti.«

V nadaljevanju razprave smo stišali, da imajo sindikati osnovno orodje v rokah delavstva. Zato so njihov osnovni cilj pokončni in pošteni ljudje, ki morajo dojeti, da je država in službi državljanov, pravni sistem pa v funkciji ljudi. Vsi skupaj pa si bodo prizadevali čimbolj govoriti t. i. delavski jezik, da bi jih razumel sleherni zaposleni. Podporo nadaljnemu delovanju Delavske stranke Slovenije in Pomurja je izrazil tudi predsednik Območne organizacije zveze svobodnih sindikatov JANEZ KOVAČ, ki je navedel podatek, po katerem je v njihovo organizacijo vključenih že okrog 70 odstotkov

delavcev iz Pomurja. Po njegovem so si zelo blizu v stališčih in nujnosti zagotavljanja celostne socialne in materialne varnosti delavcev ter zaščiti delovnega mesta zaposlenih. Ob podobi, da je v Pomurju od 18 do 20 odstotkov nezaposlenih, kar je v slovenskem merilu visokih odstotkov, so tako razmišljali toliko aktualnejša. Bistveno, da delavstvo preživi in najslabša politika ne vmešava v njegovo življenje, je bilo med drugim povedano.

Iniciativni odbor za ustanovitev pomurske delavske stranke, ki ga je prizadevno vodil MILOŠ ŠIPOS kot član Delavske stranke Slovenije, je na koncu volil novo vodstvo. Predsednik je postal JOŽE SPARI, tajnik LUDVIK ŽIŽEK, člani predstojstva pa so BORIS BAKAR, VLADO DRVARIČ in MUT VIDIC.

MILAN JUREČIČ

PODJETJE ZA REHABILITACIJO IN ZAPOSLOVANJE INVALIDOV
SOLIDARNOST, p.o.

Ministrstvo za finance, Republiška carinska uprava — Carinarnica Gornja Radgona objavlja, da bo v četrtek, 13. 2. 1992, ob 9. uri v prostorih carinske izpostave v Gornji Radgoni ponovna

javna dražba

rabljenih osnovnih sredstev in inventarja.

Prodajamo naslednja sredstva:

1. osebni avto FORD TAUNUS 1,6, letnik 1980, nevozen, izključna cena 40.000 SLT,
2. 2 rabljena fotokopirna stroja in radiator za centralno kurjavo, izključna cena po spisku carinarnice.

Prometni davek za avtomobil ni plačan in ga plača kupec.

Pred javno dražbo je potrebno položiti pri blagajni carinarnice varščino v višini 20 % izključne cene.

Vsa osnovna sredstva bodo prodajana po sistemu videno — kupljeno in kasnejše reklamacije niso možne. Informacije po tel. št. 61-110.

Delavski svet Podjetja za rehabilitacijo in zaposlitev invalidov Solidarnost M. Sobota, Arhitekta Novaka 4. razpisuje delovno mesto

direktorja podjetja

za mandatno dobo 4 let.

V skladu s 86. členom statuta podjetja mora kandidat poleg splošnih izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima peto ali šeststo stopnjo izobrazbe družboslovno usmeritve,
- da ima najmanj 3 ali 5 let delovnih izkušenj pri delih in nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi,
- da ima izkušnje pri usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb.

Rok za prijave je 15 dni.

Prijave z dokazili naj kandidati posredujejo na naslov: Podjetje za rehabilitacijo in zaposlitev invalidov Solidarnost, M. Sobota, Arhitekta Novaka 4.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po preteku razpisa.

Včasih pomaga tudi korak nazaj

Končano je 1. polletje šolskega leta. Kako je potekalo in s kakšnimi ocenami se je končalo na **Gimnaziji Murska Sobota**? To nas je še posebno zanimalo zato, ker so se ob začetku srečevali z nekaterimi problemi (profesorji niso bili zadovoljni z urnikom in nekateri tudi z razporeditvijo), kasneje pa je »počilo« med dijaki 2. letnika zaradi popoldanske pouka. Precejšnja neznanja je bila tudi, kaj bo prinesla ločitev Srednješolskega centra tehniško-pedagoške usmeritve na Gimnazijo ter Tehniško in poklicno šolo, torej na 2 popolnoma ločeni ustanovi glede vodenja in poslovanja, sicer pa sta v isti stavbi.

»Lahko rečem, da je potekal pouk brez posebnih težav, če izrazimo tiste zaradi dvoizmenskega dela. Nismo pa uspeli dobiti za vsa delovna mesta ustreznih učiteljev, pri čemer gre predvsem za nadomeščanje med poročniškim dopustom. Tako še vedno ne izpolnjuje pogojev profesor psihologije. Na šoli je bila tudi posebna republiška komisija za verifikacijo programa, se seznaniš z razmerami na šoli ter nam naložila, da je treba do konca junija urediti kadrovske zadeve in dokončno razdeliti premoženje med šolama. Pogoji za to pa je ustanovitveni akt, ki ga še nismo dobili. Mislim, da glede tega ne bo posebnih težav, saj se natančno ve, v koliko učilnicah izvajamo teoretični pouk in se lahko na podlagi tega razmejijo prostori. Komisija nam je sicer določila 15 oddelkov, mi pa izvajamo pouk v 17 učilnicah. To bomo torej morali uskladiti s Tehniško in poklicno šolo, ki seveda potrebuje za svoje delo enake razmere kot Gimnazija,« nam je najprej povedala ravnateljica **REGINA CIPOTOVA**.

Zanimalo pa nas je tudi, ali so se težave, s katerimi so se srečevali, kaj vplivale na učne rezultate, kako je bilo z disciplinskimi ukrepi zaradi nenapovedane stavke drugošolcev, kakšne razmere so ustvarjale po 6 mesecih dela in kaj se bo v kratkem zgodilo na šoli.

Podatki po 2. redovalni konferenci so pokazali, da so učenci dosegli morda proti pričakovanju dokaj dober učni uspeh. Med drugošolci je ta najvišji 94,3, najnižji pa 78,8 odstotka. Popoldanski pouk torej ni imel negativnih posledic. Nekateri dijaki pa so imeli seveda zaradi tega objektivne težave. Vse kaže, da k boljšemu uspehu precej prispeva tudi to, da učence čakajo zaključni izpiti. Letošnjo generacijo pa matura, in tako se jih večina zaveda, da se je pac treba učiti, če hočejo uspešno končati šolanje.

Tudi disciplina se je izboljšala, saj ugotavljamo, da so okolice šole in prostori boljše očiščeni, da ni več toliko umazanije in tudi večjih poškodb ni bilo. Disciplinske ukrepe smo izrekli zaradi izostankov od pouka, zaradi stavke pa ne. Včasih je bolje, če stopiš en korak nazaj. Enoizmenskega pouka pa po vsej verjetnosti ne bomo mogli uvesti tudi v prihodnjem šolskem letu, razen če se ne bo zmanjšalo število oddelkov zaradi premajhnega vpisa. Mi računamo, da bomo vpisali v gimnazijski program 6 oddelkov po novem normativu, ki bo odslej 32 učencev v prvih razredih, postopoma pa bo veljal za vse razrede.

In kaj se bo v kratkem zgodilo na šoli? Med polletnimi počitnicami nameravamo urediti novo zbornico in garderobo za gimnazije, tako da se bodo res ločili tudi po tem od Tehniške in poklicne šole. Denar za to jim Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije že odobri. Učenci 1. in 2. letnikov pa bodo morali prvi teden po počitnicah namesto pouka opravljati razne dejavnosti iz tako imenovanih izbirnih vsebin, in sicer mora imeti vsak po 96 ur teh dejavnosti, enkrat v štirih letih pa 32 ur delovne prakse, ki si jo lahko učenec izbere sam.

Po vsem sodeč kaže, da so se razmere na »Centru« le uredile na bolje, kar je v korist tako učencem kot njihovim pedagoškim delavcem. Da bi le tako ostalo!

JOŽE GRAJ

Obračunana pokojnina na dom

Upokojenci bodo (ali so že) dobili po pošti obvestilo Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja o prejeti pokojnini v lanskem letu ter prispevkih, ki jih potrebujejo za davčno napoved. Zneske (pod rubriko Skupaj) bodo upokojenci tako samo prepisali na obrazec davčne napovedi, ki si ga morajo kupiti v knjigarnah ali papirnicah ter ga udeseliti (poslati) na davčno upravo.

Se enkrat povejmo, da je fiktivni davek navidezni (knjiženi), vendar se bo pri obračunu dohodnine upošteval, kot da ga je upokojenec med letom res tudi plačal za akontacijo dohodnine.

MH

Nitratov trikrat preveč

Mariborski zavod za zdravstveno varstvo je že leta 1988 zapisal da je voda iz vodnjakov v ravninskem delu Prekmurja dobra. Ta ocena pa sedaj ne velja več, še huje voda, predvsem v belinskih bazenu, je močno oporečna zaradi nitratov. Leti so vse lanske leto v petih najbolj ogroženih vodnjakih močno presegali dovoljeno vrednost (krajevni vodovod Beltinci, Bratonci, Lipovci, Gančani in Lipa). Zato so po pogovoru z republiškimi inšpektorji, občinsko inšpekcijo, službo in občinskimi predstavniki na Zavodu za socialno medicino pripravili sporočilo za vsa gospodinjstva, da voda vsebuje nitrate in njeno uživanje ni priporočljivo predvsem za dojenčke.

Nitriti v drugih vodnjakih

Delavci higienskega zavoda so vzorce jemali tudi iz nekaterih

— Grafični prikaz vsebnosti nitratov v pitni vodi — zajetja Lipovci

— Izmerjene vrednosti za vodno zajetje v Gančanih: oktober 24,7, november 25,3 in december 25,4 mg N/l

— Lipa: oktober 20,0, november 16,6 in december 20,7 mg N/l

— Bratonci: oktober 22,0, november 21,9 mg N/l

— Beltinci: oktober 21, 3. november 21,4 in december 20,9 mg N/l

drugih vaških vodovodov, predvsem tam, kjer so vrednosti ob občasnih kontrolah že bile čez mejo dovoljenega ali na njej (po našem pravilniku je mejna vrednost 10 mg N/l, po merilih EGS pa 11,3 mg N/l).

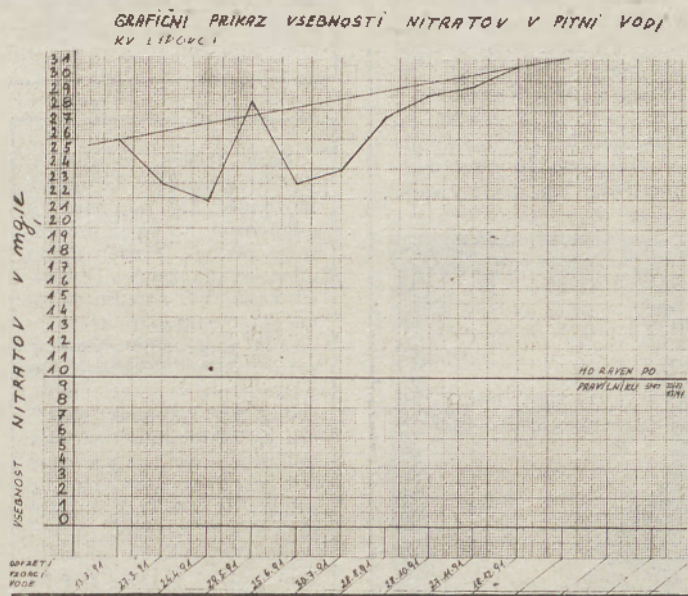
Tako so v vodi v Martjancih izmerili 14,3, v Rankovcih 9,2, Vanči vasi 8,3 in v drugih med 6 in 7 miligramov dušika na liter. Ponovno odvzeti vzorci v krajevnem vodovodu na Ivanjcih in v Tešanovcih (v njiju so namreč ugotavljali nekoliko zvišane vrednosti) pa so tokrat pokazali, da je vsebnost nitratov padla.

Zvišane nitrate pa so ugotovili tudi v nekaterih vaških vodnja-

kih v lendavski občini. V Žižkih so izmerili 8,9 v Kotu 10 in Odrancih 9,6 miligrama na liter. Konec novembra pa so bile presežene vrednosti v Odrancih (13,3 mg N/l) in v Gomilici (19,7 mg N/l). To vodo bodo pregledovali še naprej.

Nekoliko čez dovoljeno mejo so bili tudi nitriti v vodnem zajetju v Črnskih mejah, vendar je treba dodati, da se ta voda meša še z vodo iz zajetja v Krogu. Za zajetje vode v Črnskih mejah pripravljajo tudi odlok o širitvi varnostnega pasu, kar pomeni, da bodo očistili tudi bližnje gramoznice.

MAJDA HORVAT

Matura je le matura

Letošnja generacija srednješolcev, ki obiskuje 4-letne programe, bo po dolgem premoru prva, ki jo čaka matura, kakršne so bile v naših šolah pred uvedbo srednjega usmerjenega izobraževanja v šolskem letu 1981/82. Matura je pomenila tedaj nekaj velikega in vsi, ki so jo opravili, so s tem končali izobraževanje, ne da bi jim bilo potrebno opravljati še pripravništvo. Naenkrat pa je bilo marsikaj obrnjeno na glavo in sčasoma je zavoljo tega tudi marsikoga hudo bolela glava. Najbrž »bolečine« pri nekaterih še dandanes niso ponehale. Kazen za »grehe« pač mora biti. Resnici na ljubo pa ni bilo vse slabo v zdaj že »odstavljenem« usmerjenem izobraževanju, ampak tokrat nimamo namena razglabljati o tem, kaj je bilo dobro in kaj slabo. Dejstvo pa je, da srednje šole niso več nekakšni centri, ampak so

spet dobre stare poklicne in tehniške šole ter gimnazije. In kot že zapisano, se je (bo) povrnila tudi matura.

Te dni je Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije izdalo poseben pravilnik o maturi, ki med drugim predvideva, da jo bodo morali — če bodo želeli končati šolanje — opravljati vsi dijaki, ki bodo končali 4-letne programe srednjega izobraževanja: lahko pa tudi tisti, kdor bo na srednji šoli opravil preizkus znanja, s katerim bo dokazal, da obvladuje najpomembnejša znanja 4-letnega programa srednjega izobraževanja.

Število maturitetnih predmetov je 5, med njimi pa so skupni (obvezni) za vse dijake slovenski jezik s književnostjo (na narodnostno mešanih območjih lahko tudi madžarščina ali italijanščina, če je to materin jezik maturanta), matematika

in tuji jezik. 2 predmeta pa si bodo lahko učenci izbrali med drugim tujim jezikom (tudi latinščino), družboslovnimi in naravoslovnimi predmeti ter pomenljivejšim strokovnim predmetom v posameznem programu. Preverjanje znanja bo pri vseh predmetih pisno, pri slovenskem jeziku in matematiki tudi ustno, razen za tiste, ki bodo za pisne naloge dobili odlično, in če so takšno oceno dosegli pri tem predmetu tudi v 4. letniku.

Ceprav bi bilo morda srednješolcem ljubše, ako jim ne bi bilo treba misliti na maturo ob koncu šolanja, pa je to vendarle dokaj koristno tudi zanje. Tako bodo ponovili in utrdili pridobljeno znanje ter opravili zrelostni izpit, s katerim se bodo lahko uspešneje podali na pot nadaljnjega izobraževanja ali se vključili v delo.

JOŽE GRAJ

Izobraževanje da, kaj pa služba

Ali je položaj delavskih oziroma ljudskih univerz kaj drugačen, potem ko so se preoblikovale v javne zavode?

»To samo po sebi skoraj ni vplivalo na naš položaj, saj je imela država tudi doslej precejšen vpliv na naše delovanje, in to se nam je zdelo tudi normalno. Kolikor poznam razmere, se je položaj tovrstnih ustanov v Sloveniji v zadnjem času marsikje spremenil na bolje, mi pa smo celo v skrb, kaj nam bo prinesel jutrišnji dan. Pa ne zato, ker bi nam država sedaj rezala tanjši kos kruha — še vedno nam namreč zagotavlja okrog 40 odstotkov potrebnih sredstev za naše delovanje —, ampak se je občutno zmanjšalo zanimanje za našo ponudbo izobraževalnih oblik za odrasle, ki pa ga je pravzaprav še vedno precej, skupnost za zaposlovanje pa je nekatere oblike celo pripravljena sofinancirati. Vsakdo se namreč sprašuje, ali mu bo dodatno izobraževanje tudi koristilo in ali bo potem dobil službo. Žal pa je naš gospodarski položaj tak, da več delavcev odpustimo, kot jih zaposluje,« nam je na to vprašanje odgovoril direktor Ljudske univerze Murska Sobota **MARIAN ČENAR**.

Tako je v zadnjem času največje zanimanje predvsem za učenje tujih jezikov za malčke v otroških vrtcih, učence osnovnih šol in odrasle. Končali pa so že

tečaja za voznike viličarjev in kurjače centralnega ogrevanja, pravkar pa poteka strokovno izobraževanje iz računalništva. Kot edini ljudski univerzi v Pomurju jim je uspelo obdržati višješolsko izobraževanje za ekonomiste in pridobiti nov izobraževalni program pedagoške fakultete (višješolska izobrazba za učitelje razrednega pouka).

Kako dati več znanja okrog 1.500-tim v občini Murska Sobota, ki so obiskovali samo osnovno šolo, pa je poseben problem, ki bi moral skrbeti tudi širšo družbeno skupnost.

In kako lahko prispeva k

uspešnejšemu izobraževanju odraslih andragoški center, ki so ga ustanovili pred dnevi v Ljubljani?

Ce bo ta center poskrbel tudi za poenotenje programov, standardizacijo znanj in vsega drugega pri permanentnem (stalnem) izobraževanju, razvijal nove programe in opravljal še druge dejavnosti skupnega pomena, potem gre vsekakor za zelo koristno ustanovo, sicer pa le za novo institucijo, ki bo podvajala delo drugih. Takšno je tudi mnenje ljudskih oziroma delavskih (v Ljutomeru) univerz v Pomurju.

JOŽE GRAJ

Počitniški studio na kabelski TV

Počitnice so seveda v prvi vrsti namenjene temu, da se lahko šolarji nekoliko oddahnejo od vsakdanjih šolskih skrbí. In kako ta čas izrabi, da bo vsaj malo druženo prijetno s koristnim? Na enoti republiškega zavoda za zaposlovanje v Murski Soboti so se odločili, da bodo ponudili tako učencem kot staršem poseben počitniški program na omrežju kabelske televizije v Murski Soboti, Bakovcih, Turnišču in Gornji Radgoni. Gre pravzaprav za dve oddaji, ki bosta trajali 2 uri in 30 minut, v njiju pa bodo lahko gledalci videli in zvedeli marsikaj zanimivega (računalništvo, mala likovna šola, ljudska obrt, koline, tabornštvo, poklici v elektro usmeritvi, radionamaterstvo, glashena dejavnost, pomen znanja in učenja tujih jezikov idr.). Prva oddaja bo na sporedu v četrtek, 6. februarja, ob 16.30, druga pa naslednji dan ob isti uri. To velja za Mursko Sobotu, v drugih krajih pa bodo oddaji predvajali z enodnevnim zamikom.

Tudi Ljudska univerza Murska Sobota ni pozabila na počitnikarje. Kdor je želel, je lahko do danes vsak dan igral na računalnik in se celo pomeril z drugimi v tekmovalnih igrah. Najboljšim pa bodo jutri (v petek) podelili denarne nagrade.

JOŽE GRAJ

Z vodovodom zoper nitrate

Soboški poslanci bodo na prvi naslednji občinski seji sprejeli odlok o gradnji vodovoda do Beltincev, Bratonec, Gančan in Lipovec. Glavna vodovodna cev se bo v Rakičanu priključila na že obstoječi vodovod in bo potem po severni strani magistrale tekla do omenjenih vasi. Vodovod bodo priključili na vaška omrežja, tako da ne bo prišlo do mešanja vode iz sedanjih vodnih zajetij.

Po prvih ocenah bo gradnja stala okoli 30 milijonov (po januarskih cenah bo samo vod od Rakičana do Beltincev stal 15 milijonov), denar bo iz občinskega proračuna, po osem tisočakov pa bo prispevalo še vsako gospodinjstvo.

Soboški občinski možje bodo seveda tudi pisali na republiko, da bi kaj denarja dobili iz republiške blagajne, čeprav na kaj dosti ne računajo.

Vodovod naj bi bil gotov junija.

MH

Otrok niso nikjer odklonili

Vse kaže, da je za otroško varstvo v radgonski občini poskrbljeno dokaj zadovoljivo, če imamo v mislih prostorske in kadrovske zmogljivosti. Tako v tem šolskem letu ni bilo potrebno odkloniti nobenega otroka zaradi prostorske stiske. Organizirano 10-urno dnevno varstvo sedaj obiskuje 783 otrok, ki so razporejeni v 11 enot vzgojno-varstvenih organizacij (3 v G. Radgoni, po 1 pa v Apačah, Stogovcih, Črešnjevcih, Radencih, Kapeli, Vidmu ob Ščavnici, na Jančevem Vrhu in pri Negovi). Otroci so razporejeni po starostnih skupinah v oddelke za dojenčke (jastli), mlajše, srednje in kombinirane. V Gornji Radgoni (Kocljeva 4) pa deluje tudi poseben oddelek za razvojno motene otroke za vso občino. To je vsekakor velikega pomena, saj bi bili sicer ti otroci še bolj prikrajšani.

Večino zgradb, v katerih so vrtci, so doslej vzorno vzdrževali, temeljite obnove pa je potreben vrtec na Kapeli, pa tudi enota v Cankarjevi ulici v Gornji Radgoni ni dosti na boljšem, saj so prostori vlažni, sanitarije neprimerne, prav tako garderoba in razdelilna kuhinja.

Tako kot je to marsikje drugod, tudi v radgonski občini stremijo za tem, da bi imeli otroci v vrtcih čimvečji občutek varnosti in zadovoljstva. Zato nenehno iščejo nove oblike in metode dela, poskušajo pa tudi kar najbolj tesno sodelovati s starši. Otroci imajo večkrat možnost izbirati dejavnosti po lastni želji, kar pomeni, da lahko gredo k drugi vzgojiteljici ali se vključijo v drug oddelek. Tako so vedno bolj upoštevanje njihove sposobnosti oziroma individualne razlike.

Žal pa le ni vse tako, kot bi moralo biti. Ker se krčijo sredstva za nakup didaktičnega materiala in drugega gradiva, pomeni to tudi zmanjšanje pedagoškega standarda in kakovosti življenja v vrtcih.

JOŽE GRAJ

Višje socialne pomoči

Zajamčena plača je višja za 33 odstotkov in za toliko bodo, po sklepu vlade, višje tudi socialna varstvena pomoči. Edini vir preživetja bo tako 6400 tolažje, nadomestilo za invalidnost 5200, dodatek za oskrbo in pomoč bo 2900, za delo uga pa polovico tega zneska. Najvišji otroški dodatek bo 2260 tolažje, rejnine pa bodo višje za 43,3 odstotke.

MH

POLKOVNIK VLADO MILOŠEVIČ — POVELJNIK PŠTO
VZHODNE ŠTAJERSKE

Soboška vojašnica ostaja za potrebe vojske

V tem času je veliko razprav o ustanavljanju izobraževalnih vojaških centrov, o nadaljnji profesionalizaciji teritorialne obrambe in o usodi vojaških objektov, ki jih je zapustila »jugoarmada«. O vseh teh vprašanjih smo se pogovarjali s poveljnikom Pokrajinskega štaba teritorialne obrambe za vzhodno Štajersko, polkovnikom Vladom Miloševićem.

— V Sloveniji ustanovljamo izobraževalne centre za nabornike. Ali je tak center predviden tudi v Pomurju?

»Ne, tak center ni predviden v Pomurju.«

— Kje pa se bodo potem usposabljali naborniki iz Pomurja?

»Pomurski naborniki se bodo usposabljali v centru v Slovenski Bistrici. Tam že obnavljajo objekte, ki jih je zapustila JA in bodo predvidoma nared do marca, ko naj bi prišli prvi naborniki na usposabljanje. Poleg tega pa tudi obnavljajo objekte pujske vojašnice, ki so prav tako predvideni za usposabljanje nabornikov. Oba centra sta začasna, le za nekaj let, dokler v Kidričevem ne bodo zgradili novega za usposabljanje nabornikov za potrebe vzhodnoštajerske regije. Za mlade, ki se bodo želeli šolati za podčastnike, pa je predvideno šolanje v Ljubljani.«

— Slišati je, da je v Pomurju predvidena večja vojaška enota. Kako je s tem?

»Res je, da je na območju Pomurja predvidena vojaška enota v Murski Soboti. Ni pa še določena njena namembnost. Predlogov je več. Po vsej verjetnosti pa bo to enota namenjena za protioleptno borbo.«

— Kakšna pa je usoda soboške vojašnice. Slišati je, da so različni interesi?

»Še naprej bo imela status vojašnice, kjer bo sedež območnega štaba TO Murska Sobota, predvidena pa je tudi druga faza usposabljanja vojaških obveznikov, ki pridejo iz izobra-

ževalnih centrov. Vsekakor pa je vojašnica potrebna temeljite obnove. V teh dneh bo v Mursko Soboto prišla posebna ekipa obrambnega ministrstva Slovenije, ki bo pregledala objekt in ugotovila potrebe po obnovi.«

— Kako pa je z nadaljnjo profesionalizacijo?

»Pri razvojnem projektu bo slovenska teritorialna obramba poleg usposabljanja obveznikov imela še obveznike v rezervnem sestavu in pa profesionalni sestav. V slovenskih učnih centrih bo na usposabljanju okrog 12.000 obveznikov letno. Poleg tega bodo v enote

in štabe razporejene tudi rezervne enote, medtem ko bodo tudi profesionalne enote kot so: enote za protizračno obrambo, protioleptni boj in protidiverzantske enote, ki bodo tako organizirane, da bodo z manjšo popolnitvijo lahko takoj delovale. Vse tri sestave bodo štejele okrog 45 do 50.000 vojakov. V prejšnjem sestavu »jugoarmade« je bilo na območju Slovenije poleg rednih enot armade še 78.000 pripadnikov teritorialne obrambe in približno toliko rezervnega sestava. Gre torej za precejšnje zmanjšanje števila vojakov, namenjenih za obrambo Slovenije. V profesionalne enote pa bomo sprejemali mlade in sposobne fante, ki so pripravljeni delati v tej službi.«

FERI MAUČEC

Moja dežela — dežela bunkerjev?

Na prvi pogled nedolžno vprašanje v lendavskem parlamentu je sprožilo pravo afero in spravilo v neroden položaj slovenske

oblastnike. Potem ko je 23. decembra lani poslanec v Zboru združenega dela lendavske skupščine delegatsko vprašal, kaj se

no, kot so na črno postavljene vse zgradbe na mejnih prehodih med Slovenijo in Hrvaško.

Vendar pa dolgi nosovi niso ostali le »lokalni oblastniki«. Če gre za objekte na državni meji, je za izdajo lokacijske dokumentacije pristojno republiko ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora, za izdajo gradbenega pa republiko ministrstvo za industrijo in gradbeništvo. A ne na prvem ne na drugem niso vedeli ničesar. Tako sta od tistih, ki bi lahko ukrepala, ostala samo še dva republiška inšpektorata — gradbeni in urbanistični. V prvem so se izmikali in izgovarjali na drugega, v drugem pa so na koncu obljubili, da pošljejo inšpektorja drugi teden in da bo takoj ukrepal.

O vsem naj ne bi ničesar vedela slovenska vojska, tako so vsaj zatrdili pristojni, republiška uprava za ceste pa je tudi ostala čista in vse naprtla Bavčarjevemu notranjemu ministrstvu. Tam

Miran Lovrin, v lendavski vladi zadolžen tudi za gradnjo infrastrukture: Vse do delegatskega vprašanja o tej gradnji nismo imeli nobene informacije. V parlamentu smo dobili prvi signal, da smo šli pogledat, če res kaj gradijo in kaj je to. In če me vprašate, kaj je to, vam moram reči, da ne vem. Občinski upravni organ za gradbene in komunalne zadeve ni izdal nobenega dovoljenja, po izjavi tamkajšnjega delodavca pa smo zvedeli, da naj bi bil to zaklonilnik. Kot vsak, ki pozna razmere, bi tudi jaz lahko rekel, da takšen objekt nima kaj pripomoči k obrambni sposobnosti države, človeku je kar tesno pri srcu, ko to vidi, moram pa tudi povedati, da smo, ko smo zbirali informacije, že slišali, da je na potezi rušenje. Vprašanje zase je seveda, ali se ne bi dal denar uporabiti za kaj koristnejšega, na primer za popolnoma dotrajano cesto do Maribora.

Božo Truden, ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije: Žal zamujamo z odgovorom, to pa iz preprostega razloga. Preden damo odgovor, smo želeli v Petišovcih nekaj tudi narediti oziroma spremeniti tisto, kar zgle- da zdaj malo čudno. Namreč, zakaj zakloni? Ne govorimo o bunkerjih, ne o zakloniščih, želimo govoriti samo o zaklonih ali zaklonilnikih za naše policiste. V pol leta ali več je bilo precej napadov na mejne postaje in na vseh mejnih prehodih s Hrvaško so bili postavljeni zakloni ob različnih rešitvah. V Petišovcih pa je, zgle- da, stvar res dobila obliko bunkerja. Naša zahteva je, da bunker dobi normalno obliko zaklona, da izgubi strelne line, ki so baje v zidu, da se dodela tako, da bo sprejemljiv za okolje in obenem dovolj funkcionalen. Nekdo je, zgle- da, preveč dosledno vzel to funkcijo zaklona in bojnega namena in je v izvedbeni fazi naredil tako obliko. Kar pa se tiče lokacijskih in podobnih dovoljenj — ob celi hrvaški meji dokumentacije nimamo urejene povsem do konca, na tem se zdaj intenzivno dela, naši prostori, mejni prehodi in vse drugo pa so bili postavljeni vedno v nekih dogovorih z občinskimi upravnimi organi in občinskimi predstavniki. Mi se bomo potrudili, da ne bomo delali škode v naravi, da bo zadeva funkcionalna in da bo imela normalen videz, nikakor pa ne želimo oblikovati meje, kot je bila nekoč z madžarske strani proti Sloveniji. Vse, kar ta hip ni v redu, bomo popravili.

gradi na mejnem prehodu v Petišovcih in kdo je dal dovoljenje za gradnjo, je za nekaj časa ostalo le pri šepetanju. Završalo pa je po slovenski deželi, ko je skušal v sredo, 29. januarja Murski val ugotoviti, ali bo poslanec Ladislav Podgorelec v petek, zadnjega januarja 1992, pričakal odgovor.

Ob »rutinskem zasledovanju delegatskega vprašanja« je zasr- mdelo že na začetku. Ob prijateljskem pozdravu s policisti in cariniki na mejnem prehodu z Republiko Hrvaško v Petišovcih so nam le-ti na vprašanje, ali vedo kaj o bunkerjih, odvrnili, da ne vedo ničesar. Ob dodatnem vrtanju, kaj pomenita velika, sveže nasuta kupa zemlje v neposredni bližini prehoda, pasmo dobili odgovor, da je to pač samo zemlja, sicer pa naj o vsem povprašamo predpostavljene. Z njimi naj se tudi zmenimo za fotografiranje, so še dodali. Pozvedovanje pri »višjih šefih« nam ni prineslo odgovora, tudi na soboški Upravi ne, pojasnili so nam, da so delegatsko vprašanje poslali na samo ministrstvo v Ljubljano in le tam je mogoče dobiti odgovor. (Hierarhija pa taka!)

V lendavski občinski stavbi smo našli tri prave — Alojza Jerebica, predsednika vlade, mirana Lovrina, ministra, in Zdenko Tadinu, načelnico. Na začetku niso bili najbolj zgovorni, odgovorjali so: ne vemo, niste našli pravega naslova in ga tu, v Lendavi, tudi ne boste. Pa so se potem le razgovorili in vsi zanikali, da bi uradno kaj vedeli o gradnji dveh armiranobetonskih objektov, velikih 3,6 krat 4,8 metra, visokih 1,8 metra in s 35 centimetrom debelimi zidovi. Imela naj bi line, a niso bili prepričani, ali so za streljanje ali za zračenje. Vsi pa so se strinjali, da gre za črno gradnjo, da sta bila objekta postavljena brez lokacijskega in gradbenega dovoljenja, podob-

Tako so sredi poletja začeli z gradnjo spornih bunkerjev. (F.: H. ...)

so z odgovorom odlašali ali pa zamujali, je pa res, da so se tudi opravičili in obljubili, da bodo vse uredili. Tako da ne bo nihče mislil, da so ob meji bunkerji, ampak gre le za tipске zaklone za oebje, kot so jih tudi projektirali na soboškem Projektivnem borju. Spremembe (zlasti odprtine za zračenje) naj bi nastale med gradnjo, zdaj pa so jih že popravili (in vse skupaj seveda zasuli).

Če bo zapadel sneg, se bo mogoče na hribočkah tudi sankati. Če je po novem v naši državi dovoljeno vse, kar ni prepovedano — tako so nam povedali možje z Uprave za notranje zadeve in nam potem uredili vse za fotografiranje prehoda in zasipanih zaklonilnikov — in ker nikjer ne piše, da je sankanje prepoveda-

Alojz Jerebic, predsednik lendavske vlade: Bil sem na zasedanju, ko je bilo postavljeno vprašanje, in sem znašel v precej nerodnem položaju, saj so nekateri kovali, da bom lahko tak odgovoril. Nisem mogel stati začenja, odgovoriti nisem mogel. Ne sredno pred novim letom, še voščiti delavcem milice, carine in takrat smo šli poudat za deske. Videli smo zgrajene objekte. Gotovo lepše, če bi bilo zaklonil kot bunker, čeprav po vide- ne eno ne drugo ne spada okoli. Je pa res, da je mor- nastati odločitev o gradnji drugačnih časih, kot so Mislim, da se bomo imeli ga- gacija v desetih dneh in p- staviti to vprašanje ter izraz- nezadovoljstvo.

—LENDAVA

Bunkerje gradili brez vednosti občine

Občinski organi v Lendavi niso imeli nobene možnosti vpliva odločati glede gradnje nekakšnih bunkerjev na mejnem prehodu v Petišovcih. Vse je bilo urejeno in postorjeno brez njihove vednosti. Način zato ostro obsojajo in zahtevajo od republiških organov, ki so pristojni, da jim v najkrajšem času odgovorijo, čemu in zakaj je tega sploh prišlo. To je bilo kratko pojasnilo na delegatsko vprašanje, ga je na prejšnjem zasedanju zbora združenega dela postavil Ladislav Podgorelec.

Območni štab teritorialne obrambe iz Ljutomerja je na Srednji za gostinstvo in turizem v Radencih pripravil prikaz sodobnega orja za teritorialne obrambe, uporabljenega v junjsko—juljski vojni Sloveniji. Gre predvsem za protipehotno in protitankovsko orja. Dijaki so si z zanimanjem ogledali orožje, predstavniki štaba pa tudi odgovarjali na številna vprašanja. Podobne prikaze pripravljajo tudi na drugih šolah.

FM —

Murska
Stanovanjska
Zadruga
69000 Murska Sobota, Zvezna 12, Telefon
(069) 25-006, Žiro račun: 51900-662-29663

Sporočilo graditeljem!

- Še vedno se lahko včlanite v našo zadrugo!
- Deležni boste naslednjih ugodnosti:
  - nabava materiala direktno pri grosistih in izdelovalcih brez prometnega davka
  - možnost pridobitve kratkoročnih kreditov
  - vključitev v predvideno gradnjo vrstnih hiš v Černelavcih
  - in pomoč pri pridobitvi gradbene dokumentacije, izbiri izvajalcev, nabavi materiala ter strokovni nadzor pri gradnji

POSLUJEMO PREKO VELETRGOVINE POTROŠNIK, KRIŽEVSKIH OPEKARN (trgovina Lukavci), TRGOVSKEGA PODJETJA MERCATOR-SLOGA GORNJA RADGONA IN OSTALIH TRGOVIN Z GRADBENIM MATERIALOM.

Informacije: Murska stanovanjska zadruga, Murska Sobota, Zvezna 12, tel.: (069) 25-006 in v trgovini v Lukavcih, tel.: (069) 87-587 ter v Železnini Mercator-Sloge v Gor. Radgoni, tel.: (069) 61-150

Zdenka Tadinu, načelnica oddelka za varstvo okolja in urejanje prostora v lendavski občini: Naš organ ni izdal lokacijskega dovoljenja. Prvič ni niti pristojen za izdajo takšnega dovoljenja, drugič pa z ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora ravno tako ni bila izdana odločba, ker je nismo dobili v vednost. Če ni izdano niti gradbeno niti lokacijsko dovoljenje, to pomeni, da gre za črno gradnjo. Na občinskih organih smo se pogovarjali o tem zaradi delegatskega vprašanja, vendar kot upravni organ od občinske vlade nisem dobila konkretnega odgovora, ker ga najbrž še sami nimajo.

BUDIMPEŠTA

Največ o mejnih prehodih Slovenija—Madžarska

Z Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije smo dobili informacijo, da je minister Igor Bavčar pretekli torek obiskal Budimpešto in se srečal z madžarskim notranjim ministrom g. Borossom. Gostitelj je najprej čestital naši delegaciji za samostojnost in neodvisnost Slovenije ter pohvalil modrost slovenskih politikov na tej poti. Namen srečanja pa je bil predvsem ugotoviti možnosti za nadaljnje uspešno sodelovanje Slovenije in Madžarske. Za medsebojne stike ljudi in pretok blaga so vsekakor najbolj pomembni mejni prehodi. V zvezi s preobremenjenostjo prehoda Dolga vas—Redics je minister Bavčar predlagal dve možnosti, in sicer hitrejšo opravljanje mejnih formalnosti madžarskih obmejnih organov ob vstopu tovornih vozil v Republiko Madžarsko ali pa, kot se boljše rešitev, odprtje mejnega prehoda Pince, s čimer bi razbremenili dolgovaški prehod. Madžarska stran je pojasnila, da so našli rešitev v tem, da so v bližini mejnega prehoda Redics uredili večji parkirni prostor za tovorna vozila. Minister Bavčar pa je poudaril, da ni problem pri vstopu v Slovenijo, ampak v obratni smeri in da je potrebno najti rešitev za ta problem.

Govorili so tudi o štirih novih mejnih prehodih med obema državama, in sicer v Martinju, Kobilju, Pincih in Prosenjakovcih. Madžarska stran je pokazala pripravljenost za ureditev tega vprašanja in bo do konca februarja posredovala svoj odgovor, s tem da je že sklenjeno, da bo mejni prehod Martinje—Gornji Senik odprt še letos. Upajmo, da spet ne bo ostalo le pri dogovorih in sklepih, kot se je to dogajalo doslej. (J. G.)

Sporazum med lovci Slovenije in Madžarske

Člani Zveze lovkovskih druženj Prekmurja že vrsto let sodelujejo z lovci iz sosednje Madžarske. To sodelovanje je bilo doslej le na kulturnem in stanovskem področju, nikakor pa se niso mogli dogovoriti o enotnem gospodarjenju z divjadjo. Tokrat pa se je vendarle premaknilo. Delegacija Lovske zveze Slovenije, ki jo je vodil predsednik Bruno Skomavc, v štirčlanski delegaciji pa sta bila še predstavnik zveze lovkovskih druženj Prekmurja Aleksander Berr in Branko Radišić, je te dni v Budimpešti na Madžarskem podpisala sporazum o sodelovanju med lovkovskimi organizacijama Slovenije in Madžarske. Iz vsebine sporazuma je razvidno, da sta se obe lovkovski organizaciji poenotili, da je na obmejnem območju preveč jelenov in prašičev. Zato sta imenovali 6-člansko skupno komisijo (3+3), ki jo sestavljajo člani iz lovkovskih organizacij Želazne in Zalske županije iz Madžarske ter Zveze lovkovskih druženj Prekmurja. Komisija je tako pooblaščenca, da se dogovarja o konkretnih ukrepih in strokovnih vprašanjih pri izvajanju tega sporazuma. Ta se bo tudi kmalu sestala in določila konkretne ukrepe na osnovi strokovnih dogajanj za gospodarjenje z divjadjo na obmejnem območju in tako skušala doseči zmanjšanje velike divjadi. Poleg tega sporazum tudi določa sodelovanje pri varstvu drugih ogroženih divjadi in živalskih vrst. To pomeni, da bosta lovkovski organizaciji na obmejnem območju s skupnim dogovarjanjem in enotnim izvajanjem lovskega gospodarstva reševali vso to problematiko.

FERI MAUČEC

Dražje mleko

Odkupne cene mleka sicer ne dohajajo pridelovalnih stroškov, jita pa skušajo vsaj slediti. Pridelovalci, ki so oddali mleko v januarju, bodo za liter tega s 3,6 odstotka tolsche dobili 15,79 tolarja, od 1. februarja pa je odkupna cena 18,65 tolarja za liter. Ta cena velja za mleko, ki ugotovljeno večje količine in se jim ugotavlja kakovost, za ostale pa bo cena nekoliko nižja (brez dodatka za kakovost).

Prva razstava sadja

Društvo sadjarjev Pomurja, ki je bilo ustanovljeno pred letom dni, je že v kratkem času upravičilo namen svojega obstoja. Društvo, ki vključuje več kot 240 članov iz vseh štirih pomurskih občin, je glavno skrb namenjalo izobraževanju članov, saj je že lani pripravilo več strokovnih predavanj in praktičnih prikazov, na strokovnih izletih pa so se seznanjali z izkušnjami domačih in tujih sadjarjev. Kot so se dogovorili na občnem zboru konec minulega tedna, bodo še naprej največ pozornosti namenjali usposabljanju članov, v društvo pa bodo skušali pritegniti še preostale ljubitelje sadnega drevja v Pomurju.

Po občnem zboru je društvo v kavarni hotela Diana pripravilo prvo razstavo sadja in izdelkov iz sadja, ki si jo je ogledalo veliko obiskovalcev, uspel pa je tudi večerni Ples z jabolko. Ik, fotografija: Jure Z.

Letošnji mednarodni kmetijsko-živilski sejem

V znamenju tridesetletnice

Pomurski sejem slavi letos 30-letnico delovanja. Od prvih sejmov, ki bi si glede na zadnje tovrstne prireditve komajda zaslužili boljše ime od kramarskih sejmov, se je v treh desetletjih sejem v Gornji Radgoni razvil v osrednji slovenski kmetijsko-živilski sejem in ponesel sloves te prireditve daleč čez državne meje. Prelomnico je za to sejemsko prireditev gotovo pomenila vključitev v Gospodarsko razstavišče Ljubljana in preselitev na novo lokacijo, ko je potrošniški sejem začel preraščati v kmetijsko-živilsko manifestacijo in uresničevati zahtevano razvojno videnje. Tako obiskovalci kot razstavljalci so ga že kmalu sprejeli za svojega, pri njegovi organizaciji pa zdaj sodeluje že čez 150 strokovnjakov, ki delujejo v desetih različnih sejemskih odborih in komisijah.

Letošnji mednarodni kmetijsko-živilski sejem, ki bo med 22. in 30. avgustom, bo v znamenju 30-letnega jubileja, smo slišali na

tiskovni konferenci, organizatorji pa si bodo prizadevali, da bi si ta prireditev še bolj utrdila svoje mesto v domačem in mednarodnem prostoru. Sejem v Gornji Radgoni je že zdaj osrednji slovenski kmetijski sejem in eden izmed vodilnih kmetijsko-živilskih sejmov v prostoru Alpe-Jadran, postal pa naj bi tudi središče sejemске dejavnosti v tem delu Evrope.

Na programskem svetu so že sredi januarja izdelali koncept letošnje sejemске prireditve, na kateri bodo tudi tokrat ob bogatem prikazu dosežkov v kmetijstvu in živilsko-predelovalni industriji posebno pozornost namenili strokovnemu delu. Na strokovni razstavi goveje živine bodo prikazali rezultate rejskega in selekcijskega dela vseh treh pasem govedi v Sloveniji, predstavili bodo farmsko rejo prašičev iz zasebnih in družbenih farm, vse pasme konj v Sloveniji ter drobnico in perutnino. Nadaljevali bodo z razstavo vin slo-

venskih pridelovalcev, večji podarek pa bodo dali tudi sadjarstvu.

Ocenjevanja najrazličnejših izdelkov na sejmu so postala že tradicionalna, pravilnike za ocenjevanje pa bodo tokrat prilagodili zahtevam in potrebam zahodnoevropskega tržišča. Ocenjevanje mesnih izdelkov domačih izdelovalcev, suhomesnih izdelkov iz dežel Alpe-Jadran, mlečnih izdelkov, vin slovenskih kletarjev, sadja in vrtnin ter kmetijske mehanizacije in inovacij bo gotovo vzpodbudilo mnoge proizvajalce k sodelovanju, saj je bilo že lani na sejmu ocenjenih okoli 250 različnih izdelkov.

Tudi letošnji jubilejni sejem ne bo minil brez strokovnih posvetovanj in drugih spremljajočih strokovnih prireditev. Čeprav bo potekal v spremenjenih političnih razmerah, pa organizatorji zagotavljajo, da bo po kakovosti še boljši od bogatejši od sedanjih.

LUDVIK KOVAČ

Popestritev sejemске ponudbe

Delavci Pomurskega sejma želijo čimbolj izkoristiti razstavne prostore in obiskovalcem ponuditi čimveč, zato so letos program sejemskih prireditev še bolj popestrili. Ob že tradicionalnih sejmihi, kot sta INPAK in sejem gradbeništva, ki ju pripravljajo izmenično vsako drugo leto, že za letos pripravljajo dodatno sejemsko ponudbo, tako da bo Gornja Radgona postala pravo sejemsko mesto.

Po uspehi razstavi slovenskega in madžarskega kmetijstva ter ži-

vilsko-predelovalne industrije, ki je bila v drugi polovici januarja, pripravljajo že naslednjo prireditev POMLAD '92, ki bo od 31. marca do 4. aprila. Kot pravijo organizatorji, se je Pomurski sejem že doslej ponašal kot sejmische dobre prodaje in nakupov, zato je vznikla tudi ideja o organizaciji čistega prodajnega sejma. Pomlad '92 bo takšen prodajni sejem, saj je oblikovan pod motom »Pomlad nas prebuja« in bo ponudil široko paleto prodaje najrazličnejših izdelkov. Na njem bo moč dobiti vse za kmetijstvo — od kmetijske mehanizacije, zaščitnih sredstev, gnojil in krmil, do sadik, cepčlen in semen, vse za gradnjo in opremo stanovanj, ureditev okolice ter za vrtnarstvo. Zanimiva bo tudi ponudba organizacije tržne pridelave, saj je prav pomlad čas, ko se pridelovalci odločajo za setev.

Na 2.000 kvadratnih metrih zaprtih in prav toliko odprtih razstavnih prostorih bo tako v petih dneh ena sama velika trgovina, ki bo v Gornji Radgoni gotovo privabila številne obiskovalce in kupce. Ta izrazito potrošniški sejem naj bi postal tra-

dicionalen in tej usmeritvi sledi že tudi letošnja prireditev.

Že slab mesec za tem bo v Gornji Radgoni INPAK '92, mednarodni sejem embalaže, transporta in tehnike pakiranja. Med 1. in 5. junijem se bodo tu zbrali izdelovalci in kupci embalaže, v tem času pa bodo pripravili tudi več strokovnih srečanj in posvetovanj. »Izdelek iz kakovostne surovine v sodobni embalaži uspešen na mednarodnem tržišču« je moto letošnje prireditve, za katero so v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije že razpisali odprti javni natečaj za SLOVENSKI OSKAR ZA EMBALAZO IN SLOVENSKO PRIZNANJE ZA EMBALAZO. Cilj organizatorjev je, da bi na prireditvi pritegnili čimveč tujih razstavljalcev, v komisijo za priznanja bodo vključili tuje strokovnjake, na sejmu pa bodo razstavili tudi embalažo, ki je dobila najvišja priznanja v Italiji, Avstriji in Švici.

Za jubilejnim 30. kmetijsko-živilskim sejmom pa bo v oktobru na razstavišču v Gornji Radgoni še slovenski sejem gostinstva in turizma.

L. KOVAČ

Nove cene živine

Od ponedeljka, 3. februarja, veljajo v Mesni industriji Pomurke nove, nekoliko višje odkupne cene živine. V Pomurki sicer pravijo, da prodaja mesa ne teče ravno najbolje, vendar želijo navkljub vsemu prisluhniti tudi potrebam rejcev in so za dobrih 5 odstotkov dvignili odkupne cene.

Vrsta	kg žive teže	kg tople polovice
MLADO PITANO GOVEDO		
E vrsta, biki in telice	110,00	190,00
1. vrsta, biki in telice	98,00	170,00
2. vrsta, biki in telice	84,00	150,00
izven vrste, biki in telice	65,00	130,00
prvsnice	88,00	165,00
teleta, nesposob. za pitanje	120,00	
KRAVE		
1. vrsta	72,00	130,00
2. vrsta	60,00	120,00
zunaj vrste	48,00	100,00
PRAŠIČI		
do 150 kg	105,00	
nad 150 kg	103,00	
izločene plem. svinje	95,00	
izločeni plem. merjasci	40,00	

TURNIŠČE: cene pujskov

Na četrtkovem sejmu pujskov v Turnišču je bilo nekaj prodajalcev razočaranih, saj so se morali vrniti domov s svojimi pujski. Vseh je bilo tokrat naprodaj 22, vendar je lastnike zamenjalo le 14 živali. Za par pujskov, starih od 7 do 10 tednov in težkih do 20 kilogramov, je bilo potrebno odšteti od 6.000 do 8.000 tolarjev.

Stekleničenje vina

Po obliki se vinske steklenice zelo razlikujejo. Posamezna znana vinorodna območja imajo tradicionalno obliko steklenic. Po svetu in tudi pri nas je razširjena renška steklenica — buteljka. Steklenica izvira iz Porenja in se v bolj ali manj spremenjeni obliki uporablja po vsem svetu za stekleničenje belih vin.

Pri nas rabljena renška steklenica je nekoliko nižja in širša od nemške. Značilno za naše buteljke je, da so vedno zelene. Posamezna vinorodna območja uporabljajo tudi rjave, rjavo zelene ali druge barve.

Pri buteljah je grlo navažno prilagojeno zapiranju s plutovinastimi zamaški. Zaradi velike porabe in pomanjkanja kakovostne plute iščejo nove načine zapiranja buteljk. V vinogradniško najbolj razvitih deželah se tudi za vino uporabljajo posebni navojni pokrovi. Pri uporabi teh pokrovčkov se uporabljajo zahtevni polnilni in zapiralni stroji velikih zmogljivosti. Za izrivanja zraka se pri stekleničenju uporabljajo nevtralni plini.

V Evropi in tudi drugod po svetu ima nova buteljka volumen 0,75 l in ne več 0,70 l kot doslej. Zunaj države se ne sme več uporabljati stara manjša buteljka.

Druga oblika steklenice, ki se tudi množično uporablja, je iz Francije, in to bordojska steklenica. Uporablja se za stekleničenje vrhunskih črnih vin. Vsebinska steklenice je prav tako 0,75 l. Za zapiranje se tudi uporabljajo plutovinasti zamaški. Razvoj kakovostnih črnih je daljši kot kakovostnih belih vin.

Za bordojsko steklenico so značilne ravne stene in kratak vrat. Te steklenice s posebnim, v obliki krone oblikovanim grlom se na veliko uporabljajo za stekleničenje namiznih in kakovostnih vin. To so litrske steklenice, ki se zapirajo s cenenijsimi kronskimi zamaški. Zapiranje in odpiranje steklenic je zelo enostavno, zato se tudi v vinarstvu veliko uporabljajo. Imajo več prednosti — predvsem zaradi cene. Oblika in velikost teh zamaškov je po svetu izenačena. Pomanjkljivost je ta, da pokrovček ni trajen. Uporablja naj se za vina, ki se popijejo kmalu po ustekleničenju.

Steklenice, zaprte s kronskimi zamaški, naj so pokončno uskladiščene.

POSTOPKI PRI STEKLENIČENJU VINA

Pri stekleničenju vina razlikujemo naslednje delovne postopke:

- namakanje že rabljenih steklenic,
- pomivanje in razkuževanje steklenic,
- filtriranje in ustekleničenje — polnitev vina,
- zapiranje steklenic — zamaševanje,
- etiketiranje in oprema steklenic.

Za omenjena delovna opravila polnilec potrebuje:

- napravo za paro ali vsaj vročo vodo,
- posode za namakanje steklenic,
- pomivalni stroj,
- razkuževalnik,
- okvirni filter z dvojno polnilno pipo,
- centrifugalno črpalko,
- napravo za zapiranje,
- drobni inventar: cevi, filtrirne plošče, odcejevalno mizo,

posode za vlaganje in prenašanje steklenic itd.

Namakanje steklenic je posebno pomemben postopek, zlasti kadar uporabljamo že rabljene steklenice. Ob namakanju starih steklenic uporabljamo 2 do 3-odstotno vodno raztopino natrijevega luga (NaOH). Za boljši učinek vodo segrejemo na 60–75 °C, zato moramo imeti napravo za ogrevanje vode. V tako lužino potopimo steklenice in jih namakamo več ur.

Po temeljitnem namakanju steklenice peremo v pralnem stroju. Danes je na voljo mnogo različnih pralnih strojev. Stroji s pomočjo ščetk od znotraj in zunaj temeljito operejo steklenico in jo izplaknejo z obilico tekoče vode. Lužina mora biti popolnoma odstranjena.

Oporno steklenico nato razkužimo z 1–2 % žvepiasto kislino. Po razkuževanju steklenico obrnemo, da se voda in žveplo odcedi. Premalo in površno odcejena steklenica poveča lahko žveplasto kislino. Postopek filtriranja je pri stekleničenju zelo pomemben in od njega je zelo odvisna uspešnost stekleničenja. Brez filtriranja ni stekleničenja vina. Le če smo vino dobro filtrirali, bo v steklenici biološko stabilno in kristalno čisto.

Pod filtracijo vina razumemo ločitev motnih delcev in mikroorganizmov, kvasovk in bakterij ob pomoči mehanično in različno delujočih filtracijskih snovi.

Ob stekleničenju uporabljamo izključno okvirne filtre za sterilno filtracijo. Posebno skrbno moramo filtrirati, če stekleničimo vina z ostankom nepovretega sladkorja. Od količine vina, ki ga nameravamo ustekleničiti, je odvisna količina uporabljenih filtrirnih slojnic. Uspešnost filtriranja ob stekleničenju je odvisna od predhodnega čiščenja in filtriranja vina. Sterilno lahko filtriramo že filtrirana vina.

Izbira naprav za polnjenje vina je zelo pestra tako po izvedbi kot zmogljivosti. Najbolj enostavne izvedbe je dvo-ali večglava polnilna pipa, ki se namesti na filter. Z njo se uspešno polnijo različne steklenice. Danes so že na razpolago različne bolj ali manj enostavne polnilne naprave za polnjenje steklenic.

Napolnjene steklenice je potrebno takoj zapreti, da ne pride do okužbe in oksidacij. Vrsta zamaškov, ki jih bomo uporabili, je odvisna od vrste steklenic in namena stekleničenja.

Predvidevamo, da bo večina polnilcev uporabljala plutovina- ste zamaške, zato bomo o njih napisali nekaj več.

Če nimamo originalno zaprtih sterilnih zamaškov, jih najmanj eno uro namakamo v 1 do 1,5-odstotni raztopini žveplaste kisline. Pri tovarniško sterilno pakiranih zamaških v plastičnih vrečkah razkuževanje ni potrebno.

Od kakovostnega zapiralnika plutovinastih zamaškov se zahteva: — da zamašek enakomerno stisne in tako stisnjenega potisne v vrat steklenice,

- pri stiskanju se zamašek ne sme zgubiti ali poškodovati,
- za lepše zapiranje se priporočajo zamaški z obrobljenimi robovi.

Najboljši so naravni plutovinasti zamaški, ki so dovolj prožni, da dobro tesnijo. Zamašek iz dobre plute ostane tudi po uporabi prožen. Zanj je pomembno, da ob zamašitvi od njega ne padajo drobci. Dolžina zamaškov je različna. Za kakovostno trajno zamašitev naj bi bili čim daljši, prek 40 mm. Tudi premer zamaškov je različen. Grla steklenic so v glavnem standardizirana, zato je kakovost zapiranja odvisna od plute in premera zamaškov.

Za zamašitev dobrih vin priporočamo sterilno tovarniško pakirane zamaške s čim manj »kozmetičnimi« popravki. Dogaja se, da razne tovarne na različne načine prikrivajo slabo naravno pluto.

Poleg zamaškov iz naravne plute so na voljo zamaški iz mlade plute, to so sestavljeni ali aglomerirani zamaški. Izdelani so iz mlete plute in zlepjeni s posebnimi lepili. Taki zamaški sicer dobro zapirajo steklenice, ne vsebujejo prahu ali drobec, vendar niso primerni za večletno hranjenje vina v steklenicah. S takimi zamaški več let zaprta vina dobe poseben neprijeten vonj in okus. Ti zamaški so tudi manj prožni, zato je z njimi težje mašiti in jih tudi izvleči.

Da bi se izognili neposrednemu dotiku vina in lepila, so danes že v prodaji sestavljeni zamaški, ki imajo z obeh strani nekaj milimetrov debele ploščice — diske iz naravne plute. Taki zamaški so napredek pri izdelavi:

Mag. Slavko Žalar, dipl. inž.

Sadjarji so tokrat dobro zaključili, zato so pripravili uspel Ples z jabolko.

Nam »krompirasemu« pa preostane le Ples s svinjami, saj smo krompir pokrmili prašičem.

Zima

Če po moje bi bilo,
bi se zimi drugače pisalo.
Poslala bi ji vabilo
in zahtevala zagotovilo.
da pride odeta v snežno oblacilo,
kar otroke bi zelo razveselilo.
Potem pa, kar se da hitro — zima adijo,
da se otroci ne prehladijo in resno ne zbolijo.
ker zdravnika se vsi hudo bojijo:
pa tudi lepše je, če me sončni žarki zbudijo.
na oknu pa ptički veselo žvrgolijo.

Tadeja Štata, 5. a,
OŠ III. Murska Sobota

Pismo zimi

Pišem ti, draga zima,
ker resno me zanima,
čemu je zadnje čase takšna klima.

Res je, da je zunaj mrzlo,
res je petje ptic zamrlo
in res imam že vneto grlo.

Toda zima, daj, povej,
kdaj nasuješ belih nam odej,
kdaj zopet taka boš kot prej?

Sedaj bom pa končala,
upam pa, da nisem zastoj garala
in da nas boš kmalu bolj resno obiskala.

Ljubka Štata, 5. a,
OŠ III. Murska Sobota

Pogled na Malo Nedeljo — Narisala (lavrarna risba) Mojca Potisek, OŠ Mala Nedelja.

Skoki v Okoslavcih

Po dolgem času nas je spet razveselila z nekaj snega naši vasi je veliko mladim, ki radi smučajo. Prejšnjo nedeljo smo pripravili tudi vaške skoke. Vsak tekmovalac je dobil številko in tablico, s katero so označili dolžino skoka. Prijatelji jih je 9. Najmlajši je bil 10, najstarejši pa 35 let. Zbrali so se tudi veliko gledalcev, ki jih spodbujali. Seveda ni bilo brez kamere, fotografskega aparata in pokrovitelja (»Zakaj če«), ki je podaril pijačo za tekmovalce in gledalce. Imeli so res lepo in odlično organizacijo, bomo takšna tekmovanja organizirali še večkrat, če bo seveda volja snega. ANITA NOVAK, OŠ Okosla

Kako sem cvrl jajčka brez olja

Nekega dne sem bil sam doma. Postal sem lačen, zato sem sklenil, da si bom ocvrl jajčka.

Poiskal sem ponev, prižgal plinski štedilnik in postavil ponev nad plamen. Nato sem bil tri jajčka, malce počakal in jed posolil. Med cvrjenjem sem si pripravil kruh, krožnik in vilico ter si naredil solato. Komaj sem čakal, da bom lahko jedel. Nenadoma pa sem zavohal smrdeč dim. Ozrl sem se in videl, da se kadi iz poneve. Seveda, ko pa sem pozabil vlti vanjo olje! Tako s pojedino ni bilo nič.

Spoznal sem, da se bom moral še veliko naučiti, če bom hotel kdaj biti dober kuhar.

SIMON ČASAR, 4. r.,
OŠ Prosenjakovci

Koline

V soboto smo imeli koline. Prišla sta teta in stric. Ko so zaklali prašiča, so najprej spekli kri. Čez kakšno uro smo že jedli jetra, potem pa smo poskusili še druga jedila, ki pridejo na mizo, ko imamo koline. Zvečer so ata, dedek in stric delali klobase. Potem smo imeli večerjo. Jedli smo pečenko, pražen krompir, solato, hren in kompot. Že jo pa smo si gasili s slatino in vinom. Igrali smo tudi na harmoniko. Nazadnje smo se še kartali.

Se vam kaj cedijo sline po takšnih kolinah?

ALENKA JANČAR,
Podružnična OŠ Sp. Ščavnica

Jaz in moji starši

S starši se dobro razumem. Lahko jim zaupam vse svoje težave in skrbi.

Ko smo vsi doma, gledamo televizijo ali pa se igramo družinske igre. Skoraj vsako nedeljo gremo po kosilo na sprehod v naravo. Poleti pa greva z mamo včasih tudi z očetom na ribolov, da mu delava družbo. Velikokrat se peš odpravimo tudi k babici, ki živi nedaleč od naše domačije.

Če dobim v šoli slabo oceno, to najraje zaupam očetu, ker mi nič ne reče. On mi tudi največkrat pomaga pri domačih nalogah. Če si kaj zaželim, hodim tako dolgo okrog očeta, da mu grem že na živce, in potem mi reče, da bom že dobila in naj bom končno tiho. Tako se vse uredi.

ALEKSANDRA STAMINIČAR, 7. r.,
OŠ Šafarsko

IN YOUR TINY LITTLE HEADS...

Ker je petek pač »svetek« in kot tak primeren za alkoholno diskotiranje in z dolgočasnost, domnevam, da vas ni dosti »odse-
vov mladosti« 24. 1. '92 zvečer gledalo (na 11. programu TV Slo) intervjuja z dr. Francetom Susmanom, ki ga je vodil novinar Alexander Colnik.

Spoznajmo karizmo dr. Susmana. Rodil se je 6. okt. 1927. V življenju se je »našel« ali pa se je vsaj našel veliko bolj kot večina. Najti pa se seveda ne moreš brez vegetarijanske prehrane. Čeprav je že Kong Qui ali Kong Zhongni (kasneje Kong Zi), vam verjetno bolj znan kot Konfucij, dejal, da »napadati krive nauke samo škoduje«, bi sam izrazil pojavo dr. Susmana, da znova opozorim, da spoznam nekaj misli »in your tiny little heads«.

Dr. Susman se že od malega sprašuje, zakaj je človeštvo tako pokvarjeno. Delni odgovor je mogoče najti v prehrani, kajti znano je, da hrana vpliva na značaj, na zdravje in seveda tudi na ekonomijo in okolje. Žretje mesnega adrenalina s povzročanjem agresivnosti in depresivnosti vsekakor ne more biti dober odgovor. Vprašanje mesa je etično in moralno vprašanje. Odločitev vsakega posameznika je, koliko smrti, koliko trpljenja potrebuje, da zadosti svojim potrebam. Ni toliko vprašanje zdravja samega, ampak ali je res potrebno uničevati druga življenja za ohranjanje svojega?

V 27-ih letih je dr. Susman pojedel 1 do 2 kg mesa. Posti se. Radikalno. Pravi, da se takrat počuti naravnost čudovito, ustvarjalno, sproščeno in očiščeno. Idealni post traja 21 dni, postil pa se je tudi nekajkrat po štirideset dni.

Orfejsko-pitagorejsko-esenski način življenja. Orfeja poznate. Igral je liri in s svojo glasbo privabljal tudi živali, ki pa jih ni jedel! V prvih letih krščanstva je bil Kristus navadno upodobljen v prisposobi Orfeja. Pitagora kot pravi filozof je prevzel orfejski nauk. Hotel je dvigniti človeštvo za eno stopnjo, tako da bi ljudje nehali jesti živali. Eseni so kot skupnost že pred 2000 leti živeli po Orfejevem nauku. Kristus ni jedel rib! Apostoli so bili eseni! Sv. Peter ni bil ribič! Dr. Susman kot doktor cerkvene zgodovine in raziskovalec predbiblijskega krščanstva ima dokaze (kot tudi mnogi drugi) za neresničnost nekaterih delov Biblije, kot je tudi izmalicična zgodba o Kajnu in Abelu. Kot kaže, so že takrat obstajali koristoljubni lobiji in mediji in totalitarizem in nadzorovana miselnost in Biblija... Cerkev zahteva disciplino, ne dovoli samostojnega razmišljanja, kar je največja napaka.

Dr. Susman je govoril tudi o ekološki nasebini v Sloveniji, ki bi sčasoma zajemala do 2000 ljudi, sposobnih vrtnarjenja in roko-delstva, kjer ne bi bilo iztrebljanja živali, umetnih gnojil ter plinov in kjer bi otroci lahko prosto tekali naokrog, brez strahu, da pridejo pod avto. Vsak bi (bo) živel od lastnega vrta, skupnost bi bila odprta in napake preteklosti bi izbrisali.

O življenju po (materialni) smrti ni manjkalo besed. Reinkarnacija je predvsem sistem, po katerem človek zori, se razvija. Nekateri so doživeli več reinkarnacij, imajo več izkušenj in so na višji razvojni stopnji. Materialnim zanesenjakom je to prav gotovo nepredstavljiv, nemogoč pojem. Če ti misel ne seže dlje od propada materialnega, je res težko.

Človek se neha bati smrti, premišljuje, kdaj se bo »vzel« v roke, da bo začel napredovati, da se bo razvijal, da ne bo stagniral. Več ljudi bo premišljevalo o svojem (duhovnem) bistvu, več se jih bo zavedalo, da so le neznatni delčki Kozmosa in da pripadajo prav temu; več ljudi bo verjelo in se zavedalo reinkarnacije, manj sovraštva bo, vojn, nestrpnosti. Prav lahko se pojavijo v podobi svojega sovražnika.

In your tiny little heads...

Tomaž Trplan

Prvi sneg

V torek zjutraj, ko sem se zbudila, sem zagledala sneg. Nisem mogla verjeti lastnim očem, da sredi januarja pada prvi sneg. Obklela sem se in zbudila babico ter ji rekla, da sneži. Tudi babica je bila vesela novozapadlega snega. Med tem časom je zazvonil zvonec.

V sobo je stopil Sašo ves zaduban in rekel, naj pohitim na dvorišče, da se bomo kepali. Ko sem prišla na dvorišče, je bilo tam že dosti otrok. Pri-družila sem se jim. Tudi mene so kepali. Kepe so letele od obraza do obraza.

Zima je enkratna, moj naj-ljubši čas. Ne razumem ljudi, ki ne marajo zime.

Daliborka Jocić, 4. a,
OŠ III., Murska Sobota

Kaj menim o projektnem delu

Da bi popestrili pouk, smo le-tos uvedli nov način — projektno delo. Zdi se mi, da je to čisto v redu. Več je ekskurzij, ki so poučne. Ko imamo okroglo mizo, razstavimo tudi svoje izdelke in predstavimo novopridobljena spoznanja. Prednost projektnega dela je tudi v tem, da pouk ni strogo časovno omejen, zato se lahko temeljiteje pripravimo in posvetimo več časa nalogi, ki si jo izberemo. Snov se dosti laže učimo, če se sami prepričamo, da je res tako, kot nam pove učiteljica ali pa preberemo v knjigah. Do novih spoznanj pridemo z

raznimi poskusi, opazovanjem, zapisovanjem in raziskovanjem. Ugotovila sem, da sem si nekatere stvari predstavljala čisto drugače, kot so v resnici.

Pri projektnem delu se res temeljito seznanimo s snovjo. Tako pridobljeno znanje pa bom lahko koristno uporabljala pri svojem poklicu.

DOMINIK A NOVAK, 4. a,
OŠ III., M. Sobota

Obiskal nas je zdravnik

Pri učni uri spoznavanje narave in družbe nas je obiskal zdravnik — moj očka. Oblečen je bil v bel plašč. S sabo je prinesel zdravniško torbo, v njej pa je imel slušalke, otoskop, povoje, brizgalke, igle in zdravila. Pripovedoval nam je o svojem delu. (Goran Sepić)

Razdeljeni smo bili v skupine. Vsaka je imela svojo bolno žival. Zdravnik jo je pregledal in napisal recept. Vsi smo si radovedno ogledovali njegove pripomočke, ki jih je zložil na mizo. (Damir Kovačič)

Zdravniku smo postavljali različna vprašanja in z zanimanjem poslušali njegove odgovore. Tako smo se naučili tudi marsikaj novega. (Marko Puconja)

UČENCI, 2. b razreda,
OŠ Ivana Cankarja, Ljutomer

Ali veste?

Kot smo pričakovali, ste na 41. vprašanje odgovorili skoraj vsi pravilno, saj ste odgovor lahko našli v večini splošnih leksikonov. Nekateri, kot na primer Klavdija Dominko iz Gornje Bistrice, ste o tem napisali še več, kot smo zahtevali. Tako ste pravilno navedli, da so papirus odkrili stari Egipčani okoli leta 3000 pred našim štetjem. Vendar to še ni bil pravi papir. Tega so iznašli leta 105 na Kitajskem. Pri žrebanju pa je imel tokrat največ sreče SIMON HORVAT iz Rakičana. Čestitamo!

KUPON ŠT. 44

Ali veste, kako daleč je Zemlja oddaljena od Sonca? Sponzor našega nagradnega vprašanja je še vedno knjigarna in papirnica DOBRA KNJIGA iz Murske Sobotice, ki je pripravila v februarju — mesecu knjige — precejšnje znižanje knjižnih del. Vaše odgovore s priloženimi kuponi pa pričakujemo najpozneje do četrta, 12. februarja.

PROIZVODNJA SANITARNIH CELIC
LENDAVA d.o.o.

PREDNOSTI EKSPANZIJSKE POSODE VARFLEX:

- zaprt sistem ogrevanje (voda ne izhlapeva), vzdrževanje, ni potrebno brez izgube toplote
- voda se ne dotika sten, tako ni oksidacije, življenjska doba je daljša
- možnost montaže na poljubnem mestu, enostavno in z minimalnimi stroški
- prednost servisiranja — možna zamenjava delov
- brezšumno delovanje
- inštalacijska dela se poenostavijo
- skrajša se čas montaže in dolžina cevi
- posoda je v strojnem delu kotlovnice, izolacija ni potrebna, ni nevarnosti zmrzovanja
- garancija 12 mesecev

OBIŠČITE NAS VSAK PETEK od 17. do 19. ure

V LENDAVI, KIDRIČEVA 1

OBČINSKI ODBOR LENDAVA

ekspanzijska posoda

VARFLEX

OPICA V PLAŠČU

Medtem ko imamo pri nas bolj pomladansko kot zimsko vreme, z dnevnimi temperaturami kar precej nad lediščem, pa je na vedno-sončni Floridi pravi zimski mrz. Orangutan Talu se je ognil z raztrgano vrečo, da bi se zavaroval pred bodočim mrazom.

STRAH PRED ETO

Španija je že vsa v olimpijskem pričakovanju, polikana in umita čaka, da bo z olimpijskimi igrami v Barceloni stopila v središče zanimanja svetovne javnosti. Za bleščavo pa je skrita tudi temna senca, strah pred terorizmom. Predvsem se boje, da bo baskovska teroristična organizacija ETA poskušala olimpijski sijaj zaviti v črno.

ETA, ki se z nasilnimi sredstvi bori za baskovsko neodvisnost, ima letos na vesti že nekaj hujših terorističnih akcij in 36 človeških življenj. Čeprav njena moč še zdaleč ni več takšna, kot je bila pred leti, pa so skrajneži v tej organizaciji le nevarni in prav lahko bi se v njihovih glavah skuhal kakšen krvav načrt. Zato so se Španci še posebej pripravili za varnost udeležencev in gostov olimpijskih iger. Med ukrepi je tudi ta, da so policijske sile povečali za 16.000 posebnih policistov, ki bodo v okolici Barcelone in v mestu skrbeli za varnost. Kaj zmorejo, so pokazali že na nedavni konferenci o miru na Bližnjem vzhodu v Madridu, ko so varnostne ukrepe izpeljali na najvišji ravni. Etini teroristi bodo imeli vsekakor izredno težavno nalogo, če bodo kaj poskušali; kakšno bo počutje gostov in športnikov, pa bomo videli.

Gda je bela zveša, ka se davke na alkohol ne pijače znižaj, pa ka de en kaklin mleka drakni kaš glas piva, te je mudo, ka smo se približali Evropi. Gda ne je pa približno novom gradbišči na Kodževi ulici v So boti, te je pa sprenido, ka smo eše fajnt na Balkani. Tisti gločniki, kelko ga je bilou, so kcoj k gradbišči razgradili, zelenico pred novim blokom so spremenili v zelen gločnik, k neisternin bastan so dolety zapili, qabro so pa skopali tak, ka fe skelčičova velka iža pačila, pa so fo pod haustorom podgulcali, ka naj v qabro ne spadue. Te ga namesto, ka bi stanovalcom nte iz qol magnarili direktino na cesto, so fo spelali 200 m daleč do Doma upo-kojencof prefe spornidovga dvoriča, zatou, ka te njin je nejdalo glevela po-koiti za direktio izhod. Dvak pa, či v Evropi gločnik razgradijo, napitejo "pejci avo", minas bi ga lahko napicali, peči v lufte. Zdrav Balkanhi pozdrav Džouzi,

NEVARNE MUŠICE

Sodobni način kmetovanja je tradicionalno pestrost rastlin po poljih zavrgel. S širnimi polji monokultur je tudi pridelek naenkrat postal večji, a se je s tem porušilo naravno ravnovesje.

Tako se je zgodilo letos v Kaliforniji. Plantaže monokultur so napadli roji belokrilatih mušic. Prvič so opazili večje število mušic že junija, v avgustu pa so se silno razmnožile, da je bilo nad polji videti velike bele oblake teh insektov. Lotile so se melon, pomaranč, limon, solate, korenčka, zelja, prizanesle so edino belušem.

Povzročitelj katastrofe je komaj tri milimetre velika belokrilata mušica, ki sesa iz rastline sok. Čez čas rastlina oveni in na koncu odmre. Najprej so se skušali rešiti nadloge s škropljenjem, žal pa obstoječa škropiva niso nič zalegla, zato so svetovali kmetom, naj nemudoma preorjejo njive, da bi lahko mušicam vzeli hrano in jih uničili. Neki strokovnjak je celo predlagal, naj poskušajo nadlogo zatreti z naravnim sovražnikom, na polja naj bi vnesli neko ose brez žela. Vendar bi bil to prav tako grob poseg v naravno ravnovesje. Sedaj iščejo novo škropivo, vendar ta postopek predolgo traja, mušic pa je iz dneva v dan več.

Kalifornija oskrbuje čez zimo skoraj ves ameriški trg z zelenjavo in sadjem, zato se je na trgu že zmanjšala ponudba in so se povečale cene. Rešitve pred mušičjo nadlogo še niso našli, zato bodo hujše posledice šele sledile. Najbrž bo le treba uporabiti umetna škropiva, ki so sicer prepovedana, a to bi bila lahko le začasna rešitev.

Narava vrača človeku.

TIMES

Najstarejši in najuglednejši britanski dnevnik Times je izšel v novi obliki. Po 60 letih je spremenil tiskarski slog, ki so ga posnemali številni časniki po svetu.

Skupina britanskih in islandskih grafikov je več kot leto dni iskala nov dizajn — tiskarski slog, imenovan Times Millennium. Pravi, da je zdaj Times bolj čitljiv, enostavnejši in jasnejši. Sicer ta dnevnik izhaja že 206 let, zadnjo veliko tehnično spremembo pa so opravili leta 1966, ko so prvo stran namenili izključno novicam namesto tradicionalnim oglašom.

SKRITA 3000 LET

Čeravno ni skrivnost, da po Egiptu še vedno raziskujejo in odkrivajo najrazličnejše ostanke bogate preteklosti in da obstaja med najditelji ne le ljubosumnost, marveč tudi bojazen pred tatvinami, pa gre zvečine za manj pomembna najdišča. Toliko bolj presenetljivo je odkritje skupine nemških in švicarskih arheologov, ki so naleteli na kapitalno najdbo: 3000 let staro piramido, ki je grobnica Pareneterja, visokega cerkvenega dostojanstvenika, nekakšnega tedanje- ga papeža, ki je živel v času Tutankamona in je umrl 18 let star, leta 1352 pred našim štetjem.

Piramida leži na pobočju hriba, ki se dviguje nad dolino kraljev v Luksorju. Leta 1922 je Howard Carter le 200 m od kraja, kjer leži piramida, odkril tudi grobnico Tutankamona.

Novo odkritje pripisujejo dr.

ŠKOTSKA POŠAST IMA SESTRIČNO

Vse kaže, da ima pošast iz škotskega Loch Nessa, ki že dolga leta buri duhove, sorodnike v Rusiji.

Zadeva s prikaznijo na Škotskem je še vedno skrivnostna. Večkrat se je zgodilo, da so ljudje opazili nenavadno gmoto v jezeru, ki se je praviloma prikazovala ob mraku. Toda v resnici je ni mogel nihče izslediti in tudi vse odprave, ki so se skrajno skrbno in vsestransko lotile neznanke, so vse doslej ostale praznih rok.

Zdaj kaže, da utegnejo priti skrivnosti na sled po ovinku: biolog Nikolaj Gladkič, ki živi v Jakutiji, poroča, da je v jezeru Khair na severovzhodu ruske republike opazil pošast, ki močno spominja na škotsko prikazen.

Zver je opazil ob treh priložnostih. Poroča, da ima majhno glavo, dolg zveržen vrat, velkanskostelo temne barve in na hrbtu vertikalno stikajoče se kosti. Zadeva je toliko zanimivejša, ker to ni prvo poročilo o prikazni v omenjenem jezeru. Že pred petdesetimi leti so zabeležili pričevanje dveh pilotov, ki sta letela čez jezero in poročala, da sta videla dve pošasti. Domačini poročajo, da občasno slišijo iz jezera nenavadne glasove.

Gladkič je s sodelavci celo izdelal teorijo, kako je lahko pošast preživela v vsega 600 metrov dolgem in 500 metrov širokem jezeru. Podobno kot majhni reptili, ki jih poznajo pod nazivom tritoni, je morda preživela tudi pošast: zamrznila je med ledeno dobo, odlatela, ki je bila v ledeniških jezerih postopna in mnogo kasnejša kot na kopnem, pa je žival znova obudila k življenju. Preživela naj bi torej tako rekoč zamrznjena. Teorija je med znanstveniki na moč sporna. Kaj malo pa jih je, ki bi še dvomili o nenavadnih živalih in torej tudi o sestričnih v jezeru Ness in Khair.

krite piramide, se je arheolog poplačalo dolgoletno delo: vrhu piramide so naleteli na izjemno ohranjena barvasta treta verskega poglavarja Pareneterja. Arheologi so prepričani, da bo odkritje pripomoglo boljšemu poznavanju zgodovine in politike tistega časa, o čem doslej premalo vedo.

Upajo tudi, da je pod pesnim nedotaknjen grob Pareneterja čeravno sprico opustošen in da vin na sosednjih najdiščih o njem niso prepričani. Naslednjih nekaj mesecev bodo vsekakor napeli naprej — pod strogim nadzorom egiptovske policije.

Zanimivo je, da so odkritje, katerega je prišlo že pred nedeljo, skrbno skrivali — ne le uradne potrditve egiptovskega ministra za starine, marveč tudi do ekskluzivne objave v londonskem tedniku The European. Torej so prodali pravice do objave novice, slik in kasnejše knjige.

IZTIRJENEC

— Gospod doktor, nimate prav, če menite, da sem spolni iztirjenec. Le kaj vas je pripeljalo na takšno misel. Pravite, da zame beseda šest pomeni sex, seveda, saj tako pravijo Nemci, ki so mirni ljudje.

Prav tako mi očitate, da sem govoril o spalniku kot o spolniku. Kaj morem, le dvakrat v življenju sem se vozil s spalnikom in obakrat sem me pohotne sopotnice skoraj posilile.

Enako mi očitate, da pravim, da ženske nosijo spolno srajco. Kdo hudica jih sili, da si nadevajo takšne s čipkami obrobljene in sojne srajčke. Če bi hotele spati v njih, prav gotovo tega ne bi počele.

Dalje mi očitate, da rečem, saxofon namesto saxofon. Si kdaj poslušali dober jazz? No vidite, saxo... pardon saxofon je da leč najbolj suptilen instrument, ko poslušate dobrega saxo... don, saxofonista, ko izvaža iz, no... instrumenta naravnost sen- alne zvoke. Kaj morem zato?

Dalje mi očitate, da trdim, da je sekstet zborček šestih tel, seksajo; zamerili ste mi, češ da sem trdil, da je seksagon, sešeterdesen prostor, namenjen seksu. Nič od vsega tega ne držim, saj si nisem jaz izmišljal tako prostaških besed, mar ne?

Trdite, da pohištvo, kjer spimo, imenujem spolnica, soba, v kateri to počnemo, tudi spolnica. Oprostite, jaz sem zdrav človek, mlada, močan, nikoli ne grem v posteljo samo zato, da bi spal...

Dalje trdite, da sem mornariški instrument imenoval sexat. Seveda, kako pa mislite, da se imenuje, mogoče petant ali sex, man, dajte, da je že res sextant, da pa ima ta beseda popolnoma drugače koren. Oprostite, jaz nisem jezikoslovec, vsega pa tudi ne morem deti.

Dalje trdite, da sem, ko ste me testirali z geometrijskimi liki, re- dil, da me krog spominja na dehele gospodično, premica pa na suho gospodično. Vi menite, da je na to pomislil, že tudi kdo drug pred menoj, zato pa se vam zdi popolnoma nemogoče, da bi kdorkoli trdil, da ga kvadrat in pravokotnik spominjata na Mario in Magdaleno, ko in grešnico. Pravite, da sem iztirjen, da mislim samo na tisto. res, jaz sem trdil za krog in premico, da me spominjata na kar pa še nič ne pomeni. Žensk je na svetu dosti več kot 50 odstotkov moških pa manj. Torej bi bilo bolj nenavadno, če bi trdil, da me spominjata krog in premica na debelega in suhega moškega.

Glede kvadrata in pravokotnika pa se ne strinjam z vami. Mario in Magdalena sta bili grešnici, oziroma le druga. V tem ne vidim nenaravnega, prvo imamo radi platonsko, drugo pa zavračamo. Pa pa menim, oprostite izrazu, da ste vi malo premaknjeni, v vsaki stvari vidite nekaj pokvarjenega, obscenega, samo na sex mislite!

Gospod doktor, kam me vendar peljeta ti dve gorili, sako pravi, no sva se pogovarjala, gospod duoktonoor...

Borivoj Repa

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

OVEN

Ona: Če se boš vsaj malo potrudila in začela živeti drugače kot običajno, boš kar hitro spoznala, da je lahko življenje tudi nadvse prijetna zadeva. Nekomu pa bo všeč predvsem tvoja skromnost.

On: Znašel si se sredi velikega dela, ki mu ne vidiš konca, vendar boš na koncu resnično zadovoljna. Ko boš odkril cilj vse te zmešnjave, boš z lahkoto premagoval vse težave. In nikar ne zavrnj denarne pomoči!

Ona: Neka novica te bo presneto presenetila, saj bo obenem prav tako neverjetna kot tudi razburljiva. Družba čaka samo še nate, zato se potruj in izpelj svoj del načrta. Nekdo te že dalj časa opazuje.

On: Prihaja ugodno obdobje, da se poskuša na področju, ki te že dolgo mika. Zajela te bo prava delovna mrzlota. Toda nikar ne pozabi na prijatelje, saj ti lahko dober nasvet, še bolj pa pomoč, izdatno pomagajo pri uresničevanju načrtov.

Ona: Dosegla boš tisto, kar si prizadevala že dalj časa, a kaj hitro boš spoznala, da si se ponovno zmotila. Bilo bi veliko bolje, če bi del te energije posvetila tudi svojemu poslovnemu življenju, ki je sedaj pravi obup.

On: Se vedno si nisi na jasnem, kaj si v resnici želiš: ali staro ustaljeno ljubezensko zgodbo ali pa vročo avanturo. Jasno ti je le eno: na dveh stolih se pač ne da sedeti. Pohiti, saj bo kmalu prepozno!

Ona: Znenada se bo pojavila neka povsem tretja oseba, ki se bo začela vmešavati v tvoje zasebne zadeve. Postavi se ji po rohu, saj ti lahko v nasprotnem popolnoma podre sicer ugodno in obetajoče razmerje.

On: Vsaj še nekaj časa boš moral biti zadovoljen z malim, zato si nikar ne delaj gradov v oblakih. Le zakaj bi tako hotel, če pa dobro veš, da je trenutna pot popolnoma napačna. Saj so vendar tudi druge možnosti!

LEV

Ona: Ljubezenska avantura te bo dobesedno vrgla iz tira, po drugi strani pa ti bo prinesla neverjetno srečo. Mogoče je ravno to tisto pravo, zato se ti na vsak način splača potruditi.

On: Doživel boš izreden konec tedna, saj boš končno našel kompromis med svojimi željami in možnostmi. Nikar pa ne poskušaj do konca vztrajati na svojih načelih, kajti posli se lahko tudi prav hitro izjalovijo.

Ona: Prepusti se svojim čustvom in si privošči prijeten konec tedna. Vse kaže, da se je stara zgodba ponovno začela, le da so tokrat osebe drugačne — mogoče ravno tiste prave. Za delo pa bo čas drugič.

On: S prijatelji se boš odpravil na veselo ponočevanje, ki pa bo imelo drugačne posledice, kot boste predvidevali. Drugič pa raje dvakrat premisli, preden se boš ponovno spustil v neodgovorna dejanja.

Ona: Pustolovščina, ki te tako mika, bo precej manj zanimiva, kot si misliš. Seveda pa je vse odvisno predvsem od tega, ali ti je v ljubezni pomembnejša stabilnost ali trenutna zabava.

On: Sicer se boš poskusil umiriti, a ti to ne bo ravno najbolje uspelo. Novo prijateljstvo ti bo prineslo prijetno presenečenje, vezano na poslovno življenje. Presenečen pa ne boš samo ti, ampak tudi ona...

Ona: Dobila boš dobronameren nasvet, a ga boš po stari navadi domišljavo zavrnila. Toda bil bi že čas, da bi se streljila in dojela, da tako pač ne bo več šlo. In nikar se ne zanašaj na tisto, česar sploh ni.

On: Poslovna uspešnost ti dviga ugled in položaj, toda ali že ni čas, da poskušaš biti uspešen tudi v ljubezni. Verjetno ne boš imel dovolj moči, da bi se uprl skušnjavi, ki jo zate pomeni vsak poslovni izvi.

BIK

DVOJČEK

RAK

DEVICA

TEHNIKA

SKORPIJON

STRELEC

KOZOROG

VODNAR

RIBI

Ona: Pozorno se ozri okoli sebe in odkrila boš marsikaj, ti bo ogrela srce. Presenetil te bo prijeten svetlolasec, ki pa ni preveč verjetni. Toda vseeno se boš kar prijetno zabavala, ob tem pa se boš še marsikaj naučila.

On: Namesto da brskaš po preteklosti, se raje zazri v prihodnost in videl boš, da imaš prav lepe možnosti pri sebi, na katero si že skoraj pozabil. Tudi poslovne stvari se ti zanesljivo obračajo na bolje.

Ona: Včasih se splača tudi malo potrpeti, saj je poznan uspeh toliko slajši in prijetnejši. Zato se nikar ne vznemirjaj radi trenutnih neuspehov — tvoj čas šele prihaja. In neč mu svojo moč, zato jo izkoristi do konca!

On: Vidi, da vse vode že kar lep čas tečejo predvsem na tvoj mlin. Prijateljica ti ne bo mogla odreči tvoje dokaj nenavade, želje, saj ti zate storila še vse kaj drugega. Toda le kaj se ti rač?

Ona: Doživela boš izreden prijeten konec tedna. Fant, ki ga že dalj časa opazuješ, ti bo predlagal povsem konkretne prijetnosti. Toda kaj bo rekel tvoj dosedanj partner — toda to je druga zgodba...

On: Vse ima svoje meje — tvoj problem pa je v tem, da jih ne znaš pravilno določiti. Partnerka si lahko kaj hitro premisli, tem pa ti bo še žal izrečenih besed. Odidi raje malo v naravo in o vsem skupaj pošteno razmisli.

Ona: Vse preveč skrbi si delaš s tem, kako ustreči drugim. Kaj ne bi enkrat najprej pomislila nase. Svoja zanimanja razširila na povsem nova področja, kjer te čaka še marsikaj neprijetno presenečenje.

On: Do prijateljice boš začel čutiti tudi nekaj več, kot si prijateljstvo. Vprašanje pa je, ali bo za stvar tudi ona. Vsekakor se ti obeta izredno zanimiv konec tedna, zato se ne boš dolgo silil.

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

ŠIFRA: RENE

Če mamica sedemletnega fantka pošlje na analizo njegovo dlan, je vprašanje, ali je z njenim stikom res kaj narobe in jo zato preveč skrbi ali pa je samo radovedna in bi kaj več rada vedela o njegovi prihodnosti. Večino dogodkov je možno napovedati s precejšnjo verjetnostjo, a pod pogojem, da je odtis dober. Osnovne oblike črt pa ima tudi že dlan novorojenega otroka.

1. Duhovne in moralne lastnosti posameznika

Vaš otrok je precej lagoden. Vztrajen, a počasen v misljenju in reakcijah. Njegovo razmišljanje je neposredno in polno zdravih sklepov. Treba ga je navajati na opazovanje mnogo lepših in prijetnejših reči, kot so samo tiste, ki jih lahko vidimo ali kupimo.

2. Zdravje
Če odtis dobro kaže, ste lahko zaskrbljeni. Zdravje vašega otroka ni najboljšje. Po dokaj mirnem otroštvu in mladosti se bo fantku zdravje poslabšalo. Sami verjetno veste, za kakšno vrsto bolezni gre.

3. Ljubezen, zveze, zakon in otroci

Težko je predvideti ljubezni, zveze ali celo zakon. Upam, da razumete, zakaj. Brezmejna ljubezen in skrb takemu otroku lahko onemogoči normalen čustven razvoj tudi v tej smeri.

4. Kariera, življenjsko delo, poklicna uspešnost

V vašem primeru so že najmanjši uspehi lahko spodbuda za nadaljnje podvige v usmerjanju poklicnih želja vašega otroka. Z ogromno lastne volje in ob prizadevanjih vašega sina tudi v tem primeru uspehi ne bodo izostali.

5. Posebnosti
Nihče ni odgovoren in se ne sme čutiti krivega za nekaj, kar je zunaj možnosti našega vplivanja. A vseeno lahko še marsikaj popravimo, olajšamo.

6. Nasvet
Lahko je igrati mučenika. Veliko težje je nič ne storiti.

ŠIFRA: LOVE J.

1. Duhovne in moralne lastnosti posameznika

Ste komunikativni bistri s sposobnostmi za govorjenje ali pisanje. Nikoli ne morete obstati na enem mestu. Polni ste novih zamisli in idej. Podvrženi spremembam, nestalni in nemirnega duha. Dvojnost je vaša najbolj bistvena lastnost.

2. Zdravje
Hitro se boste iztrošila, če ne boste znali prenehati, si odpočiti in si nabrati novih moči. Zlasti bodo prizadeti živi in organi za dihanje. Utrujenost in živčnost sta stalni spremljevalki. Potrebujete tudi dosti spanja, red in zdravo življenje.

3. Ljubezen, zveze, zakon, otroci
Čustva niso vaša pozitivna

lastnost, to seveda ne pomeni, da niste čustveni, le da pri vas nimajo trdnješe, globlje ali trajnejše oblike.

4. Kariera, življenjsko delo, poklicna uspešnost

Vaš kapital je pamet in prirojena bistrost. Manjka vam samo še koncentracija. Pa tudi več reda in vztrajnosti. Za uspeh potrebujete svobodo gibanje in ustvarjalnega prostora.

5. Posebnosti
Vaš intelekt je vedno pripravljen. Vsak dan si nabirate nova spoznanja in izkušnje. Smisel za umetnost.

6. Nasvet
Vaša trajna opredelitev se mora nanašati na neki določen in konkreten cilj, ki bo akumuliral vse vaše znanje, interes in sposobnosti.

KAKŠEN JE NAŠ SLUH?

Vzemi starejšo ročno uro in ji prisluhnite. Premerite dolžino od ure do ušesa. Na spodnji tabeli vidite razmerje normalnih vrednosti, če jih presegate je vaš sluh že prizadet.

Na kateri oddaljenosti slišite tiktakanje ure?

dolžina v cm	200	100	50	30	15
normalna vrednost za starost	25 let	35 let	51 let	60 let	70 let

Kuhajte z nami

NARASTEK IZ KISLEGA ZELJA

Potrebujemo 1 kg zmerno kislega zelja, 2 žlici tekoče masti, 40 dag svinjskega mletega mesa, 15 dag riža, 1 debelejšo čebulo, 2 stroka česna, sol, žličko rdeče paprike, poper po okusu, 2 dcl kisle smetane, maslo za pekač.

Na žlici masti 20 minut dušimo kisel zelje. Prilijemo zajemalko vode. Čebulo drobno sesekljamo in jo zarumenimo na drugi žlici masti. Dodamo mleto meso, poper, strž česen, rdečo papriko in sol. Vse skupaj pokrito dušimo 15 do 20 minut. Pazimo, da se vsebina ne izsuši in ne praži. Potem dodamo malo vode. Ko je nekoliko zdušeno, odstavimo. Riž na pol skuhamo v slanem kropu, ga odcedimo in splaknemo z vročo vodo. Manjši pekač izdatno namažemo z mastjo in vanj zložimo ter poravnamo polovico zelja. Potresemo z dušenim mesom. Čez mesto razgrnemo kuhan in odcejen riž in pokrijemo s preostankom zelja. Polijemo s kislom smetano in v vroči pečici (220° C) pečemo 30 do 50 minut. Zraven ponudimo krompirjev pire.

Jed je primerna, da si jo v časovni stiski pripravimo vnaprej. Tedaj jo pogreto ponudimo s črnim kruhom.

ZOPER

GLAVOBOL

Na svetu je na milijone ljudi, ki jim življenje grenijo napadi migrene. Za to kronično bolezen so značilni občasni napadi močnega glavobola. Bolečine lahko trajajo nekaj ur, lahko pa tudi ves dan. Glavobol spremljajo splošna slabost, solzenje, potenje, vrtoглаvica in tudi bruhanje. Napade migrene povzročajo telesni in duševni napor, bolezen pa je večkrat podedovana.

Pravega zdravila zoper migreno medicina pravzaprav dolgo ni imela pri roki. Zdravniki so skrb usmerjali predvsem na lajšanje bolečin in preventivna zdravila, ki se smejo jemati samo pod zdravniškim nadzorstvom. Ljudje, nagnjeni k migrenam, so še največ naredili zase, če so omejili kajenje, uživanje alkohola in se ogibali nepotrebnim telesnim in duševnim naporom. V bližnji prihodnosti ne bo več tako. Kot poročajo v časopisu Ameriške zdravstvene zveze, so uspešno opravili testiranje novega zdravila, ki ni učinkovito le, če ga jemljemo pred napadi, marveč z njim uspešno posredujejo tudi sredi napada migrene. Gre za sumatripan, ki je po sestavi soroden serotoninu, naravnemu kemikaliji, ki nastaja v človeških možganih. Izdelavo zdravila bodo verjetno kmalu odobrili in bo v prodaji že prihodnje leto.

BANANA JE LAHKO NEVARNA!

Če ostanke banane takoj ne speremo s tkanine, nastanejo rjavkaste lise. Banane, tako kot tudi drugo sadje, na zraku oksidirajo, zato madeže s težavo odstranimo. Ostanek sadja takoj z nožem postregamo s tkanine, nato pa oblačilo operemo s sredstvom za pranje občutljivih tkanin. Če pa je madež star že nekaj dni, se ga morda znebimo tako, da malo praška zmešamo z vročo vodo in nekaj kapljami kisa v kašo. Z njo namažemo madež in počakamo nekaj ur. Oblačilo, ki ni iz občutljive tkanine, lahko čez noč namočimo v šibko raztopino belilnega sredstva — vzamemo na primer 2 žlici salmijaka in ga zmešamo s četrt litra vode ali pa zmešamo enaka dela kisa in limoninega soka. Nazadnje blago operemo še v pralnem stroju. Zavarujemo se pred neprijetnim presenečenjem in učinek najprej preskusimo na kakem skritem robu.

Proti sredi zime, močnejša hrana, zatohle sobe, bogatejši makeup povzročijo, da je koža videti utrujena in medla. Z razpolovljeno pomarančo si dvakrat ali trikrat na teden lahko nadrgnete čist obraz. To je enostavna poživitev in osvežitev kože.

PLIŠASTE ŽIVALI POVZROČAJO GLAVOBOL

Zelo veliko ljudi je alergičnih na hišni prah, med njimi pa je čedalje več otrok. Alergija se kaže s hudimi astmatičnimi napadi. Alergijo povzročijo pršice, ki jih s prostim očesom ni mogoče videti, najraje pa tičijo v posteljni, preprogah, zaveseh in plišastih igračkah. Kaj storiti? Odstranite iz stanovanja

preproge, talne obloge, kjer se nabira največ prahu. Če jih ne želite odstraniti, pa jih večkrat očistite in prezračite.

Plišaste igračke vašega otroka dajte v zamrzovalnik vsaj za eno uro vsakih štiri-najst dni.

Zmanjšajte zračno vlago v bivalnih prostorih.

NASVETI...

Da se zrnca riža ne bi zlepila, dodajte vodi, v kateri se riž kuha, nekaj kapljic limoninega soka.

x

Koža race, gos ali svinine bo bolj hrustava, če jo med pečenjem nekajkrat prelivate s hladno vodo.

x

Je stara kokoš trda? Da bi postala mehkejša, očiščeno dobro natrite z oljem in pustite stati 12 do 24 ur.

x

Če zavijete zelene banane v vlažno kuhinjsko krpo in jih pustite stati v papirnati vrečki, bodo zrele čez dva ali tri dni.

OŽILJE

Večjo limono narežemo na rezine z lupino vred. Limoni dodamo glavico česna, ki ga stisnemo z napravo za stiskanje. Prilijemo 6 decilitrov prevrete in ohlajene vode, dobro premešamo in pustimo stati štiri dni. Nato tekočino precedimo skozi gazo (nazadnje jo dobro ožmemo), jo nalijemo v steklenice in damo v hladilnik. Vsako jutro na tešče spijemo pol decilitra tekočine. Ko tako pospravimo približno štiri kilograme limon in ustrezno količino česna, si lahko rečemo, da so naše žile čiste in osvežene.

KRIŽ-KRAŽ

KRIŽANKA VIRKO KORENT	TV ₁	TV ₂								TV ₃	
			E	N	I	G	TV ₄				
							TV ₆				
TV ₅											
			S	N	E	R	TV ₇	N	A	M	G
			TV ₈			K			K	A	A
						E	V	I	R		S
			S	A				A	G	O	A
			E	S	T			A	M		K
TV ₉											
							TV ₁₀				

Izrezano križanko z vpisano rešitvijo in svojim naslovom pošljite v modri ali beli pisemski ovojnici na naslov: TV Slovenija p.p. 380, 61001 Ljubljana. Na pisemsko ovojnico pripišite: Križkraž. Pri žrebanju bomo upoštevali rešitve, ki jih bomo prejeli do srede, 20. februarja 1992. V naslednji oddaji Križkraž, ki bo na sporedu v soboto, 14. marca 1992, bomo med pravnimi rešitvami izžrebali tri nagrade v vrednosti 37.000, 22.000 in 15.000 tolarjev.

Med reševalci, ki so pravilno rešili križanko iz decemberske oddaje, so bili za nagrade izžrebani: Goran Mežič, Rutečna vas 23, Črnomelj (34.000 SLT), Helena Škoflek, Store (21.000 SLT) in Darko Rogelj, Kranj (14.000 SLT).

Pravilna rešitev križanke iz januarske oddaje: Vodoravno: PIMON, ŠARAC, FONJA, KNUTA, AMOK, TORERO, RIVA, ASIR, ASA, KOLAJNA, OLT, VALJ, EOL, NAOČARKA, ETE, IVIRT, AN, PAS.

Vaš naslov: _____

MURSKI VAL • MURSKI VAL

LESTVICA TUJIH SKLADB

1. BROKEN ARROW — Rod Stewart
2. BLACK OR WHITE — Michael Jackson
3. STARS — Simply Red
4. WAY OF THE WORLD — Tina Turner
5. YOU — Ten Sharp
6. SOMEONE — The Rembrandts
7. WHAT'S GOOD — Lou Reed

PREDLOGI:

1. MYSTERIOUS WAYS — U2
2. UPTOWN GIRL — Billy Joel
3. ALL 4 LOVE — Color Me Badd

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE

1. ZA SVOBODO — Peter Pan
2. ANGEL VARUH — Božidar Wolfand-Wolf
3. RDEČA MAŠNA — Čuki
4. NA VRHU NEBOTIČNIKA — U'Redu in Mija Žnidarič
5. ADUO, EVROPA — Agropop
6. KADAR OGNJI DOGORIJO — Janez Bončina-Benč
7. ČIST NOR — Sokoli

PREDLOGI:

1. NOČOJ LJUBILA BI SE S TEBOJ — Damjana in Hot Hot Hot
2. ALI SO NEBESA — Ivek Baranja
3. TVOJ METULJ — Čuki

LESTVICA NARODNO ZABAVNE GLASBE NA MURSKEM VALU

1. OSTAL BOM MUZIKANT — Alfi Nipič in njegovi muzikantje
2. BRHKE GORENJE — Alpski kvintet
3. ZVEZDA, KI SI UTRNE — Ans. Ljuzeta Slaka
4. TEBI SLOVENIJA — Ans. Slovenija
5. ŽENA JE KRIVA — Ans. Toneta Žagarja
6. NIČ NE DE — Bratje iz Oplotnice
7. EJ, TA LJUBEZEN — Slovenski muzikantje

PREDLOGI:

1. NAJLEPŠE JE TU PRI NAS — Ans. Nika Zajca
2. NA ŠMARNO GORO — Ans. bratov Avenik
3. MARJETKA — Ans. Franca Flereta

Izpolnjene kupone pošljite do četrta, 13. februarja 1992, na naslov Murski val, Tatova 29, 69000 Murska Sobota, za glasbeno lestvico.

Kupon 3.

Glasujem za (ena skladba):

- tuja
- domača
- narodnozab.

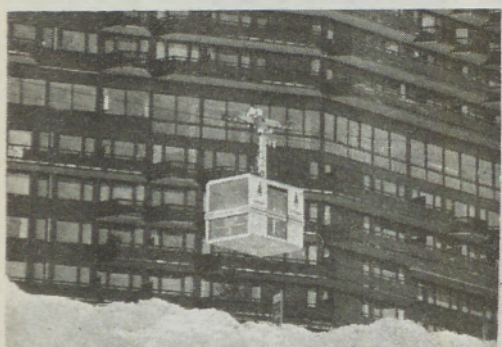
Ime in priimek, naslov: _____

Ta tekst je pisan za vnaprejšnjo tolažbo, če (bi) se (bo) do) naši na zimskih olimpijskih igrah slabo odrezali. Če pa bi se zgodil čudež — Lurd je navsezadnje v Franciji — in bodo dobri, potem to, kar boste prebrali, pozabite.

Za nikogar nismo mogli izvedeti, ki bi že bil v Albertovi vasi, čeprav so mnogi Prekmurci delali po vsej Franciji. Najbrž zato ne, ker Albertville, ki bo nekaj naslednjih dni glavno svetovno nepolitično središče, ni na kmetijskem območju. Naši ljudje pa so v Franciji delali predvsem na poljih.

1835. je kraj na nadmorski višini 345 metrov ustanovil takratni deželni vladar Albert Sardinjski. Danes je, tako

Olimpijska zimska idila

ga vsaj predstavljajo tisti bolj zavistni, ki so v tekmovalstvu za prirediteljske letošnje zimskih olimpijskih igar izpadli, »mračno, sivo industrijsko mesto, v katerem samo s snegom pokriti hribi v ozadju spominjajo na zimski šport. Ljudje delajo v kemijski in rudarski industriji, pa tudi v nekaj strojništvih tovarnah, vsi skupaj pa nenehno živijo na robu krize.«

Nemško pišočki mediji alpskih držav Albertvillu in francoskemu smučarskemu turizmu ne priznajo. Niti ga ne

imenujejo s tem imenom, ampak mu pravijo »smučarska industrija«. Samo v courchevalski regiji, na enem od mnogih razmetanih prizorišč smučarskega pomejanja, spravi 190 mehanskih naprav za vzpenjanje na uro 172.000 oseb na višje lege. V sosednji dolini je 112 vzpenjač, ki zmorejo prepeljati na uro 100.000 ljudi. Prav blizu pa je še tretji tovrstni kompleks, kjer razpošljejo na uro 58.000 oseb s 56 napravami.

Posebej gorki so Francozom Nemci. »Ko se bodo 8. februarja ob 16. uri začele »Jeux Olympiques d'hiver«, bo olimpijska ideja dokončno ležala na smetišču, čisto tam blizu pa bo počivala tudi olimpijska binavščina.« Tako Spiegel. Igre naj bi se s svojim svetlim izročilom prodale trgovini, televiziji in gradnji cest.

Francozi so tisti velik tehnološko razvit evropski narod, ki je najmanj ekološko osveščen. V Franciji je sorazmerno s celotnim energijskim potencialom največ jedrskih elektrarn in najmanj protesta proti njim. Umiranju gozdov pravijo »Le Waldsterben«, s čimer naj bi se poudarilo, da gre za nekaj nemškega, torej čuden problem. Za slovansko-nemško svetobolje.

Francozi so za pripravo prizorišč olimpijskih iger, prometne povezave in namestitve gostov na veliko in brezobzorno sekali, rili, betonirali. Vse samo zato, da bi svetu pokazali, kako »Grande Nation« so. François Mitterand je v svojem novoletnem nagovoru naciji rekel: »Potrebujemo vas... vse vas potrebujemo, zastopnike naroda, sindikatov, medijev, kogarkoli, ki mi lahko pomagajo, kajti narodu je potrebno pojasniti, da gre Franciji v sedanjih krizi boljše kakor drugim deželah.«

Pri pojasnjevanju svetu in sebi jim pridejo prav tudi olimpijske igre, ki so pripravljene z nasiljem nad naravo. Narava pa jim kajpada vrača milo za drago. Pred kratkim so imeli na področjih, kjer so olimpijske tekme, velike težave s fekalijami. Na urbaniziranem območju je to sicer povsod problem, toda na skalnem svetu, kjer tla ne vpijajo, odgovor narave pride takoj. Menda jim ni povsem uspelo, da bi urin po kanalizaciji spravili v dolino.

Tudi v Franciji so se začeli nekateri zavedati ekoloških bremen, ki jih bo povzročila industrializacija olimpijskih iger. Le Monde je tako pred kratkim zapisal, da olimpijski smučarski kraji že »zadržujejo sapo«. ŠTEFAN SMEJ

Juš
Makovec

Živeti z zemljo

Zima 1912—13 je bila zelo mila. Češnje so cvetele že marca, v začetku aprila pa so začele razcvetati tudi jablane. V soboto, 13. aprila, zvečer je začel pihati močan sever. Snežilo je vse do jutra. Veter je napravil velike zamete in je pihal še v torek. Češnji tisto leto ni bilo, jablane pa so še kar dobro obrodile. Sneg je škodoval tudi vinogradom, vendar letina ni bila niti po količini niti po kakovosti slaba.

1914

Zapiski o dohodkih in pridelkih manjkajo. Kovaču dal 30,80 k, za žensko obleko 9 k, knjige Mohorjeve družbe 4,52 k, za obleko 21,12 k, za razne drobne stvari 7,22 k, za žaganje lesa 3,20 k, klobuk 4 k, za meseceno stafelo in za late 20,20 k, sinova obleka in klobuk 14,60 k, dva svilena

bila narejena po frankovskem vzoru. Nekaj debelih stoletij pred tem poznamo tudi rimsko kmetijo, ki pa jo je preseljevanje narodov zbrisalo.

Leta 1892 je bilo v obravnavanih murskopoljskih krajih — brez trga Veržej — 211 hektarov zemlje, ki je bila v lasti vaških občin. Na Murskem polju so tej zemlji rekli »gomajna«, iz nemškega die Gemeinde (občina). Ta, imenovana tudi srenjska zemlja ali razredno premoženje, je obsegala praviloma slabša zemljišča, pretežno pašnik in gozd — v našem primeru seveda —, in je bila izjemnega pomena za obstoj individualne kmečke posesti. Bilo bi si jo treba izmisliti, bi lahko rekli, če te skupne zemlje ob nastanku prvih kmetij ne bi bilo. Z zemljo se je na določenem zemljišču — gruntu prvič

Take in podobne pravice je bilo dovoljeno tudi prodati ali kupiti.⁽⁸⁾

Velike terezijanske in jožefinske reforme niso šle kar tako mimo problematike srenjske zemlje. Dobro vedo, za katerim grmom tiči zajec, so začeli propagirati celo vrsto krmnih rastlin, vključno z deteljami. Najprej so s posebnim naredbom leta 1763 poskušali spodbuditi prebivalstvo, da bi se lotilo izsuševanja skupne zemlje, kajti v vseh ozirih so z njo zelo slabo gospodarili. Uspeha ni bilo. Potem je bila sprejeta cela vrsta zakonov, po katerih naj bi skupno zemljo razdelili na posamezna posestva, in to vse v 20. stoletje. Proti delitvi so bili večinoma tisti kmetje, ki so menili, da imajo zemlje dovolj, pa tudi takšni reveži, ki jim je bila paša na »gomajni« edini vir za preživetje kakšne kravice ali svinje.

Kakor že rečeno, je bilo leta 1892 na delu Murskega polja še vedno 211 hektarov zemlje v skupni lasti vaških občin. Občina Križevci: (skupno 7,7 ha) — 2,35 ha njive, 1,71 travnika, 2,10 pašnika in 1,54 ha gozda; občina Bučevci: (skupno 17,6 ha) — 0,40 ha njive, 11,33 pašnika, 5,90 ha gozda; občina Boreci: (skupno 7,1 ha) — 1,42 ha njive, 3,70 pašnika, 1,99 ha gozda; občina Lokavci: (skupno 78,5 ha) — 0,95 ha njive, 1,45 travnika, 15,50 pašnika, 60,52 ha gozda; občina Kristanci: (skupno 8,9 ha) — 0,65 ha njive, 8,24 ha pašnika; občina Grlava: (skupno 22,7 ha) — samo Banovci — 0,30 ha njive, 19,55 pašnika, 2,38 ha gozda; občina Bunčani: (skupno 30,6 ha) — 0,97 ha njive, 2,80 travnika, 26,90 ha pašnika; občina Logarovi: (skupno 9,2 ha) — 4,66 ha pašnika in 4,55 gozda; občina Ključarovi: (skupno 29,0 ha) — samo Grabe — 1,87 ha njive, 0,20 travnika, 11,08 pašnika in 15,85 ha gozda.

1916

Naželi 212 križev pšenice — 85 devent, 111 križev rži — 88 drevenk, ovs 30, ječmena 16, prosa 9 in 44 drevenk ajde. Bilo 5 voz krompirja in 6 koruze.

Dobil za 180 kg pšenice 47,06 k, za svinjo 310 k, za 260 kg koruze 67,60 k, za 9 prašičev 900 k, 274 kg pšenice, kg 0,50 k je 137 k. Prejel za 387 kg pšenice 69,66 k, za 78 kg ajde 14,04 k, dobil za žrebca (po Vasilinu) 1.720 k, za 7 prašičev, 3,5 mes. stare, 180 k, za 361 kg ajde 75 k, 1.260 kg pšenice 282 k, za 716 kg pšenice 170 k, za 5 praseta dobil 100 k, za kravo 198 k, za 150 kg rži 47,6 k.

dalje

OPOMBE

Pred desetletji mi je veržejski gostilničar, pokojni Anton Bobnar, pripovedoval, kako je kupil 2 ali celo 3 tržanske pravice, ki pa so bile potem vse manj pomembne in po letu 1945 odpravljene.

Mura je vplivala na razvoj

obrti (Čontala, Benkič): izdelovanje »kump«, »šefov« in čolnov ladij. Za vse to so uporabili dober žagan, predvsem borov les. Najboljši je bil iz motvarjevskih »šum«. »Kump« se je ločil od »šefe« po obliki in izdelavi. Mlin na vodi je imel brežen (večjo, nosilno) in navadno »kump«. Prednji koničast in okovan del »kumpa« je bil pričvrščen k zadnjemu delu, »šefe« za brod oziroma regulacijo so bile navadno dolge 9 m s 3 metre privzdignjenim kljunom. »Šefa« je bila iz enojnih borovih (do 15 m dolgih in 7—9 cm debelih) plohov, ki so jih do nedavnega še žagali z robnidno (»zug« žago). Izredna sprtnost je bila potrebna, ko so upogibali plohe, da so dobili primeren odbojni kot kljuna. Posebno veselje je bilo na Muri, ko so v »šefe« naložili gornji del broda in odrinili, včasih tudi na dolgo pot.

Vse navedeno je stopnjevalo mojo radovednost, spraševal sem se, ali je bila Mura kdaj plovna pot. Znanje se mi je razširilo na Mednarodnem kulturnogodovinskem simpoziju Modinci 1977 v Radencih s temo: Razvoj prometnih zvez v panonskem prostoru do leta 1918. Posebej sem prisluhnil referatu univ. prof. dr. Othmarja Pickla: Mura in Drava kot prometni poti proti jugovzhodu (Mur un Drau als., zbornik 9, str. 225—241). Z zelo dokumentiranim referatom je pred nas razgrnil: Mura kot plovna prometna zveza je bila pomembna za preskrbovanje cesarske vojske v ofenzivi proti Turkom leta 1653. V naslednjih treh letih so s 300 splavi in šajkami (nem. Platten — plitvica; čoln, dolg okrog 10,5 m, širok 5 m; 3 m visoke stranice iz 7 cm debelih plohov, nosilnost 5—10 t) prevažal po Muri in naprej po Dravi okrog 4.000 t provianta in vojnega materiala. Ideja o usposobitvi te močne in poceni prometne povezave je dobila konkretizacijo v terezijanskem Kanalprojektu (1765—1780), ki je bil realiziran z Gruberjevim kanalom in premestitvijo struge Mure. Po

podatkih za obdobje 1810—1819 je po Muri plulo 523 splavov z nosilnostjo 5—7 t in 2194 šajk. Promet je tekel tudi po Muri navzgor, tako kot po Savi. Postaje so bile v Radgoni, Veržej in Murskem Središču. Kasneje je prišlo do večjih nesporazumov s Hrvati in promet so preusmerili na Dravo. Tako je bila pretrgana pomembna gospodarska in politična povezava z jugom. Odkod Muri ime, kdo in kdaj ji ga je dal?

Vprašanja so bila toliko bolj vznemirljiva, ker so po njej poimenovana: območja, kraji, ledine in končno tudi priimki.

V zgodovini Slovencev (dr. F. Kos: Gradivo za zgodovino Slovencev, 1. zvezek) se Mura v glavnem omenja kot razmejitevna linija med darovanim ali kupljenim zemljiščem. Posebej jo omenja oglejski patriarh v hvalnici ubitemu furlanskemu vojvodi Eriku leta 799... za njim naj žaluje tudi Marua. Leta 890 je Murau meja. V kasnejših — seveda latinskih — dokumentih je omenjena kot: Mora, Muora itn. V dokumentu (okrog 1060 do 1088) je omenjeno, da sta ob Muri dve slovenski kmetiji (Sklavensius hobas). Ivan Zelko (Prekmurje do leta 1500, PZ 1982 — podatke od tod večkrat navajam) navaja kot prvi dokument o Muri listino kaplitja vesprenske cerkve iz leta 1232. V tej latinski listini ima Mura že sedanje ime, ki se kasneje ne spreminja.

Morda bi o Muri in tudi naši prekmurški zgodovini iz panonskih časov našli kaj pomembnega v bogatih arhivih Vatikana. Do leta 1941 se je velik del našega prostega časa »potrošil« ob Muri. Kopalci smo bili v vodi, drugi so posedali na soncu ali v senci ali pod malinami starih grofovskih dreves, kjer je bilo kaj za pobrati.

Približno sem vedel, kdaj se lahko srečam s katerim študentom na kopanju. Študentje, tedaj imenovani akademiki, smo ponavadi imeli svoje zborna mesta. Veliko smo se pogovarjali in včasih tudi kaj stuhtali. Ne vem, kdo je zastavil vpraša-

nje, odkod ime Mura. Menili smo, da verjetno po kaki ribi ali po njeni strugi. Nekdo se je spomnil: Mura teče čez skalo, pada v globeli in godrnja. Torej iz nemščine: murren, Murr, kar naj bi označevalo ti-stega, ki godrnja. Tedaj je »akademski zbor« sklenil: Mura — Godrnjač. Sklepa nismo uveljavljali in Mura kot reka je tekla po svoje, mi kopalci pa smo često godrnjali, ko smo se zapletali med vejevje na dnu reke.

Z nagajivo zvedavostjo sem se spraševal: ali ima Mura po svetu kako imensko sorodstvo? Ko sem dobil Atlas sveta (Zagreb 1961) sem se odpravil na pot, seveda brez potrebnega vsestranskega znanja.

Pri Muricah doma se nisem ustavljal.

V Romuniji mimo Arada teče Mureš in na Madžarskem nadaljuje pot kot Maroš. Avstralija se ponaša z veliko reko Murray. Bogato je Murino »imensko sorodstvo« z več kraji po svetu: Mur v zahodni Galiciji in na Štajerskem, Muradab v Iraku, Muradiye v Turčiji, Murani in Murany v Romuniji, Muraoka in Murakami na japonskem ter Muraši v Sibiriji. Potovanje sem končal z vprašanjem: Kaj pa zdaj? Sorodstvo je v prvih zlogih ali še po čem — tega ne vem.

Ko je bila ustanovljena škofija v Zagrebu, je slovenski lev breg Mure prišel pod njeno cerkveno jurisdikcijo in tako je tudi ostalo do ustanovitve škofije v Sombotelu. S tem je uveljavljanje kajkavščine ohranjeno in močno vplivalo na razvoj panonskega (staroslovenskega) narečja v književni jezik v 17. in 18. stoletju. Za Zagreb je bila naša pokrajina na levem bregu Mure, prek Mure (trans Murae, ex altera parte Murae...) in od tod se je utrjevalo ime Prekmurje. V začetku 18. st. so na desnem bregu že znani priimki: Prekmurežs, Prekmurez (J. Makovec). V Leksiku prezimena SRH (Zgb. 1946) je več priimkov: Prekmurec.

(Nadaljevanje)

Feri Maučec

Almanah pomurskega rokometar

Prvo rokometno prvenstvo Pomurja 1957. leta

V letu 1957 so že imeli rokometne ekipe na soboški gimnaziji (ŠAG), na ESS, pri soboškem in lendavskem Partizanu, svojo ekipo pa je imela tudi mladina. Zato je Rokometna zveza Slovenije skupaj s soboškim Partizanom organizirala prvo rokometno prvenstvo Pomurja v Murski Soboti. Zmagal je ŠAG s 7 točkami pred Lendavo, 6, ESS, 4, Mursko Soboti, 3, in Mladini, brez točke. Najboljši strelci na prvem pomurskem prvenstvu so bili: Horvat (Lendava) 14, Milošević (ŠAG) 13 in Kureš (ŠAG) 11 golov. S tekmovalcem so bili zadovoljni in spomladi leta 1958 so v Murski Soboti pripravili prvi del drugega pomurskega prvenstva za člane, medtem ko je bil drugi del v Lendavi. Tudi tokrat je sodelovalo pet ekip. Namesto ekipe Murske Sobotje je nastopila ekipa Beltince. V tem času so namreč na beltinski osnovni šoli na po-

budo učitelja telesne vzgoje Petra Šraja ustanovili šolsko športno društvo FABOS (Fizikalni aktiv beltsinske osnovne šole) in se z moško ekipo vključili v prvenstvo Pomurja. Pri Partizanu v Murski Soboti pa so razširili rokometno igrišče. Tudi na drugem pomurskem prvenstvu je zmagala ekipa ŠAG-a s 13 točkami pred ESS, 11, Mladino, 8, Lendavo in Beltinci, po 4 točke. Najboljši strelci so bili: Kovač (ESS) 29, Hochstater (Mladina) 19 in Kureš (ŠAG) 15 golov. V letu 1958 so organizirali tudi prvo rokometno prvenstvo Pomurja za pionirje in pionirke. Pri pionirjih je zmagala ekipa ŠAG-a s 6 točkami pred Beltinci, 5, Radgono in Veržejem, po 4, ter Lendavo, 1 točko. Med pionirkami je prav tako zmagala ekipa ŠAG-a pred Radgono in Beltinci, vse ekipe pa so zbrale po 4 točke, Lendava pa je bila brez točke. Najboljši strelci so bili Roškar (ŠAG) z 21 goli, najboljša strelka pa Vicmanova (Radgona) s 7 goli. Poleg tega so v Murski Soboti organizirali

tudi ženski rokometni turnir, na katerem je zmagala ekipa ESS pred ŠAG-om in Učiteljskim. V okviru kmečkega dneva mladine pa je bil v Beltincih moški rokometni turnir, na katerem je zmagal soboški Partizan.

Ustanovili Pomursko rokometno zvezo

Razvoj rokometar v Pomurju je narekoval ustanovitev ustre-

ROKOMETNI SAVEZ
JUGOSLAVIJE

Clanska kartla

Prve članske rokometne izkaznice, ki so jih uporabljali v Sloveniji so bile Jugoslovanske.

zne organizacije, ki bi načrtno skrbela za nadaljnji razvoj rokometar v pokrajini ob Muri. Zato so leta 1958 v Murski Soboti tudi ustanovili Pomursko rokometno zvezo in za prvega predsednika izvolili profesorja Evgena Titana, ki je opravil pionirsko delo pri razvoju rokometne igre in gradnji igrišč v Pomurju. Ob tej priložnosti so mu ob praznovanju 10-letnice Rokometne zveze Slovenije podelili republiško priznanje. Ob ustanovitvi Pomurske rokometne zveze so bili v Pomurju trije rokometni sodniki, med njimi tudi profesorica telesne vzgoje Irena Pevec kot edina v Sloveniji. (Nadaljevanje)

Prvi upravni odbor Pomurske rokometne zveze Murska Soboti. Stojijo od leve: Jože Kovač, Geza Vogrinčič, Peter Šraj, Franc Flegar, Ivan Hochstater, Franc Kous, Evgen Titan, Stane Kovačič in Martin Hajdinjak.

PRED STARTOM V SOL

Ljutomerčani izboljšati, Sobočani potrditi uvrstitev

V soboto se bo začel spomladanski del prvenstva v slovenski odbojarski ligi za moške, kjer sodelujeta tudi moštvi Vigrosa iz Murske Sobotice in Emonacommerce iz Ljutomera.

Odbojkarji Emonacommerce iz Ljutomera so začeli s pripravami že po novem letu in vadijo štirikrat tedensko pod strokovnim vodstvom Draga Drevenška in dr. Jožeta Šumaka. Poleg nedeljskega turnirja z ekipami iz slovenske super lige so odigrali tudi nekaj prijateljskih tekem. Udeležba na treningih je odlična, kar tudi omogoča, da lahko trener v celoti uresničuje zastavljeni program dela. V začetku so posebno skrb namenili naboru moči, v zadnjem času pa dajejo poseben poudarek v obrambi. Treningi so zelo zahtevni in dinamični ter privlačni za igralce. Spremenili so koncept igre, hkrati pa tudi razdelili naloge, ki jih morajo opravljati posamezni igralci. Med tem ko je prenehal z igranjem standardni igralec Borut Prelog zaradi domačih obveznosti, kar je gotovo škoda, pa je moštvo okrepil Janko Rajnar, ki se je ponovno vrnil v ekipo, kar je velika pridobitev za ekipo. Že v jesenskem delu prvenstva so Ljutomerčani prikazali dobro odbojko, ki so jo v pripravljalnem obdobju še izboljšali in računajo, da bodo uvrstitev iz jesenskega dela prvenstva izboljšali. Predvidevajo, da bodo pristali okrog četrtega mesta. Za ekipo bodo igrali: Drvarič, Rajnar, Grut, Belec, Krajcar, Šumak, Savič, Onišak, Škrobar, Ivšek in Celh.

Odbojkarji Vigrosa iz Murske Sobotice, ki so po

jesenskem delu prvenstva pristali na odličnem drugem mestu, niso v celoti uresničili programa priprav za nadaljevanje prvenstva. Kot nam je povedal strokovni vodja Ludvik Janža, so zato objektivni razlogi, saj večina igralcev študira zunaj kraja bivanja in zaradi študijskih obveznosti niso mogli skupno vaditi. S prvim februarjem je postal profesionalni trener Dejan Munih, sicer igralec, ki je s svojim prihodom vnesel v ekipo veliko svežine. V tem času so tudi v klubu opravili občni zbor, na katerem so ugodno ocenili minulo sezono, saj poleg prve moške ekipe uspešno tekmujejo tudi dekleta v drugi slovenski ligi, kjer so na četrtem mestu, in kadeti, ki so se uvrstili v finale slovenske lige med osem najboljših ekip. Na občnem zboru so se ponovno zavzeli za združitev ženskih ekip Mladosti in Pomurja ter za novega predsednika izvolili Branka Rajnarja. Prav tako so se dni na OŠ Kužna pripravili propagandno tekmo in ustanovili pionirsko odbojarsko sekcijo. Želja Sobočanov je, da bi kljub slabšim pripravam ponovili uvrstitev iz jesenskega dela prvenstva. Za ekipo bodo igrali: Ratkai, Žalik, Horvat, Gobec, Vnuk, R. Poredoš, D. Poredoš, Janža, Munih, Novak, Klement in Šiftar.

V soboto igra Vigros v Murski Soboti z ekipo Izole, Emonacommerce pa gostuje v Celju. Obe pomurski ekipi računata na uspeh. Prav tako računajo na točke tudi v drugem kolu, ko igra Vigros v Murski Soboti z ekipo Bleda, Emonacommerce pa igra v Ljutomeru z Mislino.

FERI MAUČEC

KEGLJANJE

Zmaga Radenske

V drugem spomladanskem kolu tekmovanja v drugi slovenski moški kegljaški ligi je Radenska premagala Hrastnik s 5204:5136 podrtimi keglji. Najboljši pri Radenski je bil Miro Steržaj, ki je podrl 959 kegljev, sledijo Kovačič z 883, Smodiš 878, Kučan 859, Drvarič 832 in Šalamon 793 podrtimi keglji. V naslednjem kolu igra Radenska s Korotanom v Prevaljah.

Zmaga Nafta v Varaždinu

V desetem kolu tekmovanja v varaždinski kegljaški ligi je lendarška Nafta v Varaždinu premagala Obrtnik s 4877:4857 podrtimi keglji. Najboljši pri Nafti: Horvat 866, Žalik 834 in Kopinja 807 podrtih kegljev. V naslednjem kolu igra Nafta z Unionom iz Čakovca.

M. Ž.

Robert Smodiš v reprezentanci

Mladi in perspektivni kegljač Radenske Robert Smodiš se vedno bolj uveljavlja. Zato ni čudno, da je najresnejši kandidat za sestavo slovenske mladinske kegljaške reprezentance, ki bo sodelovala na svetovnem prvenstvu drugo leto.

KOŠARKA

Bistričani boljši od Radgone

V nadaljevanju prvenstva v drugi slovenski moški košarkarski ligi vzhod je Slovenska Bistrica premagala Radgono s 115:95. Streliči za Radgono: Gomboc 39, Štivec 16, Čigut 14, Slavič 11, Banič 6, Ulaga 5 in Karlo 4.

Nogomet

V okviru priprav za spomladanski del nogometnega prvenstva so pomurska moštva odigrala več prijateljskih tekem. Rezultati: Varteks:Nafta 0:1 (Drvarič), Mura:Ljutomer 6:1 (Kukič, Vickovič in Kovačič po 2; Stanjko), Mura:Budučnost (Hodošani) 4:1 (Krančič, Baranja, Prekazi in Kukič), Potrošnik:MTČ (Čakovec) 7:1 (Škaper 5, Baranja in J. Zver), Strahoninec:Nafta 1:3 (Rob 2 in Dovečer), Mura:Potrošnik 1:0 (Vickovič).

KAJAKAŠTVO

Borovič prvi

V Strunjanu je bil prvi kajakaški maraton, na katerem so sodelovali najboljši slovenski kajakaši in kanuisti. Med njimi so bili tudi člani BD Mura iz Kroga in se lepo odrezali. Pri pionirskih K-1 je Darjan Borovič osvojil prvo, pri članih je bil Simon Kovačič četrti, pri članih C-1 pa Iztok Horvat prav tako četrti.

DVORANSKI HOKEJ

Triglav Predanovci tekmujejo

Začelo se je dvoransko prvenstvo Hrvaške v hokeju. Sodeluje tudi ekipa Triglava iz Predanovca. Rezultati: Triglav:Akademik 6:4 (Fujs 4, Vidmajer, Puhan), Triglav:Zagreb 5:6 (Šparaš 2, Čigut, Kutuša), Triglav:Concordia 4:8 (Kerman 2, Fujs, Puhan), Triglav:Zelina 1:11 (Kerman), Triglav:Mladost 4:10 (Fujs 2, Puhan 2), Triglav:Jedinstvo 4:8 (Fujs 3, Puhan).

ROKOMET

Za slovenski pokal v Soboti

V soboto, 8. februarja 1992, bo v novi športni dvorani v Murski Soboti eden od štirih četrtfinalnih turnirjev za rokometni pokal Slovenije, ki ga organizira RK Pomurka iz Rakovec. Sodelovale bodo tri ekipe: Velenje, Ajdovščina in Pomurka. Prva tekma se bo začela ob 16. uri, zadnja pa ob 20. Prvi dve moštvi se bosta uvrstili v nadaljnje tekmuje.

TONČEK KOS, PREDSEDNIK JUDO ZVEZE POMURJA

Soboški judoisti šesti v Sloveniji

Judo zveza Pomurja, v okviru katere delujejo judo klubi v Murski Soboti, Lendavi in Ljutomeru ter judo sekcije v šolskih športnih društvih v Murski Soboti (OŠ I), Lendavi, Veliki Polani in Turnišču, ima 211 aktivnih članov, od tega 86 pionirjev, 18 pionirk, 41 kadetov, 30 mladincev in 154 članov. Poleg tega imajo 6 trenerjev, 8 inštruktorjev ter 1 zveznega, 6 republiških sodnikov, 4 stažiste in 22 nosilcev črnega pasu. Več o pomurskem judu smo se pogovarjali s predsednikom Judo zveze Pomurja Tončekom Kosom.

— Kako bi ocenili delovanje in rezultate pomurskih judoistov in judoistk v minulem letu?

»V preteklem letu smo doseli največje uspehe v pionirskih in mladinskih konkurencah. Zadovoljni pa smo tudi z rezultati pionirk in članov. Članska ekipa Murske Sobotice je namreč v tekmovanju slovenske judo lige zasedla šesto mesto, kar je lep uspeh, saj smo tekmovali med najboljšimi slovenskimi ekipami. Z zadovoljstvom tudi lahko povem, da so pionirji Murske Sobotice najboljši v Sloveniji, uveljavili pa so se tudi v mednarodnem merilu. Razveseljive rezultate dosegajo tudi pionirji in pionirke iz lendarške občine. Zadovoljni smo tudi z dosežki kadetov in mladincev, tako Murske Sobotice, Lendave in Ljutomera.«

— Rezultati posameznih judo klubov se točkujejo za slovenski pokal. Kakšna pa je razvrstitev pomurskih klubov za lansko leto?

»V konkurenci 34 klubov v Sloveniji, kjer se pri točkovanju upoštevajo rezultati vseh kategorij, so pomurski klubi razvrščeni takole: Murska Sobotica je zbrala 2.608 točk in zasedla 6. mesto; Lendava je z 231 točkami na 19., Ljutomer pa z 89 točkami na 22. mestu.«

— Kaj pa pričakujete od pomurskih tekmovalcev v letu 1992?

»Bojim se, da bo pomanjkanje sredstev letos prišlo še bolj do izraza in vplivalo na rezultate pomurskih judoistov. Vsekakor so nam velika opora stari tekmovalci, saj brez njihove pomoči tudi doslej ne bi dosegli takšnih rezultatov. Tudi letos bo ekipa Murske Sobotice tekmovala v slovenski super ligi za člane. Sicer pa je tudi v prihodnje naša osnovna usmeritev delo s pionirji, kadeti in mladinci, iz katerih potem izhajajo kakovostni člani. Poleg kolektarja Judo zveze Slovenije bodo pomurski judoisti letos tekmovali tudi v mednarodni konkurenci in to v tekmovanju Alpe-Panonija, kjer sodelujejo tekmovalci iz Italije, Madžarske, Avstrije, Nemčije in Slovenije. S ponosom tudi lahko ugotovim, da pionirska selekcija Murske Sobotice tvori tudi reprezentanco Slovenije. Člani slovenske selekcije pa so tudi nekateri pomurski kadeti in mladinci. Soboški judoisti pa letos tudi načrtujejo dva velika turnirja: februarja bo turnir Alpe-Panonija z udeležbo 12 klubov in maja Prvi judo pokal Sobotice. Kljub vsemu upam, da bomo letos pomurski judoisti uresničili naloge. V naših vrstah je še namreč veliko entuziastov, ki so tudi v prihodnje pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas za razvoj in delovanje juda. Pomurski judoisti se bomo tudi zavzemali za nekatere spremembe tekmovalnega sistema, ki jih zahteva naše vključevanje v Evropo. Med drugim nameravamo organizirati mednarodno tekmovanje Alpe-Jadran.«

FERI MAUČEC

MALI NOGOMET

Za pokal G. Radgone

Turistično društvo Gornja Radgona organizira pod pokroviteljstvom Izvršnega sveta SO in nekaterih podjetij tekmovanje v malem nogometu za pokal Gornje Radgone. Začelo se bo v marcu in trajalo do junija. Finale naj bi bil vsako leto 26. junija — na dan slovenske samostojnosti. Za tekmovanje se bodo dogovorili o poteku tekmovanja. Prijave je potrebno poslati na naslov: Oste Bakal, Gornja Radgona, Vrtna 3, hkrati pa tudi plačati 1.500 SLT kotizacije Turističnemu društvu Gornja Radgona ali na prvem sestanku.

ŠAH

Zmagala K. Maričeva

Na mladinskem hitropoteznem turnirju za januar, ki ga je pripravilo PD Radenska Pomurje iz Murske Sobotice, je sodelovalo 13 mladincev in mladink. Zmagala je Katarina Marič s 6 točkami pred Jožetom Sedonjo, S.S. Leo Stefanec, S. in Alešem Oblakom, 4,5 točke.

Turnir v Soboti

Šahovsko društvo Radenska Pomurje in Murske Sobotice organizira v nedeljo, 9. februarja 1992, v klubskih prostorih hotela Diana v Murski Soboti šahovski turnir. Začel se bo ob 9. uri, igrali pa bodo po švicarskem sistemu.

V madžarskih mestih Zalaegerszeg in Vasvár sta bila mednarodna turnirja v malem nogometu. Poleg avstrijskih in domačih ekip so na turnirju sodelovala tudi pomurska moštva in dosegla lep uspeh. To še posebej velja za ekipo Križevac pri Ljutomeru — pomurskega prvaka, ki je v Zalaegerszegu zasedel prvo mesto in dobil lep pokal. Ekipi Turnišča in Zitkovec nista dosegli vidnejšega uspeha. Na turnirju v Vasvarju pa je ekipa Lendave, ki je nastopila pod imenom Joker, zasedla četrto mesto. Moštvo I.R.J. 80, ki je eno najboljših v lendarški občini, je izpadlo že v predtekmovalni tekmi. Na fotografiji ekipa Križevac pri Ljutomeru.

Tekst in foto:

F. Bobovec

STRELSTVO

Trije pomurski derbiji

V osmem kolu tekmovanja v prvi slovenski strelski ligi je Celje premagalo ekipo Jovo Jurkovič iz Vidma s 1105:1036 krogi. Ekipa Tišine je bila prosta.

V osmem kolu druge slovenske strelske lige je Ljutomer v pomurskem derbiju premagal Noršince s 1450:1442 krogi, Pomurka pa Elrad s 1469:1447 krogi.

V osmem kolu tretje slovenske strelske lige je ekipa Štefana Kovača iz Turnišča premagala Avtoradgono s 1449:1365 krogi.

Kolo presenečenj

V pomurski strelski ligi je bilo na sporedu osmo kolo. Rezultati — Elrad:Gančani 1:3, Avtoradgona:Ljutomer 3:1, SCT:Tišina 3:1, ŠK Turnišče:Noršinci 3:1 in Pomurka MI:Videm 3:1. To je bilo kolo presenečenj. Vodi Pomurka MI s 24 točkami (1184), pred Tišino 20 (11653) in SCT 18 (11458) točkami. Med posamezniki je na prvem mestu Markoja (Pom) s 3012, pred Bukovcem 2986 in Pertocijem (oba Tiš) 2948 krogi.

Po osmem kolu v občinski strelski ligi za člane Murska Sobotica vodi Panonija s 116 točkami, pred Gančani 111 in Tišino 100 točkami, med posamezniki pa Hari (Pan) z 2913, pred Kreftom (Ged) 2906 in Gombocem (Pan) 2889 krogi.

V tekmovanju občinske pionirske strelske lige Murska Sobotica vodi prva ekipa Pomurke s 40 točkami, pred drugo ekipo Pomurke 29 in Cankovo 24 točkami. Med posamezniki je na prvem mestu Vajda s 1431 krogi, pred Močnikom (oba Pom) 1319 in Kristlom (Can) 1231 krogi.

Na strelskem tekmovanju ob občinskem prazniku Ruš je ekipa Pomurke MI zasedla drugo mesto, med posamezniki pa je bil Karo (Pom) drugi s 183 krogi.

F. Matko

Turnišče in Draškovič

V občinski strelski ligi Lendava so izvedli tekmovanje 3. kola. Vodi ekipa SK Turnišče s 4313 pred Dobrovnikom 4155 in Varstvom 3993 krogov, med posamezniki pa Draškovič 1097 pred A. Maučecem (oba Tur) 1096 in Nagjem (Dob) 1084 krogov.

A. Zver

Zlata puščica Draškoviču

SD Štefana Kovača Turnišče je pripravila tekmovanje v streljanju z zračno puško za »družinsko zlato puščico«. Med 16 strelici je zmagal Draškovič s 367 krogi, pred Gruškovnjakom 364 in Maučecem 362 krogi.

V soboto, 8. februarja 1992, bo v Turnišču polfinale republiške dopisne strelske lige. Tekmovanje se bo začelo ob 10. uri.

F. Vitez

Nastopili le dve ženski ekipi

V Murski Soboti je bilo občinsko tekmovanje šolskih športnih društev v streljanju z zračno puško. Pri pionirjih je zmagala OŠ I. MS s 524 krogi, pred OŠ II. (druga ekipa) 482 in OŠ III. MS 464 krogi, med posamezniki pa Karo (OŠ I) s 179, pred Vajdo (OŠ III) 175 in Močnikom (OŠ I) 173 krogi. Med pionirkami je bila najboljša Remsova s 146 krogi, pred Emberšičevo 134 in Novakovo (vse G. Petrovci) 112 krogi. V konkurenci mladincev je zmagala SDES MS s 1082 krogi, pred drugo ekipo SDES 1071 in Gimnazijo MS 935 krogi, med posamezniki pa Ščanar (Gim) s 368, pred Škedljem 366 in Horvatom (oba SDES) 365 krogi. V tekmovanju mladink je bila najboljša Pušenjakova s 240 krogi, pred Bunderlovo 235 in Vlajcovo (vse ZŠ Rakičan) 167 krogi.

F. Matko

KARATE

Izpitni za pasove

V Murski Soboti je bil seminar (tudi izpitni) za pasove v karateju, ki sta ga vodila mednarodni sodnik in selektor slovenske reprezentance Ivan Čekič in zvezni sodnik Marjan Vidonšek. Seminarja se je udeležilo 71 tekmovalcev in tekmovalk, od katerih je 47 uspešno opravilo izpite. Od domačih predstavnikov, ki jih je bilo več kot polovica, so se predvsem izkazali: Mateja Recek, Matjaž Zrim, Vesna Zadravec, Matej Skandali, Denis Vori, Tomo Mlinarič, Sabina Jakovljevič, Tomaž Pivec, Stefan Lang, Solar, Alojz Cener (vsi MS) in Kristjan Klancič (GR).

D. S.

SMUČANJE

Prvenstvo Pomurja v veleslalomu

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije — območna organizacija sindikatov Pomurja razpisuje pomursko sindikalno prvenstvo v veleslalomu. Tekmovanje je predvideno za soboto, 22. februarja 1992, v Avstriji. Pravico sodelovanja imajo vsi delavci, ki so zaposleni v delovnih kolektivih in so člani ZSSS. Tekmovali bodo po starostnih kategorijah moški in ženske, ekipno in posamično. Na tekmovanje bodo organizirali avtobusni prevoz. Startnina za tekmovalca znaša 100 SLT. Prijave zbirajo do 7. februarja 1992 pri Območni organizaciji sindikata Pomurja Murska Sobotica, Alija Kardoša 2/II. Vse informacije pa dajeja Ivan Hochstater, tel. 31-535 in Željko Kranjc, tel. 32-740.

ŠAH

Maričeva tretja na Madžarskem

V Köszegu na Madžarskem je bil mednarodni mladinski šahovski turnir. Sodelovali so tudi pomurski šahisti in dosegli nekaj solidnih uvrstitev. Najbolje se je odrezala Katka Marič, saj je s 5,5 točke zasedla tretje mesto. Lea Stevanec pa je s točko manj bila sedma. Pri mladincih je Tomi Gruškovnjak med 74 šahisti s 5,5 točke zasedel sedemnajsto mesto.

J. G.

I. SOL — moški

Jesenski del	11	9	2	31:8	20
Brazovca	11	9	2	28:19	20
VIGROS P.	11	8	3	29:13	19
Sumpeter	11	8	3	26:17	19
Topolizza	11	7	4	25:17	18
Bled	11	7	4	25:17	18
Črnomuc	11	7	4	25:17	18
EMONACOMMERCE	11	5	6	20:22	16
Vidma II	11	5	6	18:20	16
Črnomuc	11	4	7	17:25	15
Vidma Celje	11	2	9	14:29	13
Mislino	11	1	10	8:30	12
brala	11	1	10	7:31	12

II. SOL — ženske

Jesenski del	10	10	0	30:2	20
Draževče	10	9	1	27:6	19
Črna	10	6	4	20:14	16
POMURJE	10	6	4	22:18	16
Oranji 3	10	4	6	18:15	16
Celjo 2	10	4	6	17:18	14
MLADOST	10	4	6	15:20	14
Ruša	10	3	7	14:23	13
LJUTOMER	10	3	7	14:25	13
PUCOVCI	10	3	7	13:25	13
ČVEN	10	1	10	5:29	10

ODBOJKA

Ljutomerčani drugi

Pred pričetkom spomladanskega dela prvenstva v slovenski ligi je bil v novi športni dvorani v Ljutomeru odbojarski turnir, ki ga je pripravil OK Emonacommerce Ljutomer. Sodelovala so štiri moštva. Rezultati: Emonacommerce:Fuzinar 2:1, Pionir:Granit 2:1, Granit:Fuzinar 2:1 in Pionir:Emonacommerce 2:0. Zmagovalna ekipa je prejela pokal. Vrstni red: 1. Pionir Novo mesto, 2. Emonacommerce Ljutomer, 3. Granit Slovenska Bistrica in 4. Fuzinar Ravne.

Vodijo Bakovčani

V nadaljevanju tekmovanja v zimski podravsko-pomurski rosladnji ligi so bili doseženi naslednji rezultati: Bakovci:Polet, m. 24:10, Ormož:Bakovci 15:23, Krog:Polet 17:13, Polet, ml.:Polet 15:28, Polet:Ormož 18:24, Ormož:Krog 12:16, Mladinec:Videm 28:11, Radgona:Krog:Razkrižje 28:11, Radgona:Videm 26:12, Razkrižje:Bakovci 15:28, Polet, ml.:Krog 9:29, Videm:Bakovci 19:15, Mladinec:Radgona 18:21, Razkrižje:Polet 13:25, Polet, ml.:Radgona 10:24, V. Nedej:Bakovci 18:16, Polet, ml.:V. Nedej 10:20.

Srečanje

Staro interpretirati v novi obliki

Lendava je v preteklosti že imela slovite arhitekta, ki pa so svojo dejavnost žal opravljali drugje, daleč od svojega rojstnega kraja. Današnja generacija pa se le redko odloča za ta zahtevni študij, izjema med njimi je diplomant fakultete za arhitekturo Goran Dominko iz Lendave, ki se je že uveljavil z idejnim projektom urbanistične ureditve starega mestnega jedra. Pravijo tudi, da so redki mladi arhitekti sposobni povezati staro z novim. Goran o tem sodi takole: ne predstavljam si, da je možno dobro oblikovati ali projektirati, če ne bi upošteval nečesa, kar je že prej obstajalo, se pravi, da je treba iz starega izvleči tisto, kar je kakovostno, in vključiti v novo, sodobno obliko. Lendavčani smo bili v zadnjih desetletjih prikrajšani, saj urbanisti niso upoštevali tega dejstva. Tako so ponekod popolnoma porušili krajinsko ravnoevsej. Za mlajše projektante in oblikovalce pa je bilo to v nekem pomenu koristno, saj smo imeli možnost spoznati napake ustvarjalcev pred nami.

Veliko Lendavčanov ne ve, da sta se v tem mestu rodila svetovno znana arhitekta György Zala, ki je ustvarjal v Budimpešti in na Dunaju. V novjšem času pa se v evropskem prostoru zelo uveljavlja Josip

von Kastelac, ki je bil prav tako rojen v Lendavi. Tu je tudi vrsta slikarjev in kiparjev, ki so posredno ali neposredno povezani z Lendavo. Dobro bi bilo, če bi njihova dela (razen slikarskih) enkrat predstavili Lendavčanom.

Razveseljivo je, da je v Lendavi sedaj že nekaj mladih, ki se ukvarjajo z modernim oblikovanjem, Sinko, Štefanec in drugi, ki bodo gotovo pripomogli, da se bo to staro mesto ohranilo in razvijalo po merilih sodobne arhitekture, upoštevajoč vse krajinske in zgodovinske značilnosti. Mladi ustvarjalci si želijo možnost ustvarjanja in razumevanje za svoje delo. JD

Deset parov čevljev za domačine in pribežnike operativnega sedeža ADRE, adventistične humanitarne organizacije v Murski Soboti. Nove čevlje si je velika družina kupila z denarjem, ki jim ga je darovala gospa Morenschild iz Avstrije (tri tisoč avstrijskih šilingov). Foto: J. Z.

Romi prvič v ustavi

Na seji Romani Union - Zveze Romov občine Murska Sobota je bilo večkrat izraženo zadovoljstvo, ker so Romi prvič v zgodovini slovenske države zapisani v ustavo, in sicer je to 65. člen (Položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, ureja zakon.). K temu je svoje prispevala tudi Zveza Romov, ki je imela pripombe že na osnutek nove slovenske ustave, kjer ni bilo nič zapisanega o tej etnični skupnosti pri nas.

Je pa ob tem na včerajšnjem pogovoru obveljala misel, da bo potreben dodaten napor, da bi čimprej prišlo do ustavnega zakona in da bo ta v resnici »po meri« Romov v Sloveniji, od katerih jih skoraj polovica živi v murskosoboški občini. Tako bo Zveza Romov čimprej predlagala sodoobstoletni parlamentu ustanovitev posebne komisije, ki naj bi se ubadala s problematiko Romov v tej severovzhodni slovenski občini, še zlasti pa zategadelj, ker bodo nastale nove lokalne skupnosti — nove male občine — romsko prebivalstvo v njih pa naj ne bi bilo prepuščeno samo sebi.

Ob navzočnosti Geze Bačiča, predstavnika slovenskega urada za narodnosti, ter Ivana Obala, predsednika sodoobstoletnega izvršnega sveta, je bilo včeraj sklenjeno, da se čimprej spregovori o novi slovenski ustavi in zakonu za Rome med vso romsko populacijo, da se jih seznanijo z nastajanjem novih lokalnih skupnosti in da se domači občini ter Republikli Sloveniji pošlje pisne predloge, kako opredeliti poseben položaj Prekmurja kot pokrajine, kjer prebivata poleg Slovencev avtohtona madžarska manjšina ter romska skupnost in jih obkrožajo meje Avstrije, Madžarske in Hrvaške ter Mura kot naravna meja. Seveda pa naj se ob tem ne bi pozabilo na prispevek Romov z drugih območij Slovenije. Filip Matko

Sobočani širijo kabelsko TV

Na osrednji kabelski TV-sistem so v pomurskem središču sedaj priključeni 504 stanovalci v blokih in 1064 zasebnikov. Kot so nam povedali v odboru za kabelsko TV-omrežje, zaenkrat ne bo več novih priključkov, ampak bodo več pozornosti namenili kakovosti sprejemanja številnih satelitskih in zemeljskih kanalov. Poleg tega poteka intenzivne priprave za dokončno kabelsko TV-omrežje v bližnjih naseljih Krogu in Bakovcih. Če jim vreme ne bo preveč nagajalo, bodo večino novih naročnikov lahko kmalu priključili na nov kabelski sistem.

Ob vsem tem v Murski Soboti razmišljajo o možnostih ustanovitve podjetja, ki bi se posebej ukvarjalo s kabelskim TV-omrežjem, ali pa bodo te storitve še naprej opravljali zaposleni v delovni skupnosti mestnih krajevnih skupnosti. M. JERŠE

Petelin ji poje dneve

V hiši s hišno številko živijo ona, sedem kokoši in petelin, zato ne moremo reči, da v hiši ni življenja. Njeno je dolgo že triindevetdeset let, kokošje pač kokošje kratko, a vendar zelo pomembno za Terezijo Kramar s Šafarskega, saj ko ji zjutraj petelin v mali sobi zraven kuhinje zapoje novemu dnevu, ve, da je še živa in da ni sama, ker je življenje prav zares ob njej, v mali sobi. Tudi ujeziti jo zna, njen znanilec novega dneva, ko noče spat v sosednjo sobo, in takrat ji kri hitreje steče po žilah, in če ne gre drugače, tudi steče za njim in ga spravi na njegovo mesto.

Sama pravi, da v žilah že nima kaj dosti krvi, saj jo zebe podnevi in ponoči in telo se tudi kar suši, saj so je že same koščice, ki si jih ne more in ne more pogreti pri starem štedilniku.

Tisti dan, ko se je kot otrok razveselila našega obiska, v štedilniku ni hotelo goreti. Dim se je valil po kuhinji in predsobi, da je žgalo v grlu in so se solzile oči, njo pa to niti ni tako motilo, kot da bi bila muhastega štedilnika že vajena. Njen droban, dobrohoten obraz je bil ovit v volneno ruto ni od dima malce počrnel, tako kot stene kuhinje, ostarele fotografije, uokvirjene v široke lesene okvirje in Križani, ki je visel nad ležiščem v kotu kuhinje.

Dragica je hitro odprla vrata kuhinje in predsobe, zaprla vratca na štedilniku, tako da dim ni imel več takšne moči.

Takoj popoldne bom spet prišla k vam, prinesla bom metlico in štedilnik bova počistočili, da se ne bo več kadilo,« je Dragica odgovorila Tereziji.

Štedilnik je počasi le začel oddajati toploto, Terezija se je usedla na stol k njemu, nam pa ponudila stole za vrati.

Vesela sem, če kdo pride na obisk, tako vsaj govoriti ne pozabim,« sama pa najrajši

govori o sorodnikih pa sosedih, še posebej sosedah. Poslušalec ji komajda sledi, kdo kdo, potem pa raje samo posluša njej v zvočnem voljstvo. Takrat je govorila o svojih starših, ki je bil v prvi vojni, o sedmih otrocih, ki so poznali samo revščino, in ubogi materi, ki jim ni imela kaj dati v krožnik. Enkrat ji je dala le solato ter rekla, da morajo pred jedjo moliti. »Mi pa smo ji odgovorili, da s samo za solato že ne spleča moliti.«

Terezija je brez moza že petindevetdeset let tudi otrok v zakonu ni imela, sedaj na star leta pa ima »pravo mamo«, ki skrbi za Dragico, ki pomaga na domu v okviru programa javnih del ljutomerskega centra za socialno delo. Obiskuje jo že dobro leto in zelo dobro se razumeta.

»V dom ne bi šla, niti v bolnišnico, tam sem bila samo enkrat.« Saj ji nič ne manjka, ima vedno polne vedre vode — »voda mora biti pri hiši, saj ko umrem, me bodo lahko umili« —, drva, tudi skuha si lahko še samo pa kokoši so njene. Dragica pride skoraj vsak dan in ji prinese, kar potrebuje, tako da ji nič ne manjka.

»Enkrat se bova peljali k mojim sorodnikom pa na pokopališče stopiva,« se Terezija meni z Dragico. Se tega si želi v življenju morda prav zato z obiski tako dolgo odlašati. Če bi se z Dragico takoj zapeljali naokrog, pred seboj več ne bi imela življenjskega cilja.

Sedaj pa živi. »Zjutraj, ko se zbudim in odprem oči, si rečem, še vedno sem živa, nisem še zaspala. Smrt noče priti pome.«

MAJDA HORVAT

BUKOVNICA

Dobili asfaltno cesto

Tudi krajanov Bukovnice v krajevni skupnosti Bogojina se je izpolnila dolgoletna želja. Sredi lanskega decembra so dobili dva tisoč metrov asfaltirane ceste. Kraji so prispevali okrog 12.000 tolarjev po gospodinjstvu. Pri tem pa sta jim pomagali KS Bogojina in soboška občina. Zbrali so dva milijona tolarjev. Dela pa je opravilo Podjetje za vzdrževanje cest Murska Sobota.

K. Ščavničar

TEHNIŠKA IN POKLICNA ŠOLA MURSKA SOBOTA, Veljka Vlahoviča 12

daje v najem

prostore šolske kuhinje z osnovnimi sredstvi izključno za potrebe šolske kuhinje s prevzemom zaposlenih delavcev kuhinje.

Zainteresirani naj oddajo pisne ponudbe na gornji naslov, lahko pa tudi pokličejo po telefonu št. (069) 22-640 ali 21-705.

Dve srečanji krvodajalcev

Pred tednom dni se je prostovoljnega odvzema krvi na transfuzijskem oddelku bolnice v Rakičanu udeležilo 66 krvodajalcev iz krajevnih skupnosti Dokležovje, med temi so bili štiri, ki so prvič prostovoljno darovali kri v humanitarne namene. Po krvodajalski akciji je bilo v Dokležovju družabno srečanje, na njem pa so bila podeljena številna priznanja. 17 krvodajalcev iz Dokležovja je prejelo priznanje za 15-kratno darovanje krvi, dva sta darovala kri 20-krat (Alojz Gjerak in Vinko Gjerak), Dominik Zver 30-krat in Marija Jerič 35-krat. Za 50-kratno prostovoljno darovanje krvi pa sta diplomu s plaketo prejela Janez Miholič in Štefan Žižek.

Minulo soboto popoldne pa je v prostorih osemletke 17. oktobra v Beltincih potekalo srečanje tamkajšnjih krvodajalcev, ki jih je organiziranih okrog 120. V kulturnem programu so nastopili pevci za zabavo sta poskrbeli Trezika in Števek, po uradnem delu ter kosilu pa so za ples zaigrali beltinski Paktregarji. Ob tej priložnosti je bila podeljena posebna diploma dolgoletni aktivisti Rdečega križa ter krvodajalskih akcij v Beltincih, Dragi Puklavac, podobno priznanje pa je prejela tudi družina Sočič iz Beltincev, katere vseh pet družinskih članov (poleg matere in očeta še trije sinovi) je krvodajalcev in so vsi skupaj kri darovali že najmanj 100-krat.

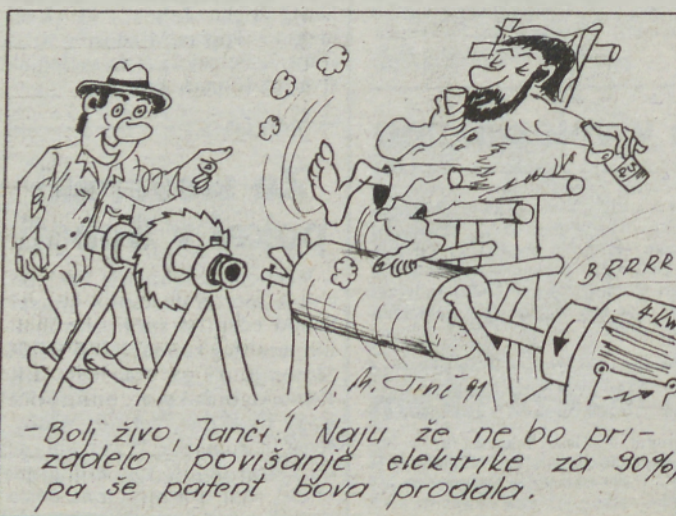
Filip Matko

GORNJA RADGONA

Darovali nad 500 litrov krvi

Pri občinski organizaciji RK v Gornji Radgoni načrtujejo, da bodo letos povečali število krvodajalcev od lanskih 1.236 na 1.700, kolikor jih je že bilo v preteklih letih. Razlog za lanske letošnje znižanje števila krvodajalcev pripisujejo vojni, ki je divjala v občini, ko je bila predvidena krvodajalska akcija. V začetku februarja letos bodo organizirali prvo večjo krvodajalsko akcijo pri Vidmu, Apačah in Gornji Radgoni. Krvodajalske akcije bodo v osnovnih šolah. Predvidevajo, da bodo krvodajalci letos darovali nad 500 litrov krvi.

F. KLEMENČIČ

Solidarnost Pomurcev ni odpovedala tudi na zabavnoglasbenem večeru v hotelu Radin, katerega izkupiček je bil namenjen Rdečemu križu Pomurja za begunce iz Hrvaške. Pred zbranim občinstvom je še posebej navdušila sopranistka Katja Kranjc, ki jo je na klavirju spremljala pianistka Majda Bieskey. Foto: J. Zauneker

Lendava

Uspešno gasilsko leto

Te dni gasilska društva v lendavski občini tehtajo svoje delo v minulemu letu. Kakšni so rezultati in kaj čaka v prihodnje 37 prostovoljnih gasilskih društev v naseljih in dve industrijski gasilski društvi s 3000 gasilci, je pomemben dejavnik pri požarnem varstvu, s katerim se lendavska občina lahko ponaša. Njihovo delo, predvsem na preventivnem področju, je hvaležno in koristno, saj je prav to delo zagotovilo, da ni in ne bo prišlo do večjih požarov. Prizadevanje, da bo imelo vsako gospodinjstvo ročni gasilski aparat, se že vidi, saj imajo tak aparat že v kakih 1000 gospodinjstvih. Gasilska društva so ponekod tudi osnovna sila razvoja vasi ali krajevnih skupnosti. Lani so bila vedno budna in pripravljena posredovati povsod, kjer bi bilo to potrebno. Gasilske posvečajo tudi posebne skrb pomlajevanju svojih vrst, ko ponekod že delujejo pionirske in mladinske gasilske sekcije. Tudi sodelovanju z drugimi gasilskimi društvi zunaj občine posvečajo pozornost, ta pa se kaže v izmenjavi izkušenj in neposredno pomoči, zlasti gasilskim društvom v sosednji Hrvaški. Navsezadnje pa je potrebno omeniti, da gasilska društva s svojimi bomo tudi za dvig požarnogarnstvene kulture med občani. Gasilska društva so svojo dejavnost že dosegli do številnih priznanj, kaza pa bi jih podpirati tudi v prihodnosti, tako moralno kot materialno. JD

Ni več čudovitega petja Anice Potočnik

S čudovitim glasom operne pevke je odšla 80-letna ljutomerska Anica Potočnik.

Izhajala je iz 300 let starega rodu Hubertovih, že od rane mladosti je pela, zlasti na koro v cerkvi. Ker drugih možnosti takrat ni bilo. Takratna prof. Žagarjeva jo je nagovarjala, da bi se izšolala za petju. Naredila je sprejemni izpit za opero v Mariboru, vendar ostala je na koro, s svojim glasom lepšala mašno bogoslužje in tako služila Gospodu.

V hiši stari 160 let, kjer je živel, so nekoč imeli trgovino, kjer so prodajali vse mogoče, tudi strune za instrumente. Trgovina je bila med vojno izropana in odvzeta. Ob hiši je bilo tudi posestvo z živino, ki je močno zaposlovala mamo Anico, vendar je kljub obilnemu delu našla čas za branje in ročna dela.

Rada je molila in tako učila svojih pet otrok, ki so danes vsi visoko šolani. Eden od teh je duhovnik. Ker je ljubezen do orgel podedoval po očetu, ki je bil organist, se je tako učil igranja na orgle pri nekdanji predsednici križniških sester Elizabeti. In tako je duhovnik Marjan študiral muzikologijo v Rimu.

Leta 1959 je Anica odpravila. Sosedje in vsi, ki so jo imeli radi, so ji pri delu radi pomagali. Član številne družine je bila tudi Aničina samska sestra. V zadnjih letih boleznij ji je vdano stregla. Noge so Anici nagajale že od nekoč in tako je od lanskega avgusta niso več nosile. Zaradi boleznij je morala v bolnico. Amputacija noge ji je podaljšala življenje le za slabe tri mesece. Tako je njeno zbolelo še »teta« Beria. V razmahu treh tednov sta odšli k večnemu počitku dve Hubertovi, drugo za drugo.

M. K.

ODPRTO PISMO: Stečajnim senatom, stečajnim sodnikom in stečajnim upraviteljem v Pomurju

BANKI ZA POKRITJE DOLGA MOGOČNA STAVBA, DELAVCEM DEBELA FIGA

Profesionalna dolžnost opravljanja izvoljene funkcije predsednika Območne organizacije Svobodnih sindikatov Pomurja, kot predstavnika članov ZSSS me obvezuje, da opozorim javnost na pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki se pojavljajo v stečajnih postopkih in vplivajo na nezadovoljstvo delavcev, ki so upniki in stečajniki.

Ker se pri Svobodnih sindikatih z metodami dela, postopki in odločitvami stečajnih senatov, sodnikov in upraviteljev v Pomurju v celoti ne strinjamo, sem prisiljen, da o tej problematiki spregovorim javno.

Stečajni upravitelji, ki so od organa sodišča imenovani kot pooblaščenca za vodenje, usklajevanje in reševanje podjetij v stečaju se v usklajevanju upnikov in v postopkih obnašajo ter vedejo kot vseomogočni bogovi, ki vse vedo, znajo in imajo vedno prav in le redko kdaj prisluhnejo zahtevam upnikov, predvsem delavcem, ki ob zaključku stečajnega postopka običajno polegajo najkrajši konec.

Problematika razreševanja pravic delavcev v stečajnih postopkih je po navadi najzahtevnejša, ker zajema prvi sklop pravic iz delovnega razmerja pred uvedbo stečaja (neizplačani osebni dohodki, premoženje, plačani osebni dohodki, neizplačane odpravnine ob upokojitvi, nadomestila za prevoz na delo in iz dela, regresi za matično in dopuste, jubilejne nagrade, neizkoriščeni dopusti, neizplačane nadurne, neizplačane odpravnine delavcem, nenabavljene delovne obleke in čevlji, neizplačane terjatve iz naslova inovacij ...) od stečajnih upraviteljev ne dobivamo večino zahtevanih podatkov, na osnovi katerih bi lahko v celoti uveljavljali zahteve delavcev, kot upnikov v stečajnih postopkih.

Dne 1. marca 1991 je bil zoper SGP Pomurje uveden stečajni postopek. 20. marca 1991 je Občinski svet Svobodnih sindikatov M. Sobota, Občinski svet Svobodnih sindikatov M. Sobota, Občinski svet Svobodnih sindikatov M. Sobota, ki je pooblaščenec za vodenje zahtev delavcev v stečajnem postopku. Od zahtevanih podatkov v 17-ih vsebinskih točkah smo 6. maja 1991 prejeli odgovor na 6 točk, za ostalih 11 točk pa še danes ni odgovora, kljub večkratni urgenci. Še isti dan od prejete podatke smo vložili na Temeljnem sodišču zahtevek imenu delavcev, v skupni terjatvi za 8.371.368,40 SLT in 96.092,31 DEM. Do danes od sodišča nismo prejeli nobenega pismenega obvestila, katera terjatve delavcev je priznana in katera ne. Še manj pa vemo, ali bomo od stečajnega upravitelja sploh kdaj dobili preostale zahtevane podatke.

25. januarja 1991 je bil uveden stečajni postopek za IMP Panonija M. Sobota. Občinski svet Svobodnih sindikatov M. Sobota, ki je pooblaščenec za vodenje zahtev delavcev v stečajnem postopku. Od zahtevanih podatkov v 14. 2. 1991 stečajnega upravitelja podatke za uveljavljanje pravic delavcev podjetja v stečaju. 23. 2. 1991 je stečajni upravitelj posredoval te delne nepopolne podatke, na osnovi katerih smo 3. aprila 1991 vložili terjatev v višini 25.171.818,40 SLT. 25. marca 1991 smo ponovno pisno urgirali za manjkajoče podatke, a tudi z odgovorom z dne 4. aprila 1991 stečajni upravitelj ni posredoval celotne zahtevane podatke. 5. junija 1991 in 4. septembra 1991 smo sklicali skupni razgovor izvršnega odbora sindikata podjetja IMP Panonija v stečaju s stečajnim upraviteljem z namenom, da uskladimo zahtevane podatke. Obeh sestankov se je stečajni upravitelj udeležil, obljubil posredo-

vanje manjkajočih podatkov v 10-ih dneh, a do danes od obljubljenih podatkov ni ne duha ne sluha.

23. junija 1990 je bil uveden stečaj podjetja Temelj Cankova. Po letu in pol dolgem stečajnem postopku stečaj še danes ni zaključen, a delavci so prejeli v mesecu decembru 1991 le 40 % svojih terjatev.

Prepričan sem, da je velika obremenitev stečajnih upraviteljev poleg redne delovne obveze še vodenje stečajnih postopkov (dveh - treh) a se mi postavlja vprašanje, ali je smiselno zaupati vodenje postopkov osebam, ki časovno to ne zmorejo in na račun tega trpi kvaliteta dela in dolžina stečajnih postopkov. Nesposobne stečajne upravitelje bi moral organ, ki ga je imenoval, razrešiti, preden naredijo še več škode kot koristi. Ker se to ne dogaja, imajo od tega največ koristi stečajni upravitelji v honorarjih.

Zakon o prisilni poravnavi in stečajnih podjetja postavlja vse upnike v enakopraven položaj in štiti zakonitost. Dogajanja v praksi so pa ravno nasprotna in nekateri upniki na račun in brez vednosti drugih s soglasjem stečajnega senata, sodnika in upravitelja, dosežejo privilegiran položaj s prenosom celotne upniške terjatve v novo firmo, tu pa opravijo medsebojna poboljšanja.

Taki očitni primeri in kršenje zakona o prisilni poravnavi in stečajnih podjetij je pri večini stečajev v Pomurju, kjer se predstavniki sodnih organov, Pomurske banke in direktorji novih firm medsebojno dogovorijo kako v celoti rešiti upniško terjatev banke, mimo stečajnih postopkov in škodo drugih upnikov, predvsem delavcev.

Posledica takih odločitev, ki so sigurno v nasprotju s pozitivno pravno veljavno zakonodajo se realizira na osnovi soglasja sodnih organov, da banka svojo terjatev pri podjetju v stečaju ali pred stečajem prenese v breme nove firme, nova firma pa z banko opravi medsebojno poboljšanje, tako, da za terjatev odstopi poslovne ali proizvodne prostore. Ta direktor nove firme pa istočasno predlaga, da je nova firma pripravljena prevzeti obveznosti do delavcev, da jim poravnava priznane terjatve v višini 60 %, 6 % letno obrestno mero in rokom izplačila čez dve leti.

Posledica vse te »pravne zakonitosti« je, da banka danes odpira nove poslovne prostore in bivših upravnih prostorih SGP Pomurja, delavci pa po končanem stečajnem postopku ne bodo dobili niti toliko izplačanih terjatev zaradi inflacije, da bi svojo družino povabili na kosilo.

Nič boljše tudi ni pri prodaji osnovnih sredstev podjetij v stečaju. Osnovna sredstva se prodajajo brez razpisanih licitacij, izpod tržne cene, po »predhodnem dogovoru«.

Bili bi krivični, če ne bi omenili stečajnega postopka podjetja Tapetništva Murska Sobota, ki je bil opravljen korektno, hitro in so delavci dobili v celoti izplačane svoje terjatve.

Dolžnost stečajnih upraviteljev je, da ščitijo enakopravnost vseh upnikov v stečajnem postopku in izpodbijajo vsa pravna dejanja, ki jih je stečajni dolžnik storil v škodo upnikov, a to niso naredili ne v primeru stečaja podjetij: Gorenja-Varstoj, Lendava, SGP Pomurja M. Sobota, IMP Panonija Murska Sobota, Graditelj-Komuna Beltinci ... Osebo smatram, da takšni stečajni upravitelji niso sposobni za vodenje stečajnih postopkov.

Stečajni senati, sodniki in upravitelji bodo sigurno imeli za odgovor, da so vsi postopki v skladu z zakonitostjo in zakoni, a delavčeva logika to negira, saj banka kot upnik podjetja v stečaju ali pred stečajem reši celotno svoje premoženje, delavci pa dobijo debelo figo.

Predsednik Območne organ. sindikatov Pomurja: Janez KOVAC

Plačilo sodne takse

Ko imajo občani opravka s sodiščem, se pogosto zgodi, da za svoja opravila morajo plačati takso kot delno kritje stroškov storitev, ki jih zanje opravi sodišče. Najpogostejše so takse v zvezi z overitvami, vendar pri tem ni problema, ker morajo občani kot stranke takso plačati, preden je overitev opravljena.

Drugače je s plačilom tistih tak, ki jih stranke plačujejo naknadno. Tako morajo plačati takso za tožbo ali za predlog, ki ga vložijo pri sodišču, takso za sodbo ali sklep, takso za pričože in druga pravna sredstva, takse v izvršilnem postopku in tako dalje. Vse to ureja Zakon o sodnih taksah s takšno tarifo. Velja pravilo, da mora biti taksa plačana najkasneje v naknadnem roku 15 dni, če ni bila plačana takoj.

Če stranka takse takoj ali v roku 15 dni ni plačala, kljub temu da jo je sodišče k temu opomnilo ali osebno na sodišču, včasih — ne zmeraj — pa tudi s pismenim nalogom ali opominom, sodišče po preteku tega roka pošlje posebno obvestilo Občinski upravi za družbene prihodke, da od stranke — občana izterja neplačano takso. Toda takšni dolžnik mora v takem primeru plačati poleg osnovne takse še polovico dodatne kazenske takse. Te takse pa so potem v denarnem znesku lahko še višje, kot so bile ob svojem nastanku, ker je takšna obveznost najprej določena v točkah, vrednost takse točke pa se občasno zvišuje.

V zadnjem času prihaja dosti občanov na sodišče, ker dobijo od pristojnega občinskega upravnega organa sklep, da morajo plačati neplačano takso, poleg tega pa še dodatno kazensko takso, ki je enaka polovici osnovne takse, obe pa sta lahko še višji zaradi možnega povečanja vrednosti takse točke v tem vmesnem času. Pri tem sicer pokažejo položnico, iz katere je razvidno, daso takso že pravočasno plačali, toda potem se ugotovi, da potrdila — položnice niso prinesli na sodišče. V takem primeru se morajo zglasti na občinskem davčnem organu, ki jih sicer že naloženega plačila osnovne in kazenske takse poleg oprosti, toda vseeno morajo plačati še znižano kazensko takso, ki znaša 10 % osnovne takse in to zaradi pokritja stroškov postopka izterjave.

Vsi, ki postanejo na kakršenkoli način takšni zavezanci, si naj zapomnijo sledeče: vse takse se vplačujejo v korist proračuna in niso prejemek sodišča, kljub temu da jih sodišče odmerja. Zato naj vsak, ki je takso dolžan plačati, da takso plača takoj ali najkasneje v roku 15 dni od nastanka takse obveznosti. V vsakem primeru pa tudi naj položnico — potrdilo o plačani taksi brez odlašanja prinese na sodišče, ker sodišče drugače ne more vedeti, če je taksa bila plačana.

Le na tak način se izogne prisilni izterjavi takse in plačilu kazenske takse, vsekakor pa tudi vsaj 10 % taksi za stroške nepotrebne izterjave.

Zapomniti si je potrebno najmanj dveje: takšna obveznost ni izpolnjena le s plačilom takse, ampak je nujno potrebno, da se potrdilo o plačani taksi obvezno predloži sodišču. Zato se sodna taksa tudi ne plačuje s splošno položnico, ampak s posebno položnico, ker tako takšni zavezanec ob plačilu dobi dva potrjena izvoda — enega zase in enega za sodišče.

JOŽKO CASAR

Odprto pismo predsedniku KS Negova Vladu Rojku

Krajani smo se na zboru krajanov KS Negova enoglasno odločili, da se do konca maja asfaltira štiri kilometre občinske ceste, in sicer na relaciji Negova - Trotkova. Celotna dela bodo po besedah predsednika KS stalo dvanajst milijonov tolarjev. Od tega je republiški sklad za demografsko ogrožena naselja namenil šest milijonov tolarjev. Tri milijone tolarjev je prispevala občina Gornja Radgona. Prav toli-

ko pa naj bi prispevali krajanji sami. Tako naj bi vsako gospodinjstvo prispevalo od 6.000 do 25.000 tolarjev. Pač odvisno od zmožnosti.

Prav tu obsojamo nerealno deloščeni prispevek na gospodinjstvo. Saj se tu ni vprašalo, kdo je zmožen in kdo ne. Tu ste napisali kar po lastni presoji. Za primer vam navedem tole: Upokojenec, star 83 let, s pokojnino nekaj nad tri tisoč tolarjev, bi naj dal 15.000 tolarjev. Vi kot podjetnik pa bi prispevali borih 25.000 tolarjev. Tu ste se malce poigrali s krajanji. A s tem ste izgubili še zadnje zaupanje krajanov. Iz zaselka Ločjak pa krajanji tako nimamo več nobenega zaupanja. Pred leti ste nam izmaknili kilometer asfalta z izgovorom, da je AP Murska Sobota zahtevala popravilo ceste, drugače ukine to linijo. Da pa so bili interesi drugačni, tako vsi vemo.

Ker pišem v imenu krajanov, bi nadaljeval z vprašanji. Zakaj je potrebna čistilka na KS?

Spomnim se nazaj, ko je krajevni urad vodil sedaj že pokojni Franc Rojko. Delal je sam, a ni bilo potrebno čistilke. Sedaj sta zaposleni dve, pa jo potrebujete. Bolj pravite, da ni denarja, bolj ga vi v KS po nepotrebnem razmetavate.

Enoglasno zahtevamo zamenjavo predsednika vaškega odbora Utemeljitev je jasna. Nesposobnost in izkoriščanje tega položaja.

Na občem zboru je ostalo tudi odprto vprašanje okrog starega bloka (nekdanj zdravstveni dom). Hočemo vedeti, kdo je sedaj lastnik, in če je prodan, kar tako sami veste, da je to nemogoče. Saj je le to last krajanov KS Negova ter KS Sp. Ivanjci.

Kakšna je cena prevoza gramoza? Da tudi tu igrate neka-ko umazano igrjo, nam je vsem jasno.

O telefonu ne bi pisal, ker ga tako v nadaljnjih dveh letih ne morete ponuditi. V zakup ste ponujali in še nekaj časa boste gradili.

Na koncu bi se vprašal v imenu krajanov: Ali je za vse to kriva nemoč ali pa nesposobnost.

Jože Jančar
12 podpisnikov

Davki

Spoštovano uredništvo Vestnika, pošiljam članek za rubriko Pisma, mnenja, stališča — moje mnenje o davčni prilogi v Vestniku 30. jan.

Imam precej kritik glede novih modelov o davkih v tej novi, če lahko rečem, državi. Kaj so izumili ali zmeli vlada, parlament in soudeleženci »poslančki«? Že mnogo in sila nič pametnega, da bi kaj za božjo voljo »zrihtali« ali rešili pred propadom podjetja, kmetije, zdravstvo, šolstvo itd. Ugotavljam, da ena tretjina državljanov nima jesti, druga je že blizu lakote, »cesarji« pa meljejo nekakšen socialni pakt ter dajate cesarjem in birokratom. Še so se spravili na davkarje. Cesarji naši ne poznajo nekega sistema, reda za obstoj svojega slovenskega naroda. Smešno, radi bi vzeli armadi brezposelnih in obubožanih državljanov tisti in sam cekin. Zanimivo tudi, kaj si mislijo slovenski cesarji, naj imajo državljani dosti otrok, nič denarja v bankah, nič naj ne delajo, naj kupujejo kakšno blago ali tudi ne, naj orknejo ali se hogatijo iz nebes. No, davkarja mora obstajati ali ne na tak način. Čudno, zakaj primerjajo naš slovenski zavoženi standard oziroma dohodke, zaslužke z Nemčijo in Avstrijo! Prekopirali so netočen davčni sistem. V teh državah je sicer organizirano, kakor je treba.

Davkoplačevalec nima kaj pisariti. Zaposlenim uredijo v njihovi kadrovski službi tako, da samo podpišejo obračunski list. Samostojni in kmetje pri njihovih zbornicah ali kdo jih zastopa, pa vse nekako kolektivno.

Pri nas pa naj si državljanji kupujejo po trafikah formulare in rešujejo kot križanke. Mnogi bodo tudi verjetno naredili napake in za napake naj bodo še povrh kaznovani. To je pravična demokracija!

Andrej Dokl

Dober kuhar se rad uči, boljši še raje

Felicita Kalinšek: SLOVENSKA KUCHARICA

Prenovljena izdaja najuspešnejše domače kuharice, dopolnjena s številnimi izvirnimi in sodobnimi recepti.

Naročite lahko naslednje kuharske knjige:

1. SLOVENSKA KUCHARICA (cena 2.000,00 SLT)
2. PERUTNINA (cena 1.360,00 SLT)
3. TESTENINE (cena 1.360,00 SLT)
4. RIBJE JEDI (cena 1.360,00 SLT)
5. VELIKA KNJIGA O PEKI (cena 1.700,00 SLT)
6. KOLAČI IN TORTE (cena 1.360,00 SLT)
7. ZELENJAVNE JEDI (cena 1.360,00 SLT)
8. JUHE IN ENOLONČNICE (cena 1.360,00 SLT)
9. HLADNE JEDI (cena 1.700,00 SLT)

V ceno ni všteti 5% prometni davek.

NAROČILNICA

VESTNIK

Priimek in ime: _____

Naslov: _____

Poštna št. in kraj: _____

Poklic: _____

Zaposlen pri: _____

Naslov del. org.: _____

Naročam knjige pod zaporedno številko: _____

Račun bom poravnal-a: v enkratnem znesku ☐ v dveh zaporednih mesečnih obrokih ☐ v treh zaporednih mesečnih obrokih

Pri plačilu v enkratnem znesku imate 10% popust.

Prvi obrok je plačljiv največ 8 dni po prejemu položnice.

Če kupec zamudi s plačilom obrokov, zapade celoten znesek v takojšnje plačilo in ga založba izterja tudi sodno, z veljavnimi zamudnimi obrestmi. Stroške dostave zaračunamo posebej. Naročilnica zavezuje naročnika in založbo po dogovorjenih prodajnih pogojih. Morebitne spore rešuje pristojno sodišče v Ljubljani.

Datum: _____

Podpis: _____

Naročilnico pošljite do 20. 2. 1992 na naslov: Cankarjeva založba, Kopitarjeva 2, 61000 Ljubljana.

V FEBRUARJU

30% POPUST

za takojšnje plačilo

* okna * vrata * senčila *
* prenova oken *

POTROŠNIŠKO POSOJILO (razen za prenoovo oken)

• ORGANIZIRANA MONTAŽA •

• BREZPLAČEN PREVOZ do 100 km za nakup nad 50.000 slt •

* HIŠE * MONTAŽNE STENE *

DO 10% GOTOVINSKI POPUST

JELOVICA

lesna Industrija ŠKOFJA LOKA, Kidričeva 58
Tel.: 064/631-241, telefax: 064/632-261

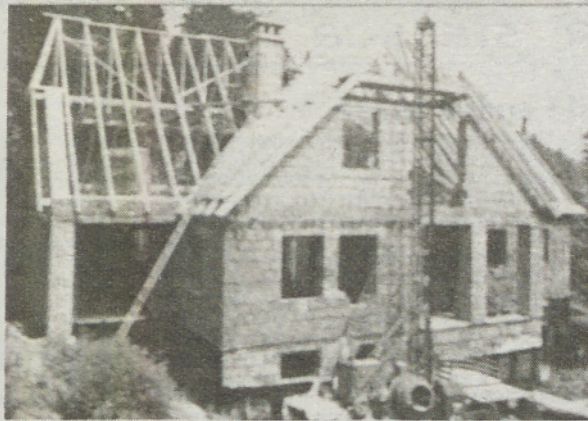
PREDSTAVNIŠTVO

Murska Sobota, Cankarjeva 25,

tel.: (069) 22-921

- Opravljamo vsa tesarska, krovska in kleparska dela za novogradnje ali obnove streh.
- Izvajamo vsa ključavničarska in kovaška dela.
- Vse informacije po tel.: (069) 70-386, 70-542.

Zagotavljamo kakovost, ugodne cene ter roke!

„TE-KRO“ d.o.o.
SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE
DOLNJA BISTRICA 22 in
ODRANCI, Kovaška 12

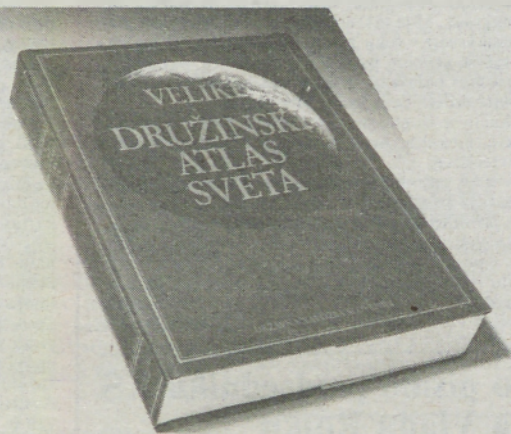
DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE d.d.

VELIKI DRUŽINSKI ATLAS SVETA — NOVA PODOBA NAŠEGA PLANETA

Spoznajte jo v največjem, najboljšejšem in najizčrnejšem atlasu, kar jih je kdaj izšlo v slovenščini! Zemljevide so izdelali v geografskem inštitutu De Agostini v Novari, ki postavlja za kategorijo v zadnjem času svetovne standarde kakovosti, enciklopedični del pa je pripravila ekipa najvidnejših strokovnjakov iz Anglije in Amerike. To so tri knjige v eni: **ATLAS** (okrog 60 dvostranskih barvnih zemljevidov)

GEOGRAFSKA ENCIKLOPEDIJA (blizu 100 strani bogato ilustriranega besedila)

GEOGRAFSKI LEKSIKON (pregledne tabele s podatki o vseh narodih in državah sveta) To je tudi prvi atlas z zemljevidom samostojne Slovenije.

Format 27 x 37 cm
Obseg približno 400 strani
60 barvnih zemljevidov
100 barvnih ilustracij
VELIKI DRUŽINSKI ATLAS SVETA IZIDE KONEC LETA 1992.

Zagotovite si ga že danes — izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: Državna založba Slovenije, d.d., Dejavnost knjižnega založništva, Mestni trg 26, 61000 Ljubljana.

Naročilnica VESTNIK 2

0650

DA, nepreklicno naročam

VELIKI DRUŽINSKI ATLAS SVETA

po prvi prednaročniški ceni 7500 SLT, ki velja do 20. 2. 1992.

Knjigo pošljite po izidu konec leta 1992 na moj naslov, kupnino pa bom poravnal(a) po prejemu računa in položnic(e)

☐ v enkratnem znesku

☐ v zaporednih mesečnih obrokih brez obresti (največ petih)

Priimek in ime _____

Naslov _____

Pošta _____ Poštna št. _____

Zaposlitev _____

Naslov _____

Enotna matična št. iz os. izk. _____, izdane pri _____

Za vse spore je pristojno sodišče v Ljubljani.

Datum _____ Podpis _____

Ljubljana, februar 1992

NE POZABITE SHRANITI RAČUNA, SAJ BOSTE STROŠKE ZA TA NAKUP LAHKO UVELJAVILI KOT DAVČNO OLAJŠAVO!

EKOLOŠKI VADEMECUM

Zdaj ni nobenega dvoma več. Tudi evropski birokrati so se nehali sprenevedati: azbest je škodljiv, še več, je tako nevaren, da je pred njim potrebno bežati. Bruseljsko palačo Berlaymont, v kateri je sedež Komisije evropske skupnosti, je zapustilo vseh štiri tisoč nameščenec.

Čas bi bil, da se tudi sami oddaljite od vseh predmetov v katerih je azbest. Gorje pa, če je tudi streha nad vami azbestna!

Ne, saj se ne morete oddaljiti od vsega azbesta. Lahko se od tistega vidnega, od različnih tesnil v pečeh, od likalnih desk prevlečenih z azbestno tkanino, gasilskih oblek in podobnega. Nikakor pa se ne morete izogniti azbestnim vlaknom, ki lebdiijo v zraku.

Takole pravi neko poročilo, ki ga je izdal Inštitut za medicino dela in socialno medicino pri Medicinskem centru za ekologijo Univerze Gießen:

»Normalna prisotnost azbestnih vlaken in takoiimenovanih azbestnih teles v pljučih ljudi, ki z azbestom niso poklicno ogroženi, vzbujajo medicinske preudarke o potrebi po preventivnem ukrepanju... S pomočjo posebnega transmissijskega mikroskopiranja smo pri 22. pacientih našli v pljučih povprečno 30.000 vlaken dolžine 5 tisočin milimetra... Tolikšna prisotnost azbesta pri normalni populaciji se prav grozljivo približuje razmeram naših pacientov, ki so zaposleni v azbestni industriji!«

Od kod torej azbest, ki mu niti izseljeni evrokrati ne bodo mogli uiti?

Azbestna vlakna se nenehno odpihujejo s strešnega materiala, ki je narejen iz azbestnega cementa in vsak človek ta mikroskopsko majhna vlakna s svojimi pljuči izfiltrira iz zraka. V pljučnem tkivu se ta nerazkrojljiva vlaknenca nalagajo in po telesu potujejo do vseh organov.

To velikansko nevarnost za ljudi so zaradi različnih interesov zakrivali 20 do 40 let. Tudi evrokrati, ki so pred najbolj neposredno nevarnostjo zdaj preprosto pobegnili.

Azbestna vlakna so že povsod. Še celo v takoiimenovanih čistih področjih — na planotah v gorskem svetu — je od 10 do 100 azbestnih vlaken v kubičnem metru zraka. V velikih mestih jih je od

Bežite od azbesta!

400 do 2000, vsak dan pa skozi naša pljuča steče 10 do 20 kubičnih metrov zraka.

V ZDA naj bi od petdesetih let sem umrlo zaradi azbesta že več kakor 100.000 ljudi, negativna napoved do leta 2000 pa govori o najmanj 350.000 nadaljnjih azbestnih mrtvih. Tudi za delojemalce v Nemčiji je azbest številka ena med rakotvornimi strupi.

Evropski birokrati bežijo iz stavb, ki so grajene iz azbestnih materialov, zahodnoevropski koncerni pa vidijo velike priložnosti za »ekološke investicije«, kakor hinavsko imenujejo izvoz tehnologij z dvomljivimi ekološkimi indikacijami. V zvezi z azbestom se pogosto omenja avstrijska firma Eternit. Proizvodnja je v celoti preselila na Madžarsko, pogaja pa se tudi z drugimi vzhodnoevropskimi državami. Azbestnocementni proizvodi se sestojijo v povprečju iz 88 odstotkov cementa in 12 odstotkov azbesta. Čeprav tvrdka Eternit trdi, da sta cement in azbest čvrsto vezana, so raziskave pokazale, da součinkovanje klimatskih dejavnikov (delež toplote, menjava slane in rose), skupaj s škodljivimi plini, ki so dandanes v ozračju, povzroči luščenje cementne skorje in razpadanje v začetku čvrste vezave cementa in azbesta. V Avstriji pride letno v ozračje 100 ton v Nemčiji pa okrog 1000 ton azbesta. V združeni Nemčiji zajema rak, ki ga povzroča azbest, nad sedemdeset odstotkov vseh rakavih obolenj.

Tudi pri nas so strehe pokrite s kritino, ki se imenuje eternit. (Tako evropskim birokratom niti ne moremo ponuditi naših stavb za prostore njihovih ustanov.) Sicer pa je nam, kakor kaže, tako ali tako vseeno. Mi postavljamo na noge svojo državo in sodeč po neprestanih dramatiziranih namre za preživetje, zato se nimamo časa ukvarjati z ekološko!

Glavno da bomo preživel!

Vendar pa se zresnimo, ker ni spodobno, če se šalimo ob resnih stvareh! Azbestnemu strupu iz ozračja se ne moremo izogniti. Razen s stih pa haja tudi z zavornih oblog avtomobilov, ki se drgnejo ob zavarjanju. Pojdimo pa proč od vsega vidnega azbesta!

Štefan Smej

ZAVOD ZA EKONOMIKO IN URBANIZEM MURSKA SOBOTA

STANETA ROZMANA 5

TEL. 069/25-380

FAX: 069/25-312

ZBIRA INTERESENTA

v dogovoru z občinskim SVOUP

1. TRGOVSKI OBJEKT

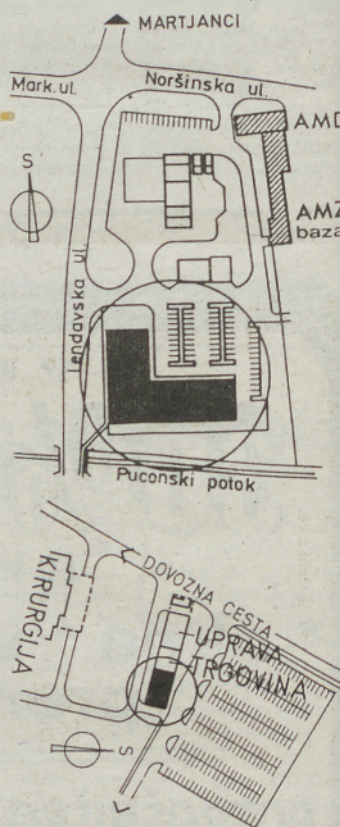
v MURSKI SOBOTI ob GORIČKI VPADNICI (Lendavski ulici), na sedanjem POLIGONU AVTOŠOLE

Objekt je pritličen s površino približno 1700 m² in velikim parkiriščem; predviden začetek gradnje v maju 1992.

2. LOKALI PRI BOLNICI V RAKIČANU

Na voljo je še nekaj prostorov za dejavnosti, ki se dopolnjujejo z bolnico (frizerstvo, kozmetika ipd.); predviden začetek gradnje v marcu 1992.

Interesenti dobijo informacije na Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, osebno oz. po telefonu (069) 25-380, 21-266, ki zbira tudi prijave, v katerih navedite dejavnost in željene površine, dokler bo prostor.

TO JE TEMELJNO DELO NAŠE DRŽAVE!

Bolj ko ga boste poznali, bolj boste svobodni! Zato si že danes zagotovite USTAVO REPUBLIKE SLOVENIJE, ki je pravkar izšla na 76 straneh v temno modro umetno usnje vezane knjige z zlatotiskom, velikost 12 x 17 cm. S knjigo boste prejeli tudi barvno prilogo z zastavo, himno in grbom Republike Slovenije. PODARITE TO IZJEMNO POMEMBNO IN LEPO OBLIKOVANO KNJIGO SVOJIM PRIJATELJEM IN SODELAVCEM ZA SPOMIN NA NEPOZABNE DNEVE MEDNARODNEGA PRIZNANJA NAŠE DRŽAVE SLOVENIJE.

NAROČILNICA

VESTNIK 01 2300

☐ DA, naročam knjigo:

☐ USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE — 400 SLT

V ceno ni vračunan 5-odstotni prometni davek

Knjigo bom plačal(a) po povzetju v celotnem znesku ob prevzemu pošiljke.

Priimek _____ Ime _____

ulica (ali kraj), št. _____

poštna št. _____ Pošta _____

Datum _____ Podpis _____

● Prosim, če me obveščate o knjižnih novostih Založbe Mladinska knjiga. NAŠ NASVET: Shranite račun in ga uveljavite pri odmeri davka na dohodek!

Izpolnite to NAROČILNICO in jo pošljite na naslov: ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA, Prodaja po pošti, Titova 3, 61000 LJUBLJANA, tel.: (061) 102-407.

Lek d.d. Ljubljana

POVEČUJEMO ZMOGLJIVOSTI OBRATA ZA IZDELAVO ANTIBIOTIKOV s sedežem v LENDAVI

K SODELOVANJU VABIMO STROKOVNE DELAVCE

1. Z visoko izobrazbo:
  - dipl. inženirje kemije ali kemijske tehnologije,
  - dipl. inženirje elektrotehnike,
  - dipl. elektroinženirje — informatike,
  - dipl. inženirje strojništva.

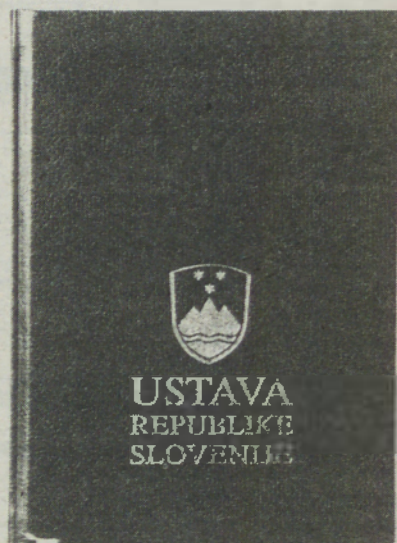
Zaželeno so delovne izkušnje pri kemijskih analizah, avtomatiki, regulaciji, računalništvu (VAX in VMS), fermentaciji in izolaciji. Kandidati potrebujejo pri svojem delu znanje svetovnega jezika, zaželeno angleškega. Poskusno delo traja 4 mesece.

2. S srednjo kemijsko izobrazbo ali tehniko druge ustrezne tehniške smeri

Delovni proces pri fermentaciji in mikrobiologiji je v štirih izmenah. Poskusno delo traja 3 mesece.

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev objave sprejema 8 dni po objavi kadrovsko-pravni sektor, Lek, d.d., Ljubljana, 61000 Ljubljana, Verovškova 57.

Informacije lahko dobite po telefonu 061/182-161, int. 24-04 ali 24-06.

USTAVA
REPUBLIKE
SLOVENIJE

založba
mladinska
knjiga

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUPŠČIN
GORNJE
RADGONE IN
MURSKÉ SOBOTE

Leto XXVIII

Murska Sobota, 6. februarja 1992

Št.: 4

Odgovorni urednik:
MARIJA MATJAŠEC

18. Odredba o preventivnih cepljenjih in diagnostičnih ter drugih preiskavah v letu 1992 na območju občine M. Sobota.

19. Odredba o pristojbinah za veterinarsko sanitarne preglede in stroške poslovanja veterinarsko-higienske službe ter dovoljenja v letu 1992 v občini M. Sobota

18

Na podlagi 3. odst. 40. čl. Zakona o zdravstvenem varstvu živali (Ur. l. RS, št. 37/85) in republiške odredbe o izvajanju preventivnih ukrepov zaradi odkrivanja in preprečevanja živalskih kužnih bolezni v letu 1992 (Ur. l. RS, št. 33/91) ter 219. čl. Statuta občine M. Sobota (Uradne objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) je Izvršni svet skupščine občine M. Sobota, dne 30. 1. 1992 sprejel

ODREDBO

o preventivnih cepljenjih in diagnostičnih ter drugih preiskavah v letu 1992 na območju občine Murska Sobota.

1. člen

Splošno zaščitno cepljenje psov proti steklini, starih več kot 4 mesece, se mora opraviti od 1. 2. do 15. 4. 1992. Mladi psi morajo biti cepljeni proti steklini takoj, ko dopolnijo 4 mesece starosti. Psi, ki se uporabljajo za lov morajo biti dvakrat letno cepljeni proti steklini. Proti steklini je potrebno cepiti tudi vse živali, ki se pasejo. Vakcinacijo opravi Veterinarski zavod M. Sobota z inaktivirano (mrtvo) vakcino.

Ob cepljenju psov proti steklini se mora opraviti zdravljenje psov proti trakučavi (dekemintizacija). Stroški zdravljenja bremenijo lastnike psov.

Veterinarski zavod M. Sobota in lovske organizacije v občini M. Sobota opravijo peroralno vakcinacijo lisic. Vakcinacija se opravi z vakcino, ki jo odobri ministrstvo za kmetijstvo v roku, ki ga določi Republiška veterinarska uprava.

2. člen

Proti atipični kokoški kugi je potrebno cepiti kokoši, piščance, brojlerje, japonske prepelice in matične jate fazanov:

— v perutninskih obratih ABC Pomurka, Agromerur, kjer se zrejajo matične jate in piščanci,

— v perutninskih obratih zasebnih rejcev, ki so kooperanti z ABC Pomurka Agromerur, »KOKA« Varaždin in Mesoprodukt Zlatar Bistrica,

— v naselju Bogojina,

— v neposredni okolici rej brojlerjev in v naslednjih naseljih: Adrijanci, Bakovci, Bokrač, Beznovci, Cankova, D. Slaveči, Dokležovje, Dolina, Filovci, Grad, Košarovi, Kušanovci, Lipovci, Lucova, Moščanci, Neradnovci, Pečarovci, Puževci, G. Petrovci, Radovci, Ralkovci, Skakovci, Strukovci, Salamenci, Šalovci, Tropovci, Vaneča, Vidonci in Zenkovci.

— v fazanarijah GL »Kompas« G. Petrovci in »Fazan« Beltinci je potrebno preventivno zaščititi matične jate fazanov in jerebic.

Cepljenje iz prejšnjega odstavka se opravi z živo ali mrtvo vakcino po programu imunoprofilakse (obvezno strokovno navodilo Republiške veterinarske uprave, št. 322/a-026/82 z dne 11. 3. 1982).

Cepljenje v perutninskih obratih in pri kooperantih ABC Pomurka Agromerur opravi Obrtna veterinarska ambulanta Agromerur, v vseh ostalih rejah pa Veterinarski zavod M. Sobota.

3. člen

Pregled kokoši matične jate ABC Pomurka Agromerur na povzročitelja kokoškega tifusa po metodi hitre krvne aglutinacije opravi Veterinarski zavod M. Sobota z ekipo obratne veterinarske ambulante Agromerur. Pregled na kokoši tifus japonskih prepelic in matičnih jat fazanov ter jerebic v GL »Kompas« in »Fazan« Beltinci opravi Veterinarski zavod M. Sobota.

Valilna jajca smejo izvirati iz perutninskih jat, v katerih pri preiskavi na kokoši tifus niso bili ugotovljeni pozitivni reaktorji in je zaščitno cepljeno proti kužnemu tremorju, Marekovi bolezni, infekcijskemu bronhitisu in Gomboro bolezni in ki po štirinajstem tednu starosti niso dobivale netrofuranskih preparatov.

Cepljenje proti navedenim boleznim matičnih jat in odvzem vzorcev za kontrolo imunosti po cepljenih iz 2. in 3. čl. te odredbe, opravi obratna veterinarska ambulanta Agromerur preiskave na kontrolo imunosti pa opravi pooblaščen inštitut Veterinarske fakultete v Ljubljani.

4. člen

Proti prašičji kugi je potrebno preventivno cepiti prašiče v gospodarstvih, ki imajo 10 ali več plemenskih svinj ali najmanj 50 pitancev in prašiče, krmiljene s pomijami in odpadki živalskega izvora iz družbenih obratov in gostišč, ne glede na njihovo število v gospodarstvu. Stroški cepljenja prašičev lastnikov gostišč in prašičev krmiljenih s pomijami, bremenijo lastnike živali.

Proti prašičji kugi je potrebno cepiti tudi prašiče imetnikov živali v neposredni okolici obratov farme Nemščak pri ABC Pomurka, Rakičan. Cepljenje prašičev v rejji ABC Pomurka, KG Rakičan opravi obratna veterinarska ambulanta pri KG Rakičan v kooperacijskih rejah KZ Panonka in zasebnih rejah pa Veterinarski zavod M. Sobota.

Cepljenje se opravi s sevom K-lapiniziranega virusa.

5. člen

Veterinarski zavod M. Sobota mora tuberkulinizirati 50 % (9. SPLOŠNA tuberkulinizacija) vseh krav in brejih telic na območju občine M. Sobota, in sicer na naslednjih naseljih: Adrijanci, Andrejci, Bakovci, Beltinci, Berkovci, Beznovci, Bodonci, Bokrač, Boreča, Bratonci, Brezovci, Budinci, Bukovnica, Cankova, Černelavci, Čepinci, Čikeška vas, Dankovci, Dokležovje, D. Slaveči, Domajinci, Fikšinci, Fokovci, Gančani, Gederovci, Gerlinci, Gorica, G. Črnici, G. Slaveči, Ivanjševci, Izakovci, Jurij, Kančevci, Korovci, Košarovi, Krašče, Križevci, Krnci, Krplivnik, Kurplivnik, Kukeč, Kušanovci, Kuzma, Lemerje, Lukačevci, Lucova, Mačkovci, Markšavci, Martjanci, Mefinci, Mlajinci, Moravske Toplice, Motovilci, Murski Črnči, Murski Petrovci, Nemšavci, Nuskova, Panovci, Peskovci, Polana, Radovci, Ropoča, Skakovci, Sodišinci, Stanjevci, Tišina, Vanča vas in Zenavlje.

Tuberkulinizacija se mora programirati tako, da bo vsako tromesečje opravljeno vsaj 25 % predvidene akcije v letu 1992.

Tuberkulinizirati je potrebno osnovno govejo čredo pri KG Rakičan, tuberkulinizacijo opravi Veterinarski zavod M. Sobota.

Tuberkulinizirati je potrebno:

— plemenske bice v osemenjevalnem središču in vzrejalšču plemenskih bikov ter bice v prirodnem pripustu, last Živnoredsko-veterinarskega zavoda za Pomurje M. Sobota. Tuberkulinizacijo opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani,

— vse plemenske merjasce na prašičerejski farmi Nemščak in v kooperacijski rejji KZ Panonka, tuberkulinizacijo na farmi Nemščak opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani, v kooperacijski rejji KZ Panonka pa Veterinarski zavod M. Sobota.

— reprezentativni vzorec 500 plemenskih svinj na prašičerejski farmi Nemščak, tuberkulinizacijo opravi obratna veterinarska ambulanta KG Rakičan,

— vse plemenice v rejah na kmetijah za selekcijo prašičev, tuberkulinizacijo opravi Veterinarski zavod M. Sobota,

— na tuberkulozo je treba preiskati, s pregledom mezenterialnih, portalnih in drugih bezgavk vseh zaklanih plemenskih živali osnovne črede farme Nemščak in iz kooperacijske reje KZ Panonka, prav tako se morajo pri vsaki patoanatomski preiskavi prašičev opraviti tudi pregled mezenterialnih, portalnih in drugih bezgavk na tuberkulozo. Preglede opravi veterinarska služba Veterinarskega zavoda M. Sobota.

6. člen

Na brucelozo je potrebno preiskati enkrat letno.

— krave v zasebni rejji in osnovno čredo pri KG Rakičan z mlečnim prstenastim preiskusom, ob sumljivih ali pozitivnih reakcijah je potrebno živalim odvzeti kri za pregled.

— 20 % plemenskih živali osnovne goveje črede KG Rakičan in vse bice v osemenjevalnem središču ter v vzrejalšču plemenskih bikov ŽVZ v M. Soboti s serološkim pregledom krvi,

— 20 % plemenskih živali v osnovni čredi prašičev na farmi Nemščak in v rejah plemenskih prašičev v rejah kmetij za selekcijo prašičev,

— odstreljene poljske zajce na območju občine Murska Sobota. Vzorce mleka in mlečno prstenasto preiskavo opravi Veterinarski zavod M. Sobota. Vzorce krvi na prašičerejski farmi Nemščak odvzame Veterinarski zavod M. Sobota s sodelovanjem tehnične ekipe obratne Veterinarske ambulante KG Rakičan. V ostalih primerih vzorce odvzame Veterinarski zavod M. Sobota, laboratorijske preiskave pa opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani. Pregled zajcev opravi Veterinarski zavod M. Sobota, laboratorijske preiskave patoanatomsko sumljivih zajcev pa Veterinarska fakulteta v Ljubljani.

7. člen

Na bolezen Aujeszkega in TGE je potrebno preiskati 10 % vzorcev krvi plemenskih prašičev na farmi Nemščak in v rejah kmetij za selekcijo prašičev. Vzorce krvi na farmi Nemščak odvzame Veterinarski zavod s sodelovanjem tehnične ekipe obratne veterinarske ambulante KG Rakičan, v rejah kmetij za selekcijo prašičev pa Veterinarski zavod M. Sobota.

8. člen

Na mehurčasti izpuščaj pri govedu (IBR/IPV) je potrebno enkrat letno preiskati plemenske bice v osemenjevalnem središču ŽVZ M. Sobota in v naravnem pripustu.

Enkrat letno je potrebno pregledati plemenske bice v osemenjevalnem središču pri ŽVZ M. Sobota in v prirodnem pripustu na vibriozo (infekcija s *Campylobacter foetus*), leptospirozo, trihomoniozo, levkozo, opraviti koprološki ter bakteriološki pregled semena glede na onesnaženost, z ubikvitarnimi bakterijami. Vzorce odvzame Veterinarski zavod M. Sobota, preiskave pa opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani.

9. člen

Na govejo levkozo je potrebno pregledati 20 % vseh plemenskih živali v osnovni čredi pri KG Rakičan. Vzorce krvi odvzame Veterinarski zavod M. Sobota, preiskave seruma s preiskusom precipitacije v agarskem delu opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani.

10. člen

Na leptospirozo je potrebno enkrat letno pregledati 20 % vseh še nepregledanih plemenskih živali v osnovni čredi goved pri KG Rakičan in 20 % vzorcev krvi plemenskih prašičev na farmi Nemščak in v kooperacijski reji KZ Panonka ter 20 % plemenskih prašičev v rejah kmetij za selekcijo prašičev. Vzorce krvi odvzame Veterinarski zavod M. Sobota s sodelovanjem tehnične ekipe obratne veterinarske ambulante KG Rakičan v rejah kmetij za selekcijo prašičev pa Veterinarski zavod M. Sobota. Seroološke preiskave opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani.

11. člen

Proti kužni bolezni miksomatozi in hemoragični bolezni kuncev in zajcev je potrebno cepiti vse plemenske živali in živali, ki se odpotujejo na razstave, ocenjevanje in podobno. Stroški cepljenja bremenijo imetnike živali.

12. člen

Veterinarska organizacija, ki opravlja preventivna cepljenja in diagnostične preiskave, mora voditi evidenco o datumu cepljenja oz. preiskave, imenu in bivališču imetnika živali, opisu živali, proizvajalcu in serijski ter kontrolni številki cepiva kot tudi o rezultatu cepljenja in preiskavah.

Veterinarske organizacije iz prejšnjega odstavka so dolžne pred vsakim začetkom izvajanja ukrepov iz te odredbe o tem obvestiti veterinarsko inšpekcijo. O opravljenem delu morajo poročati na predpisanih obrazcih.

Preventivna cepljenja se morajo opraviti tolikokrat, kolikokrat je potrebno, da so živali stalno zaščitene. Kontrolo imunosti opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani po programu, ki ga določi Republiška veterinarska uprava.

13. člen

Veterinarske delovne organizacije iz prejšnjega člena morajo spremljati zdravstveno stanje živali po uporabi biološkega preparata in obveščati veterinarsko inšpekcijo o vseh nezaželenih stranskih pojavih in o pojavih, ki kažejo na morebitno nezanesljivo imunost.

14. člen

Kršenje določil te odredbe se kaznuje po kazenskih določilih Zakona o zdravstvenem varstvu živali (Ur. l. SRS, št. 37/85).

15. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Štev.: 326-4/92-8
Datum: 30. 1. 1992

PREDSEDNIK IS
SO MURSKA SOBOTA:
Ivan OBAL, dipl. oec., l. r.

19

Na podlagi 29. čl. Zakona o zdravstvenem varstvu živali (Ur. l. SRS, št. 37/85) in 219. čl. Statuta občine M. Sobota (Uradne objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) je Izvršni svet občine M. Sobota, na seji dne 30. 1. 1992 sprejel

ODREDBO

o pristojbinah za veterinarsko-sanitarne preglede in stroške poslovanja veterinarsko-higienske službe ter dovoljenja v letu 1992 v občini Murska Sobota.

1. člen

S to odredbo se določijo pristojbine za obvezne veterinarsko-sanitarne preglede iz 57. čl. Zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi ki ogrožajo vso državo (Ur. l. SFRJ, št. 43/86) in stroške poslovanja veterinarsko-higienske službe ter za potrdila in dovoljenja iz 29. čl. Zakona o zdravstvenem varstvu živali (Ur. l. SRS, št. 37/85).

2. člen

Za veterinarsko-sanitarne preglede pošiljk živali, živalskih surovin, proizvodov in odpadkov pri nakladanju, prekladanju in razkladanju, se plača naslednja pristojbina:

1. Za kamionske in vagonke pošiljke po režijski uri veljavnega cenika za veterinarske storitve za vsako začetno uro;
2. Za pošiljke v kombiju polovico vrednosti režijske ure,
3. Za pse in mačke od komada 100,00 SLT
4. Za kosovne pošiljke:
  - kopitarjev in odraslega goveda 100,00 SLT
  - telet, ovac in koz od komada 60,00 SLT
  - žive perutnine od vsakega začetnih 50 kom. 12,00 SLT
  - za ribe, rake in polže od kg 0,80 SLT
  - za meso kopitarjev, parklarjev, perutnine in mesne izdelke ter medu od kg 0,80 SLT
  - za vsako čebeljo družino 10,00 SLT

Kadar doseže obračun pristojbine po kosovnih pošiljkah višjo pristojbino kot po kamionu ali vagonu, se pristojbina obračuna in plača za kamionske oz. vagonke pošiljke, če pošiljka ni pravočasno pripravljena za pregled, pa pristojni organ, ki opravlja veterinarsko-sanitarni pregled, pride od dogovorjenem času na kraj nakladanja, prekladanja ali razkladanja, mora stranka, ki je pregled naročila plačati še zamudnino v višini režijske ure, določene z veljavnim cenikom za veterinarske storitve.

3. člen

1. Pristojbine za stalne veterinarsko-sanitarne preglede živali, živalskih surovin, živalskih proizvodov in odpadkov v obratu klanja in predelave v Mesni industriji Pomurka, Agromerur in Pomurske mlekarne v M. Soboti se plačujejo po dejansko opravljenih urah pooblaščenih delavcev Veterinarskega zavoda M. Sobota, stroški za režijsko uro so določeni z veljavnim cenikom za veterinarske storitve.

2. Za veterinarsko-sanitarne preglede:

- a) Divjačine pred odpremo ali skladiščenjem
  - divjih prašičev s trihinoskopskim pregledom od komada 290,00 SLT
  - divjih zajcev od komada 9,00 SLT
  - srnjadi in jelenjadi od komada 60,00 SLT
  - permate divjadi od komada 9,00 SLT
  - kosovnih pošiljk lovskega turista do 20 kom. male divjadi ali 1 kom. velike divjadi 180,00 SLT
  - za vsakega začetnih nadaljnjih 20 kom. male divjadi ali 1 kom. velike divjadi 50,00 SLT
- b) Živine, mesa, mesnih in mlečnih izdelkov ter drugih proizvodov na sejnih, tržnicah, gostinskih in drugih obratih
  - zaklanih odojkov in perutnine od kg 0,50 SLT
  - mlečnih izdelkov od kg 0,50 SLT
  - za jajca od kom. 0,25 SLT
  - pri obdelavi in predelavi mesa za javno potrošnjo v gostiščih, na prireditvah, v hladilnicah in obratih predelave mesa ter za druge preglede, ki jih ta odredba ne omenja, se plača pristojbina za vsako začetno uro po veljavnem ceniku za veterinarske storitve.

4. člen

Določeni zneski pristojbin in režijske ure iz 2. in 3. čl. povečane za 15 %, vsebujejo tudi 15-odstotni prispevek za občinski sklad za zdravstveno varstvo živali, kot je določeno v veljavnih predpisih.

5. člen

Za izdajo dovoljenja za promet z mlekom in mlečnimi proizvodi oziroma podaljševanje veljavnosti dovoljenja, se plača pristojbina za molznico 120,00 SLT

Pristojbino zbira organizator odkupa mleka Pomurskih mlekar M. Sobota. Imetniku molznice, ki ne oddaja mleka v zbiralnico ali mlekar, pač pa ga daje v promet na drug način v javno potrošnjo, se zaračunava odvzem vzorcev mleka za preiskavo na higiensko kakovost in stroški preiskave na TBC.

6. člen

Če se pregled opravlja izven rednega delovnega časa, se pristojbina poveča za 50 %

Posebne stroške, zamudnino in delo izven rednega delovnega časa si pooblaščen veterinarska organizacija zaračunava neposredno pri podjetju ali občanu, ki je pregled naročil.

7. člen

Za stroške poslovanja veterinarsko-higienske službe iz 5. čl. Odloka o organizaciji, ureditvi in poslovanju veterinarsko-higienske službe (Ur. objave, št. 4/80 in 24/82) plačujejo lastniki živali pristojbine ob izdaji zdravstvenega spričevala, za pse pa ob preventivnem cepljenju proti steklini in se glasi:

- za goveda in konje 61,00 SLT
- za teleta in žrebeta do 120 kg 38,00 SLT
- za ovce in koze 9,00 SLT
- za prašiče do 50 kg 8,00 SLT
- za prašiče nad 50 kg 15,20 SLT
- za perutnino po komadu 0,14 SLT
- za kunce in zajce po komadu 0,90 SLT
- za čebelje družine po družini 2,00 SLT
- za pse 100,00 SLT

8. člen

Pristojbine v odredbi se valorizirajo v skladu s porastom cen veljavnega cenika za veterinarske storitve. Sklep o valorizaciji cen za pristojbine v odredbi izda Izvršni svet na podlagi informacije o veljavnih cenah za veterinarske storitve.

9. člen

Pristojbine v odredbi se valorizirajo v skladu s porastom cen veljavnega cenika za veterinarske storitve. Sklep o valorizaciji cen za pristojbine izda Izvršni svet na podlagi informacije o veljavnih cenah za veterinarske storitve.

10. člen

Pristojbine se plačajo takoj po izdaji zdravstvenega spričevala oz. po opravljenem delu, lahko pa se obračunajo tudi mesečno.

Plačane pristojbine se odvedejo na posebno podpartijo za zdravstveno varstvo živali žiro računa proračuna SO M. Sobota, štev.: 51900-630-510009, »Občinske pristojbine za zdravstveno varstvo živali«.

11. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v uradnih objavah občin Pomurja.

Štev.: 326-6/92-8
Datum: 30. 1. 1992

Predsednik IS
SO Murska Sobota
Ivan Obal, dipl. oec., l. r.

Zet ubil tasta

Baje so bili v Beznovcih pri Železnih pogosti spori med zetom Vinkom Maričem, ki se je tja poročil iz Odrancev, in tasto Romanom Železnom. Le-ta naj bi zetu med drugim večkrat očital, da je prišel brez ustrezne dote. Nedelja, 2. februarja, pa je bila usodna! Opoldne sta se spet sporela in prišlo je do družinskega pretepa. Vinko je nazadnje posegel po leseni nogi od mize, dolgi 72 centimetrov in debeli 6 centimetra, in z njo večkrat udaril tasta po glavi. Poškodbe so bile tako hude, da je zaradi njih kmalu umrl. Osumljenega Vinka so baje prijeli na prejšnjem domu v Odranci.

Kdo seka v tujih gozdovih?

V prvih dneh januarja je pela tuja sekira (ali pa bolj verjetno motorna žaga) v gozdu na Hodošu, katerega lastnik je gozdno gospodarstvo iz Murske Sobotice. Nekdo je protipravno posekal 12 kubičnih metrov hrasta in naredil za 51.705 tolarjev škodo.

Rozalija K. s Hodoša pa je oškodovana za 3.200 tolarjev. Toliko naj bi bil vreden gaber (1,6 kubičnega metra), ki ga je nekdo posekal, ne da bi imel za to od nje dovoljenje. Torej kraljivec!

Prejšnji mesec pa je nekdo oškodoval tudi Alojza G. Na njegovi parceli na Hodošu je posekal 34 hrastovih dreves, ki merijo 62 kubičnih metrov, in 12 drugih dreves, ki jih je bilo za skoraj 7 kubičnih metrov. Škoda je ogromna: 233.000 tolarjev.

Policiji doslej še ni uspelo odkriti, kdo seka v tujih gozdovih. Mi pa svetujemo lastnikom gozdov, ki imajo prebivališča v oddaljenih krajih, naj pogledajo v svoje parcele na Goričkem, ali ni morda tudi v njih pela tuja sekira.

S. S.

Vlomi v cerkve

V sredo, 29. januarja, med 9. in 14. uro je nekdo mojstrsko odprl sicer zaklenjena vrata zakristije cerkve na Tišini in vlomil v dve omari. Očitno je iskal denar, saj ni odnesel ne keliha ne mikrofonskega ojačevalca, ki sta bila v omarah.

Isti dan pa je bilo vlomljeno v cerkev Sv. Katarine v Lendavi, in sicer med 8. uro in 16.30. Tu je nepričipravn pobral iz nabiralne skrinjice okrog 300 tolarjev, iz zakristije pa je odnesel zlat kelih, vreden 15.000 tolarjev.

V noči na 31. januar je neznan storilec vlomil v stanovanjsko hišo Olge Z. z Rožičkega vrha. Sunil je žensko zapestnico in verižico iz rumenega zlata ter s tem povzročil za 40.000 tolarjev škodo.

Lani 26 mrtvih

Uprava za notranje zadeve nam je posredovala nekaj statističnih podatkov za lansko leto. Evidencialno so 346 prometnih nesreč, v katerih je 26 ljudi izgubilo življenje, 137 jih je bilo hudo poškodovanih, 262 pa lažje. Skupaj je torej takšne ali drugačne posledice utrpelo 425 ljudi.

Pa še nekaj drugih podatkov z UNZ-ja! Lani so odkrili 1631 raznih kaznivih dejanj in jih večino raziskali ter podali predloge tožilstvu za nadaljnji postopek. Z gospodarskega področja so obravnavali 123, pri mladini pa so zaznali 149 kaznivih dejanj. Zaradi raznih prekrškov so ustrezno ukrepali v 1030 primerih. V letu, ki je za nami, je bilo po podatkih UNZ-ja na območju Pomurja 38 požarov.

In prehajanje ljudi čez mejo (Avstrija, Madžarska)? Na pomurskih mejnih prehodih so lani našli v mednarodnem prometu 4.715.838 potnikov, v obsejnih pa 891.635.

S. S.

Mimo mejnega prehoda

Te dni smo v časopisju brali, da so v bližini mejnega prehoda Središče ob Dravi odkrili hrvaškega prevoznika, ki je prepeljal čez tako imenovano zeleno mejo 12 ton kornice v zrnju. Očitno jo je hotel prodati po višji ceni, kot je na Hrvaškem. Pomurski prometni policaji pa so 31. januarja med kontrolo prometa odkrili Branka P. iz Apatinca (Hrvaška), ki je peljal s tovornjakom 12 prostorninskih metrov akacijevih drv. Ker ni imel nobenih dokumentov, na podlagi katerih bi lahko ugotovili, da je prešel mejo čez uradni prehod, domnevajo, da je iz sosednje države pripeljal po poti, ki jo sme koristiti le obmejno prebivalstvo, zato je naredil prekršek. Predlagali so ga v postopek carinjskim organom.

Vestnik informira in nagrajuje

Zaokrožite številko predmeta, ki je po vašem mnenju na sliki, izrežite kupon in ga prilepljenega na dopisnico (ne razglednico!) pošljite na naslov: Vestnik, 69000 Murska Sobota, Titova 29/1. Rešitev pričakujemo do petka, 14. februarja 1992, ko bomo v uredništvu izžrebali nagrado, vredno okrog 10.000 tolarjev. V tem (tedenskem) žrebanju enakopravno sodelujejo vsi bralci Vestnika (tisti, ki ga kupujete v kioskih, in tisti, ki ga imate naročenega). Čim več kuponov boste poslali, tem več bo možnosti za nagrado. V sklepnem žrebanju, ki bo na koncu serije žrebanj za manjše nagrade, pa bomo izžrebali (verjetno na večji javni prireditvi) osebni avto Renault 5 Campus, vendar bomo pri tem upoštevali le poslane kupone rednih naročnikov, kar bomo ob žrebanju preverili v naši računalniško vodeni evidenci. V veliko Vestnikovo družino (in potegovanje za nagrade) vabimo nove naročnike. Vestnik lahko naročite z naročilnico, ki jo občasno objavljamo v časopisu, lahko ga naročite pri svojem pismonoši ali pa na naši upravi v Murski Soboti, Titova 29/1 (nad gostiščem Central). Sodelujte v naši igri, saj lahko dobite avto. Čaka vas (v naši garaži), vreden pa je že skoraj milijon tolarjev!

V petek smo v uredništvu izžrebali kupon številka 8. Žreb je nagrado — blago po izbiri v vrednosti 10.000 tolarjev — dodelil Karlu Salamoni, Sv. Jurij, 27/a p. Rogaševci. Naslov trgovine bomo sporočili s pismom.

Rešitev: na kuponu številka 8 je bil del avtomobilskega motorja.

Kaj je na sliki?

Pošiljka

iz

Ulica

št.

pošta

Kupon št. 10

1. Okno v bunkerju
2. Ključavnica zadnjih vrat Renaulta 5
3. Kanalizacijski pokrov

Zasegli 11 ročnih bomb

Sum, da Janez G., star 51, iz Pristave pri Ljutomeru poseduje orožje in naboje, je bil upravičen. Policaji so namreč po nalogu preiskovalnega sodnika naredili hišno preiskavo in našli 11 ročnih bomb RB 75, 135 svetlečih nabojev kalibra 7,62 milimetra in eno avtomatsko puško. Vse to si je pridobil v času agresije na Slovenijo, ko je orožje pobral z enega od oklepnih tovornjakov tedanje JLA. Zoper storilca, ki po končanih obrambnih operacijah teritorialne obrambe ni oddal orožja, bodo podali kazensko ovadbo.

Zgorel tuj avto

V nedeljo okrog ene ure je v Petoči zgorel osebni avto Renault 19, s katerim se je peljal Milan Nemec iz Večeslavca, ki je sicer na začasnem delu v Švici. Poleg samega avta so zgorele še vse osebine stvari voznika, tako da je škoda za milijon tolarjev. Avto je imel tujo registracijo, do požara pa naj bi prišlo zaradi kratkega stika na električni napeljavni. Gasilci so sicer gasili, a to ni pomagalo.

Padel in umrl v Mariboru

V mariborski bolnišnici je umrl komaj 43-letni Ludvik Barbarič iz Murske Sobotice. Kaže, da je klonil zaradi zlo- ma lobanje, kar je posledica padca 28. januarja v Murski Soboti. Tedaj je zaradi božjasti padel in z glavo močno udaril ob asfalt.

—DVOMLJIVI SODNI PROCESI—

Sojenje v kinodvorani

OBSOJENCA NA VISLICE

Najbolj jo je skupil Franc Lasič iz Lahonc, saj so ga obsodili na smrt z obešanjem; Ivan Štampar iz Ljutomer je dobil 11 let zapora, Anton Bokalič z Runča 10, Mirko Babič, starejši, iz Podgradja prav tako 10, Martin Hanžič iz Lahonc 8, Bogomir Kosi, doma v Lahoncih, 7 let zapora, Alojzija Kosi z Desnjaka 7 let, Rozalija Lipovšek s Polzele 3 in Viktorija Štampar iz Ljutomer 2 leti zapora. Sodišče je tudi izreko kazni izgube državljanских pravic. Prvoobsojenemu trajno, ostalim pa od 2 do 3 let. To pomeni, da v omenjenih obdobjih po prestani kazni niso smeli voliti ne pridobiti kake funkcije ne javno nastopati. Lasiču, ki so ga obsodili na vislice, pa so odvzeli še pravico do državne ali druge javne službe, pravico do pokojnine in rodiljskih pravic, kar je po svoje neumnost, saj se mrtveja ne bo potegoval za okrajnega uslužbenca.

STRELI V VASI RUNEČ

So bili obsojenci krivi ali pa je bil montiran proces? Prvoobtoženi že ni bil nedolžen, če je bilo res tako, kot piše v obrazložitvi sodbe, vprašljive pa so obtožbe nekaterih drugih, zlasti pa trojice, ki jih bomo opisali v nadaljevanju.

»Dne 27. 9. 1949. leta je vzemir mirno delovno kmetko prebivalstvo prleške vasice Runeč izredno tragičen dogodek. Ko se je namreč s poljskega dela vrnila na svoj dom Ivana Kosi, je opazila v svoji hiši vlomilca, ki je zaloten zbežal in nosil na hrbtu njen nahrbtnik. Kosijeva je začela obupno klicati na pomoč, na kar se je v okolici vasi začela divja hajka za storilec. Toda zasledovani storilec se ni zlepa vdal, marveč je, ko so ga njegovi zasledovalci obkolili, začel proti njim streljati iz pištole. Ne meneč se za to so zasledovalci vendarle prijeli storilca, ki pa je medtem z dvema streloma težko ranil Avgusta Kosija in končno z več streloma usmrtil Franca Kosija, ki se je z njim boril na tleh. Šele potem se je vaščanom posrečilo neznanca prijeti in zvezati ter predati varnostnim organom. Uvedena preiskava je ugotovila, da je storilec že bil leta 1946 predkaznovan zaradi sabotaže na 1 leto odvzema prostosti s prisilnim delom in se je po prestani kazni povezal z zloglasno banditsko tolpo Šajnoviča, pozneje je pobegnil v Avstrijo, kjer se je po raznih peripetijah leta 1949 povezal z agentom inozemske špijonaže Vuletičem Dragomirjem...«

AGENT IZ AVSTRIJE

Franc Lasič, ki je bil takrat star 26 let, naj bi se večkrat vrnil v Jugoslavijo in »v prvih dneh septembra 1949 organiziral v Ljutomerskem okraju prve postojanke svoje obveščevalne mreže, v katere je vključil soobtožene: Antona Bokaliča, Mirko Babiča, ml., Ivana Štamparja in Martina Hanžiča. Vsi ti so Lasiču brez pomisleka ponudili svojo pomoč, pri čemer je Bokalič temu že tudi dejansko izročil poročilo o našem združništvu, medtem ko je Hanžič kot kurir obtoženca odšel na pot v Šoštanj k Liposkovi Rozaliji in nato proti Veliki Kikindi z namenom, da tudi tam

Na javnem sodnem procesu 6. decembra 1949. leta v kino dvorani v Ljutomeru je Okrožno sodišče Maribor obravnavalo 11 obtožencev in izreko stroge kazni. Te je potrdilo Vrhovno sodišče LRS v Ljubljani.

obvesti neko neznano ženo, da bosta obe skupno z Lasičem mogli ilegalno oditi iz naše države v Avstrijo... Preiskava pa je nadalje pokazala, da je bil obtoženec že leta 1947 povezan z Ivanom Štamparjem, Bogomirjem Kosijem in Alojzijo, Mirkom Babičem, starejšim, in Viktorijo Štampar, ki so tolpi že tedaj dajali vso pomoč,« piše javni tožilec.

Ivan Štampar

PRVIČ NA VOLITVE

Od omenjenih 11 obsojenih živijo še trije: Ivan Štampar in Viktorija Štampar (zakonca) iz Ljutomer ter Mirko Babič, mlajši, ki je doma v Podgradju. Vsi trije so se prijavili Združenju žrtev komunističnega nasilja v Ljubljani (ime ni ravno posrečeno), ki se zavzema za popravilo osebnostnih krivic svojih članov. Prva dva sta odsedela dobrisna dela svojih kazni, Viktoriji pa je bilopriznaneženo z zapornim, saj ji je pomagal Ivan Ribič, takratni zvezni poslanec. Ne glede na to »oprostitev« pa je ostala omadeževana. Tako je zapisala: »Končala sem kmetijsko šolo in dobila zaposlitev na okraju, vendar sem že naslednje leto letela iz službe. Pozneje se nisem uspešno zaposlila nikjer več. Kot komunistični žrtvi so mi vzeli še pred sodbo 40 arov vinograda, ki sem ga prejela od svojih staršev kot doto ob moji poroki, ker je vsak sklep o prenosu moral podpisati šef partije, pobesneli jugoboljševiki Jože Tramšek. Na volitve sem šla prvič lani in še danes, na jesen življenja, me obdaja večni strah...«

SODIŠČE MOLČI

Oktobra lanskega leta je znani Ljutomerski odvetnik vložil na enoti temeljnega sodišča v Ljutomeru zahtevek za obnovo kazenskega postopka za nekdanje obsojence: Mirko Babiča, mlajšega, Mirko Babiča, starejšega (ki pa je že umrl), in Ivana Štamparja. Sodišče pa molči. Menda zato, ker ne more dobiti (iz arhiva?) originalnih sodnih aktov, za kopije pa se ne meni. Ne nameravamo se spuščati v to mencanje, zdi pa se, da je molk posledica pomanjkanja novejših zakonodaj. Kot smo zapisali pred tedni, ko smo »predstavili« Združenje, ne gre in ne gre. Generalnega zakona, ki naj bi popravil osebnostne krivice, ni. Bojda tudi zato ne, ker večstrankarska družba naj ne bi dala prizadetim le moralnega zadoščenja, ampak tudi

materialno. Če je nekdo sedel nekaj let po krivem, mu gre za ta čas gmotno nadomestilo.

KRIVI NEDOLŽNI

Zdaj že pokojni Mirko Babič, starejši, je bil »spoznan za krivega, da je skupaj s soobtoženimi Bogomirjem Kosijem, Alojzijo Kosi in Viktorijo Štampar leta 1947 nudil podporo in pomoč članom oborožene Šajnovičeve tolpe, v septembru 1949 pa podporo in pomoč prvoobtoženemu Francu Lasiču...« — »Babič Mirko, mlajši, se je na svojem domu v Podgradju sestal s soobtoženim Francem Lasičem, mu nudil hrano in stanovanje in mu obljubil zbiranje obveščevalnih podatkov o gibanju JA in o združništvu...« Ivan Štampar pa je na svojem domu v Ljutomeru sprejel prvoobtoženega Franca Lasiča, pristal, da bo zanj zbiral podatke obveščevalne vsebine...«

Odvetnik Franc Šemen je argumentirano obrazložil predlog za obnovo postopka. Sklicuje se ne le na trditve obsojenih, ampak tudi na zakonske akte. Sicer pa piše, da obsojenci niso storili nobenega jim očitane kaznivega dejanja in da se je vodil proti njim proces z izrazito takratno politično ideološko motivacijo. Navedbe v obrazložitvi sodbe so zgolj pavšalne in individualno povsem nedoločene. »Sodba v bistvu v obrazložitvi utemeljuje, da je krivdorek utemeljen na podlagi delnega priznanja obtožencev ali soobtožencev z izčrpnimi in zanesljivimi drugimi podatki, ki niso konkretno navedeni... Sodišče med drugim glede obdolženca Mirko Babiča navede, da priznava krivdo v grobih obrisih, da je kljub mladostnosti (17 let) skrajno oprezen, da se zaveda, da mu nepremišljena beseda utegne škodovati in da tudi noče bremeniti soobtožencev.

ŠTAMPAR NEDOLŽEN

Ivan Štampar pa krivde nikoli ni priznal niti delno, za kar mu

sodišče očita, da zanika krivdo vso odločnostjo na način, ki ni mogoče odrekati precejšnjo »porcije« drznosti in celo m sramnosti... Tudi razlogi za p kojnega Mirko Babiča so pavšalni. Kljub temu, da je svojo kr do zanikal, je bilo višje sodiš mnenja, da je krivdo v bistvu p znal.« V predlogu za obnovo p stopka je še trditev obsojenih, se je proti njim vodil insecura (uprizorjeni) postopek, kar moč razbrati na več mestih so be.

Mirko Babič, mlajši

Tako so nam trdili tudi ob šem obisku. Še sreča, da je Jug slavlja pomilostila politične pornike in tako so se oče Mir Babič, sin Mirko Babič in Ivan Štampar vrnili 29. novem bra 1953. leta na svoje domove. Prvi se je ukvarjal s kmetijstvom, drugi je postal bolničar, tretji pa se je po 3 letih čakanja zaposl kobilarni v Turnišču pri Ptuj, so ga po nalogu šefa Ljutomers politike in Udbe odpustili. Sice pa je pozneje ugotovil, da ga n so pomilostili, ampak izpustil pogojno. Verjamemo, da je bil tako. Posledice političnih zapo nikov so menda čutili tudi otroci zakoncev Štampar-Babič.

»Vse tri otroke so v šoli zam čevali in zapostavljali zaradi p lično oporečnih staršev. Tudi pozneje niso uspeli dobiti zapi slitve v Ljutomeru...«

STEFAN SOBOČAN

PRIHODNJIČ NA TEM MESTU:

ZAPISAN V ČRNI KNJIGI

NARAVNO ZDRAVILIŠČE LENDAVAL p.o.

vabi k sodelovanju več NATAKARIC IN NATAKARJEV

od kandidatov pričakujemo IV. stopnjo izobrazbe gostinske smeri (lahko tudi pripravnik) ali obvladanje dela strežbe z dvor ali večletno prakso (priučeni natakariji).

Pisne ponudbe pošljite v 15 dneh na naslov: Naravno Zdravilišče Lendava p.o., Partizanska 14, 69220 Lendava.

IŠČEMO NAJBOLJŠEGA ZASTOPNIKA ZA PRODAJO PIVA

LIMONADE
FRANKENMARKTER
LIMONADE
NAMIZNE VODE

long life
Eine gute Erfahrung mehr.

Najugodnejše izvozne cene!

Prevzem možen v avstrijski Radgoni ali napovedana dobava do zastopnika!

Vse informacije: Mineralwasservertreibesges.m.b.H., 8490 Bad Radkersburg, telefon: 9943 3476 2321, telefaks: 9943 3476 2321-18

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

5.40 Prebujajte se z nami. 5.50 Vreme, ceste. 6.30 Horoskop. 6.45 Pesem tedna. 7.00 Druga jutranja kronika. 7.15 Vreme, ceste. 8.00 Poročila. 8.10 Danes na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Poročila. 9.15 NSTSNMV. 10.00 Poročila. 10.30 Konec tedenske prireditve. 11.30 Kabaret. 12.00 Poročila. 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo. 16.00 Pozdrav popoldnevu. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 21. 232. 18.00 Narodnozabavna glasba po željah. 18.30 Poročila. BBC. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

8.40 Zimski počitniški program: Palčki nimajo pojma. Zlati dež. 11.00 Poročila. 11.05 Gostitelj. 11.35 Vohun, ameriški film (zb). 15.50 Gospodarska oddaja. 16.30 Dnevnik. 16.50 Tok tok, kontaktna oddaja za mlade. 18.40 Risanka. 19.00 Forum. 19.30 Dnevnik. 20.05 Podjetje Prešernovih nagrad. 22.10 Dnevnik. 22.40 Sova: Pri Huxtahovih, amer. nanizanka; Mož z imenom Sokol, amer. nadaljevanje; Tako kot ki, angleški film.

Drugi program

16.10 Sova, ponovitev. 17.40 Euroritem. 18.00 Studio Maribor. 19.00 Jazz in blues. 19.30 Dnevnik ZDF. 20.05 Studio City. 21.35 Večerni gost: Marjan Jerman. 22.25 Koncert orkestra Camerata Labacensis. 23.15 Yutel.

HTV 1

8.30 Poročila. 9.00 Svetovna gledališča. 10.00 Poročila. 10.05 Solški program. 11.05 Otroški program. 11.35 Pujsovi dosjeji, angl. nanizanka. 12.00 Poročila. 12.05 Od Alice v neznanu, serijski film. 13.00 Tisk, odmevi. 14.00 Poročila. 14.10 Flair, serijski film. 15.00 Risanka. 15.10 3-2-1, kviz. 16.00 Poročila. 16.30 Regionalni studiji. 16.35 Narodna glasba in običaji. 17.20 Gremo dalje. 18.00 Poročila. 18.05 Alpe Jadran. 18.35 Santa Barbara, serijski film. 19.30 Dnevnik. 20.05 V velikem planu. 21.35 Hrvati v Afriki. 22.25 Dnevnik. 23.00 Slika na sliko. 23.55 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Policijska inspekcija. 9.30 Ruščina. 10.00 Tv v šoli: Seznanje. 10.15 Tv v šoli. Zgodovina ure. 10.30 Sedme zlatih mest, am. film. 11.35 Repertazje iz Avstrije. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Sužnja Isaura. 14.00 Waltonovi. 14.40 Mladi glasbeniki v studiu. 15.00 Otroški spored. 15.30 Am dam des: Mehko kot volna. 15.50 Streloval. 16.05 Otroci pišejo zgodbe. 16.30 Mini kviz. 16.55 Teleskop. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi. 18.30 McGyver, serija. 18.22 Znanje. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Sport. 20.15 Nerešeni akti XY, kriminalna policija prosi za pomoč. 21.45 Zdravje. 21.25 Pogledi od strani. 21.35 Razbojniki oblasti, film. 23.15 Večerni spored. 23.35 Nerešeni akti XY, odmevi. 23.45 Patrolja na zahod, vestern.

TV MADŽARSKA

9.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Sotripini. 8.50 Pomoč v duševni stiski. 9.00 Dallas, amer. serija. 9.35 Sosedje. 10.05 Popoldanski saldo. 16.10 Magazin za Rome. 16.40 Glasbena diplomacija. 17.15 Wilhelm Tell, nadaljevanje. 17.40 Vprašanja kristjanov. 17.50 Svet denarja. 18.00 Okno. 19.00 Dallas. 19.15 Zabavna glasba. 20.00 Dnevnik. 20.35 Dallas, pon. 21.30 Panorama. 22.40 Obup, film. 23.10 program: pet do šest, magazin. 16.30 Od pet do šest. 17.30 Za otroke. 19.00 Dnevnik. 18.38 Igra. 20.05 Primer za dva, kriminalna. 20.05 Petdeset minut z A. Kipenes. 20.55 Meje znanosti. 21.30 Mojsrške arije, rom. 22.00 Večerni saldo. 22.45 Pred koncem dneva. 22.45 Poljub pajkove, brazilsko-ameriški film.

RTL

12.30 Hammer. 13.05 En oče preveč. 13.30 Kalifornijski klan. 14.20 Springfieldska zgodba. 15.05 Klan volkov. 15.50 Chips. 16.00 Tveganje. 17.10 Vročna nagrada. 18.00 Elf 99. 18.45 Poročila. 19.15 Pacifica ekskurzija. 20.15 Dvonoč ob Vrhovnem jezeru. 22.10 Nogometna oddaja. 23.00 Tuli Frutti. 0.10 Poskočni deklinski internat, švicarski erotični film.

VESTNIK. 6. FEBRUARJA 1992

8.00 Dobro nedeljsko jutro vam želimo. 8.30 Horoskop. 9.00 Neodvisni komentar. 9.15 Misel in čas. 9.30 Srečanje na MV. 10.30 Nedeljska kuhinja. 12.00 Spored v madžarščini. 13.00 Panonski odmevi. 13.30 Minute za kmetovalce. 14.00 Poročila. 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.30 Poročila. BBC. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

8.45 Živ žav. 9.40 Superbabica, angl. nanizanka. 10.05 Ples pod slovensko lipo. 10.35 Ona + on, ponovitev. 11.30 Obzorja duha. 12.00 Poročila. 12.10 Garfield in prijatelji. 12.35 Videomeh. 13.40 Flash Gordon, ameriški film. 15.30 Eduard in njegove hčere, franc. nadaljevanje. 16.30 Dnevnik. 16.40 Noviči z neba, ameriški film. 18.25 Risanka. 19.00 Zrcalo tedna. 19.15 Slovenski loto. 19.30 Dnevnik. 20.05 Zdravo. 21.10 Podarim-dobim. 21.30 Državno nadzorstvo, serija. 22.20 Dnevnik. 22.50 Sova: Ko se vname star panj, angl. nanizanka; Mož z imenom Sokol, amer. nadaljevanje.

Drugi program

9.45 Albertville: Zimske olimpijske igre. 9.2. 16.05 Sova, ponovitev. 19.00 Murphy Brown, amer. nanizanka. 19.30 Dnevnik HTV. 20.05 Potovanja, angl. serija. 21.00 Olimpijske igre. 1.00 Poročila.

HTV 1

8.30 Poročila. 9.00 Svet je gledališče. 10.00 Oddaja za otroke. 11.00 Veliki koreografi: Alvin Ailey. 12.00 Poročila. 12.05 Kmetijska oddaja. 13.00 Slika na sliko. 14.00 Glasbena oddaja. 14.30 Show Rudija Carella. 16.00 Poročila, regionalni studiji. 16.35 Leteči medvedki, risanka. 17.05 Mozart na turneji. 18.00 Poročila. 18.10 Potopis. 18.40 Iz Zagreba z ljubeznijo. 19.30 Dnevnik. 20.00 Sedma noč. 21.30 Tuja dokum. serija. 22.20 Sport. 22.35 Dnevnik. 23.00 Slika na sliko. 0.05 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Trije zlati lasje sončnega kralja, pravljica. 10.30 Risanka. 10.35 Koncert. 11.00 Tiskovna konferenca. 12.00 Tednik. 12.30 Orientacija. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Policijska inspekcija. 13.35 Mariandl, avstrijski film. 15.00 Ekološki sistem oceana. 15.30 Otroški spored. 16.10 Dekle iz mesta. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 X-Large in X-Chart. 19.00 Čas v sliki. 18.05 X-Large. 18.30 McGyver. 19.30 Čas v sliki. 19.48 Trenja: Boj državljano za pravico. 20.15 Meo z ozadij, film. 22.05 Dunaj—Bratislava in nazaj. 22.50 Skrivnosti Twin Peaksa. 0.20 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

6.45 Vaška tv. 7.30 Za otroke. 8.30 Nedeljski magazin. 11.00 Za boljši jezik. 11.10 O veri. 11.15 Prehod. 11.45 Zbiranje medu. 12.05 Zimska olimpiada. 13.00 Financial Times. 13.30 Iz Soprona. 14.10 Varstvo človekovih pravic. 14.40 Arhitektura na razpotju. 15.25 Zaznavanje. 16.00 Barkochba. 16.40 Verski program. 17.00 Walt Disney vam predstavlja. 18.50 Stajarska. 19.30 Teden. 20.35 Eleni, amer. film. 22.10 Kramljanje. 22.30 Zimska olimpiada. 11. program: 9.05 Za otroke. 10.35 Veja in kultura. 11.05 Nogo-met. 12.50 Profit. 14.30 Kviz. 15.00 Zimska olimpiada. 16.30 Kralji filmi. 16.55 Mata Hari, film z Greto Garbo. 18.25 Delonfleet, za otroke. 14.55 Živali iščejo dom. 15.10 Edina Zemlja. 16.00 Angleščina. 16.30 Rock. 16.55 Kino top 10. 17.30 Za otroke. 18.00 Zimska olimpiada. 19.05 Mali Rita Pavone. 19.30 Rita, strah in trepet divjega zapada, ital. film. 22.00 Večerni saldo. 22.25 Katastrofa v raketnem oporišču, tv-film.

RTL

6.00 Peter Pan. 6.20 Flintstone Kids. 7.10 Različne mladinske oddaje. 10.00 Bojna zvezda Galactica, ameriški fantastični film. 11.15 Ta teden. 12.30 Majordad. 13.00 Mladinske oddaje. 16.10 Rudi, obnašaj se spodobno, komedija. 17.50 Primarij dr. Westphall. 18.45 Poročila. 19.10 Dan, kot noben drug. 20.15 Poročni šou. 21.45 Spieglov tv magazin. 22.45 Dvorec Pompon Rouge. 24.00 Kanal 4.

5.40 Prebujajte se z nami. 5.50 Vreme, ceste. 6.30 Horoskop. 6.45 Pesem tedna. 7.00 Druga jutranja kronika. 7.15 Vreme, ceste. 8.00 Poročila. 8.10 Danes na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Poročila. 9.15 Zgodilo se je. 10.00 Poročila. 10.30 Sport. 12.00 Poročila. BBC. 13.00 Slovo. 16.00 Pozdrav popoldnevu. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 Sport. 18.00 S krščakom, cekron pa z marelov. 18.30 Poročila. BBC. 18.30 Iz naše preteklosti. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

9.00 Program za otroke. 10.25 Karkoli drugega bi bilo pohlepno, angl. nadaljevanje. 11.15 Mernik. Utrip. Zrcalo tedna. 12.00 Poročila. 16.00 Podarim-dobim. 16.30 Dnevnik. 16.50 Radovedni Taček. 17.05 Jelenček, otroška serija. 17.40 Obzorja duha. 18.15 Boj za obstanek. 18.40 Risanka. 19.00 Zariše. 19.30 Dnevnik. 20.05 Da, predsednik, angl. nanizanka. 20.40 Svet na zaslonu. 21.25 Hiša na samem, drama TV Pristina. 22.30 Dnevnik. 23.00 Sova: Mož z imenom Sokol, amer. nadaljevanje; Zvezde ste, amer. nanizanka.

Drugi program

9.45 Zimske olimpijske igre. 15.10 Sova, ponovitev. 16.30 Videogodba. 17.10 Euroritem. 17.15 Zimske olimpijske igre. 19.00 Videošpon. 19.30 Dnevnik TV Koper. 20.05 Znanost in resnica, amer. serija. 21.00 Zimske olimpijske igre. 0.00 Yutel.

HTV 1

8.30 Poročila. 9.00 Svet je gledališče. 10.00 Poročila. 10.05 Solški program. 11.05 Otroški program. 11.35 Pujsovi dosjeji, angl. nanizanka. 12.00 Poročila. 12.05 Ne zahtevaj preveč, serijski film. 13.00 Slika na sliko. 14.00 Poročila. 14.10 Prezrli ste, pogledjte. 16.00 Poročila. 16.30 Kristjani, serija. 17.25 Gremo dalje. 18.00 Poročila. 18.35 Santa Barbara, serijski film. 19.30 Dnevnik. 20.05 Zabavna oddaja. 20.50 Hrvaška v svetu. 21.55 Dnevnik. 22.20 Porin, opera. 23.00 Slika na sliko. 0.05 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Policijska inspekcija. 9.30 Avstrija v sliki. 9.55 Otroški prometni klub. 10.00 Nadaljevanje ni. 10.30 Malcolm, komedija. 11.50 Risanka. 12.00 Pogovor z založnikom. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Trenja. 13.35 Urarski muzej Dunaj. 13.40 Akcija Noetova barka. 14.10 Waltonovi. 14.50 Kraljestvo narave. 15.00 Otroški spored. 15.30 Am dam des. 15.55 Nasveti. 16.05 Otroci pišejo zgodbe. 16.30 Otroci intervjujajo. 16.55 Teleskop. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 18.05 Mi. 18.30 McGyver. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kulturni dnevnik. 20.15 Podoželski zdravnik, razvedrilna oddaja. 21.07 Pogledi s strani. 22.00 Miami Vice. 22.45 Med stopnicami, komedija. 0.20 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Angleščina. 9.00 Mesot pod morjem, ameriški film. 13.00 Zimska olimpiada, prenos, vmes ob 16.00 Popoldanski saldo, pregled dogodkov dneva. 18.10 Svet denarja. 18.25 Piramida, križ, polmesec; umetnost preživetja. 19.00 Videospoti. 19.15 Za otroke. 20.00 Dnevnik, sport. 20.25 Velika skrivnost, zadnji del francoske serije. 21.45 Zimska olimpiada. 11. program: 10.00—16.00 Prenos iz Parlamenta, vmes ob 13.00. Koncert. 16.15 Naš ekran. 16.40 Od pet do šest, magazin. 17.40 Za otroke. 18.00 Dnevnik, vreme. 18.15 MHV. 18.38 Igra. 19.00 Vrnitev, ameriški tv-film. 20.20 Wurlitzer, Joe Cocker. 20.50 Prosta ura, Dezso Meszöly. 21.35 Dobrodolni koncert. 22.00 Večerni saldo, pregled dogodkov dneva. 22.45 Sprehod po diamantni cesti. Ole Nidahl, tibetanski lama, dokumentarni film.

RTL

6.00 Dobro jutro in poročila. 8.55 Angel se vrača. 9.45 Bogat in lep. 11.00 Dragi stric Bill. 12.30 Hammer. 13.00 En oče preveč. 13.30 Kalifornijski klan. 14.20 Springfieldska zgodba. 15.05 Dallas. 16.40 Tveganje. 17.10 Vročna nagrada. 18.00 Elf 99. 18.45 Poročila. 19.15 Ekipa A. 20.15 Umor je njen konjiček. 21.15 Dan potem, ameriški film. 23.15 Deset pred enajsto. 24.00 služba v Vietnamu. 0.55 Boj zoper mafijo.

5.40 Prebujajte se z nami. 5.50 Vreme, ceste. 6.15 Izbiramo pesem tedna. 6.30 Horoskop. 6.45 Pesem tedna. 7.00 Druga jutranja kronika. 7.15 Vreme, ceste. 8.00 Poročila. 8.10 Danes na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Poročila. 9.15 M-shop vam predstavlja. 9.30 Melodie vam predstavlja. 10.00 Poročila. 10.30 Tema dneva. 12.00 Poročila. BBC. 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo. 16.00 Pozdrav popoldnevu. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 Srebrne niti. 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.30 Poročila. BBC. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

8.45 Zgodbe iz šolke. 9.45 Solški program. 10.45 Euroritem. 11.05 Znanost in resnica. 12.00 Poročila. 15.50 Alpe—Donava—Jadran. 16.30 Dnevnik. 16.50 Pravljica. 16.55 Alf. 18.00 Svet poroča. 18.40 Risanka. 19.00 Zariše. 19.30 Dnevnik. 20.05 Da, predsednik, angl. nanizanka. 20.40 Svet na zaslonu. 21.25 Hiša na samem, drama TV Pristina. 22.30 Dnevnik. 23.00 Sova: Mož z imenom Sokol, amer. nadaljevanje; Zvezde ste, amer. nanizanka; Mož z imenom Sokol, amer. nadaljevanje.

Drugi program

9.45 Zimske olimpijske igre. 15.10 Sova, ponovitev. 16.30 Videogodba. 17.10 Euroritem. 17.15 Zimske olimpijske igre. 19.00 Videošpon. 19.30 Dnevnik TV Koper. 20.05 Znanost in resnica, amer. serija. 21.00 Zimske olimpijske igre. 0.00 Yutel.

HTV 1

8.30 Poročila. 9.00 Svet je gledališče. 10.05 Solški program. 11.05 Otroški program. 11.35 Pujsovi dosjeji, angl. nanizanka. 12.00 Poročila. 12.05 Ne zahtevaj preveč, serijski film. 13.00 Slika na sliko. 14.00 Poročila. 14.10 Prezrli ste, pogledjte. 16.00 Poročila. 16.30 Kristjani, serija. 17.25 Gremo dalje. 18.00 Poročila. 18.35 Santa Barbara, serijski film. 19.30 Dnevnik. 20.05 Spektar. 21.05 Glasbena oddaja. 22.35 Dnevnik. 23.00 Slika na sliko. 0.05 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Policijska inspekcija. 9.30 Angleščina. 10.00 Solška tv. 10.30 Amfiron, veseloigra. 12.10 Risanke. 12.15 Castrova Kuba in kriza. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Sužnja Isaura. 14.00 Waltonovi. 14.45 Jutrišnji mojstri. 15.05 Tudi pošaliti se je treba. 15.30 Am dam des. 16.05 Otroci pišejo zgodbe. 16.55 Teleskop. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi. 18.30 McGyver. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kulturni dnevnik. 20.15 Igre življenja. 21.07 Pogledi s strani. 21.15 Si-fra: Plesalec, vohunski film. 23.50 Davkarica, japonska komedija. 0.45 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Angleščina. 9.00 Mesot pod morjem, ameriški film. 13.00 Zimska olimpiada, prenos, vmes ob 16.00 Popoldanski saldo, pregled dogodkov dneva. 18.10 Svet denarja. 18.25 Piramida, križ, polmesec; umetnost preživetja. 19.00 Videospoti. 19.15 Za otroke. 20.00 Dnevnik, sport. 20.25 Velika skrivnost, zadnji del francoske serije. 21.45 Zimska olimpiada. 11. program: 10.00—16.00 Prenos iz Parlamenta, vmes ob 13.00. Koncert. 16.15 Naš ekran. 16.40 Od pet do šest, magazin. 17.40 Za otroke. 18.00 Dnevnik, vreme. 18.15 MHV. 18.38 Igra. 19.00 Vrnitev, ameriški tv-film. 20.20 Wurlitzer, Joe Cocker. 20.50 Prosta ura, Dezso Meszöly. 21.35 Dobrodolni koncert. 22.00 Večerni saldo, pregled dogodkov dneva. 22.45 Sprehod po diamantni cesti. Ole Nidahl, tibetanski lama, dokumentarni film.

RTL

6.00 Dobro jutro in poročila. 8.55 Angel se vrača. 9.45 Bogat in lep. 11.00 Dragi stric Bill. 12.30 Hammer. 13.00 En oče preveč. 13.30 Kalifornijski klan. 14.20 Springfieldska zgodba. 15.05 Dallas. 16.40 Tveganje. 17.10 Vročna nagrada. 18.00 Elf 99. 18.45 Poročila. 19.15 Ekipa A. 20.15 Umor je njen konjiček. 21.15 Dan potem, ameriški film. 23.15 Deset pred enajsto. 24.00 služba v Vietnamu. 0.55 Boj zoper mafijo.

5.40 Prebujajte se z nami. 5.50 Vreme, ceste. 6.30 Horoskop. 6.45 Pesem tedna. 7.00 Druga jutranja kronika. 7.15 Vreme, ceste. 8.00 Poročila. 8.10 Danes na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Poročila. 9.15 Glasbene uganke. 10.00 Poročila. 10.30 Iščemo za vas (zavrtite telefonsko številčnico in povejte nam, kaj vas žuli). 12.00 Poročila. BBC. 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo. 16.00 Pozdrav popoldnevu. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 To sem jaz. 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.30 Poročila. BBC. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

9.20 Ta čudoviti notni svet, oddaja za otroke. 10.20 Louisiana, amer. nadaljevanje. 11.00 Nixon, angl. serija. 12.00 Poročila. 15.30 Potovanja, angl. serija. 16.30 Dnevnik. 16.50 Klub Klobuk. 18.40 Risanka. 19.00 Zariše. 19.30 Dnevnik. 20.05 Film tedna: Brez utemeljenega dvoma, novozelandski film. 21.50 Mali koncert. 22.05 Dnevnik. 22.35 Sova: Krila, amer. nanizanka; Zgodba o Magnumu, angl. serija.

Drugi program

9.45 Zimske olimpijske igre. 13.30 Osmi dan. 14.20 Zimske olimpijske igre. 16.10 Sova, ponovitev. 17.40 Euroritem. 18.00 Zimske olimpijske igre. 19.00 Studio Maribor. 19.30 Dnevnik ORF. 20.00 Komorna glasba. 20.40 Pogled in zadeti. 21.00 Zimske olimpijske igre. 0.30 Yutel.

HTV 1

8.30 Poročila. 9.00 Svet je gledališče. 10.05 Solški program. 11.05 Otroški program. 11.35 Pujsovi dosjeji, angl. nanizanka. 12.00 Poročila. 12.05 Ne zahtevaj preveč, serijski film. 13.00 Slika na sliko. 14.00 Poročila. 14.10 Prezrli ste, pogledjte. 16.00 Poročila. 16.30 Kristjani, serija. 17.25 Gremo dalje. 18.00 Poročila. 18.35 Santa Barbara, serijski film. 19.30 Dnevnik. 20.05 Spektar. 21.05 Glasbena oddaja. 22.35 Dnevnik. 23.00 Slika na sliko. 0.05 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Policijska inspekcija. 9.30 Francoščina. 10.00 Solška tv. 10.30 Ena, dva tri, film. 12.15 Ljubezen v vojni. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Sužnja Isaura. 14.00 Waltonovi. 14.45 Jutrišnji mojstri. 15.05 Tudi pošaliti se je treba. 15.30 Am dam des. 16.05 Otroci pišejo zgodbe. 16.55 Teleskop. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi. 18.30 McGyver. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kulturni dnevnik. 20.15 Igre življenja. 21.07 Pogledi s strani. 21.15 Si-fra: Plesalec, vohunski film. 23.50 Davkarica, japonska komedija. 0.45 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Za otroke. 9.35 Velika skrivnost, ponovitev serije. 10.35 Za upokojenje. 16.00 Popoldanski saldo. 16.10 Arhitektura na razpotju. 16.35 Dobrodolni koncert. 17.30 Wilhelm Tell, serija. 18.00 Svet denarja. 18.10 Magazin za menedžerje. 19.00 Videospoti. 19.15 Za otroke. 20.00 Dnevnik, sport. 20.35 Zdravstveno predavanje. 21.10 Zuriška dvorana oklepov. 22.10 Aktualno. 22.30 Studio B. Balazs. 23.10 Jazz. 11. program: 16.10 Naš ekran, v romunščini. 16.35 Od pet do šest, magazin. 17.35 Za otroke. 18.00 Dnevnik, vreme. 18.15 Ansambel Tukros. 18.38 Telefonska igra. 19.00 Z dušo in telesom, nemška serija. 20.00 Regionalni programi. 21.00 Suvener, glasbeni film. 21.30 Večerni saldo, pregled dogodkov dneva. 21.50 Zimska olimpiada, prenos.

RTL

6.00 Dobro jutro in poročila. 8.30 Ponovitev različnih nadaljevanj. 11.30 Tic Tac Toe. 12.30 Hammer. 13.00 En oče preveč. 13.30 Kalifornijski klan. 14.20 Springfieldska zgodba. 15.05 Dallas. 15.55 Chips. 16.45 Tveganje. 17.10 Vročna nagrada. 18.00 Elf 99. 18.45 Poročila. 19.15 Nazaj v preteklost. 20.15 Narodnozabavna glasba. 21.15 Gottschalkov šou. 22.15 Ster-nov tv magazin. 23.10 Benny Hill. 0.55 Boj zoper mafijo.

5.40 Prebujajte se z nami. 5.50 Vreme, ceste. 6.30 Horoskop. 6.45 Pesem tedna. 7.00 Druga jutranja kronika. 7.15 Vreme, ceste. 8.00 Poročila. 8.10 Danes na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Poročila. 9.15 Glasbene uganke. 10.00 Poročila. 10.30 Iščemo za vas (zavrtite telefonsko številčnico in povejte nam, kaj vas žuli). 12.00 Poročila. BBC. 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo. 16.00 Pozdrav popoldnevu. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 To sem jaz. 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.30 Poročila. BBC. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

9.30 Pečenjžep, Mačkon in njegov trop. 10.30 Solški program. 11.30 Slovenci v zamejstvu. 12.00 Poročila. 15.50 Slovenci v zamejstvu. 16.30 Dnevnik. 16.50 Superbabica, angl. nanizanka. 17.15 Živ žav. 18.10 Ze veste..., izobraževalna oddaja. 18.45 Risanka. 19.00 Zariše. 19.30 Dnevnik. 20.05 Razrednik, amer. nanizanka. 20.35 Maja vam predstavlja. 21.35 Tednik. 22.30 Dnevnik. 23.10 Sova: Mož z imenom Sokol, amer. nadaljevanje; Cellini, ital. nadaljevanje.

Drugi program

16.35 Sova, ponovitev. 18.40 Euroritem. 19.00 Videolestev. 19.30 Dnevnik RA1. 20.05 Gospodarska oddaja. 21.00 Zimske olimpijske igre. 0.30 Yutel.

HTV 1

8.30 Poročila. 9.00 Svet je gledališče. 10.05 Solški program. 11.05 Pujsovi dosjeji, angl. nanizanka. 12.00 Poročila. 12.05 Ne zahtevaj preveč, serijski film. 13.00 Slika na sliko. 14.00 Poročila. 14.10 Prezrli ste, pogledjte. 16.00 Poročila. 16.35 Mikser M. 17.20 Gremo dalje. 18.00 Poročila. 18.05 Razstava znanstvenih knjig. 18.35 Santa Barbara. 19.30 Dnevnik. 20.05 3-2-1, kviz. 20.55 Spektar. 22.00 Dnevnik. 22.25 Glasba. 23.00 Slika na sliko. 0.05 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Policijska inspekcija. 9.30 Dežela in ljudje. 10.00 Življenje v

Kino

SPORED FILMOV V KINU »PARK« M. SOBOTA OD 7. FEB. DO 13. FEB.

PETEK, 7. feb., ob 17. uri amer. fantastični film TERMINATOR 2.
PETEK, 7. feb., ob 19. uri amer. fant. film TERMINATOR 2.
SOBOTA, 8. feb., ob 17. uri amer. risanka PEPEKA.

SOBOTA, 8. feb., ob 19. uri amer. fant. film TERMINATOR 2.
NEDELJA, 9. feb., ob 15. uri amer. risanka PEPEKA.

NEDELJA, 9. feb., ob 17. in 19. uri amer. fant. film TERMINATOR 2.
TOREK, 11. feb., ob 17. in 19. uri amer. komedija LJUBEZEN NA ŠOLSKI NAČIN.

SREDA, 12. feb., ob 17. in 19. uri amer. kom. LJUBEZEN NA ŠOLSKI NAČIN.
ČETRTEK, 13. feb., ob 17. in 19. uri amer. akcijska komedija HUDSON HAWK. V glavni vlogi: BRUCE WILLIS IN DANNY AL-ELLO, režiser: MICHAEL LEHMANN.

MOTORNIA VOZILA

ZASTAVA 101 KONFORT, letnik 1981, registriran do avgusta, prodam. Tišina 72. m1018

ZASTAVA 850, 4 sedeži in keson, letnik 1985, prodam. 25-259. m1063

RENAULT 18 TL prodam za 3.000 DEM. Jože Rajtar, Nedelica 1, Turnišče. m1035

FIAT UNO, nov, še neregistriran, prodam. V račun vzamem manjše vozilo. 60-516. m1038

ZASTAVA 101 prodam za rezervne dele. Milan Prša, Velika Polana 137 a. m1030

CITROEN BX, 9/89, ugodno prodam ali zamenjam. PORŠ, Zvezna 1, Murska Sobota. m1077

WARTBURG, letnik 1983, generalno obnovljen, prodam. Bakovci, Nova ulica 11. m1075

JUGO 55 GV, letnik 1989, odlično ohranjen, prodam. Cena po dogovoru. Marija Aleksič, 22-928. m1078

SEMENSKO HIBRIDNO KORUZO PIONEER

EVA 3901, HELGA 3902, MIRNA 3925, DEA 3839, PANNO-NA 3737, CARLA 3779, PAN-KA 3359 IN 3965/A.

Cena: 180—225 forintov za kilogram. Nakup je možen vsak dan v trgovini

Kovács v Lentiju, Kossuth u. 1, in ob četrtkih na sejmišču.

Iščemo zastopnike — akviziterje in splošne organizatorje skupin za predstavitev in prodajo v svetu visoko priznanega izdelka. Nudimo popolno uvajanje in adaptivno preprosto rešitev tuji valuti. Telefon: (062) 37-902.

Gostilna HORVAT-LOVENJAK

iz Polane pri Murski Soboti obvešča svoje cenjene goste, da bo lokal zaprt do vključno petka, 14. februarja 1992.

Po tem datumu se spet pripravljajo za obisk.

AVTOBUSNI PROMET MURSKA SOBOTA, d.o.o.

vabi k sodelovanju za zelo dobro plačilo dobrega, izkušenega in kreativnega

AVTOLIČARJA

Podrobnejše informacije dobite po telefonu štev. 21-459, int. 22.

Pisne vloge s pričevali in kratkim življenjepisom sprejema kadrovska služba podjetja na Bakovski ul. 29 a 8 dni po objavi.

PROIZVODNJA — STORITVE — TRGOVINA LJUTOMER, tel.: (069) 82-455

SALEN POHIŠTVA KROG, tel.: (069) 32-455

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Podjetje za informiranje Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Renata Bakan-Ficko, Bernarda Balažič-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Smej, Štefan Sobočan, Endre Gönter (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografija), Nevenka Emri (lektorica).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji in odgovorni urednik 21-383, 21-064 in 25-019, glavna urednica in direktorica 22-403, računovodstvo in tajništvo 21-383 in 21-064, GPS (trženje) 22-403, telefaks 22-419. Nenačrtovanih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za I. trimesečje 1992 je 500,00 SLT, za podjetja 1.000,00 SLT, za naročnike v tujini 80 DEM letno.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.

Tisk: GZP Mariborski tisk, Maribor. Vestnik je po zakonu o prometnem davku obdavčen s petimi odstotki davka od prometa proizvodov.

LADO 1500 SL, starejši letnik, vozno, neregistrirano, prodam. 46-416, po 16. uri. mdr

RUSKO VOLGO, dizel, letnik 1978, ugodno prodam. Informacije vsak dan od 8. do 10. po tel.: 75-167. m4525

RENAULT 4, letnik 1978, v celoti ali po delih, prodam. Cena 650 DEM. Janko Janežič, Mekotnjak 15, Ljutomer. m3512

KAWASAKI 80, 60, 50, za otroški motokros od 5 do 16 let, prodam. 57-134. m1003

JUGO 55 AX, letnik 1987, prodam. 75-895, vsak dan po 16. uri. m1083

JUGO KORAL 55, letnik 1989, prodam. Ulica Oktobrske revolucije 6, Murska Sobota. 21-289. m1005

OLTCIT CLUB 11 RE ugodno prodam. 24-727. m1009

RENAULT 4 TLS ugodno prodam. 24-591. m1013

FIAT 126 P, karamboliran, nevozen, prodam. 31-016. m1039

RENAULT 30 TS, letnik 8/80, registriran do 9/92, prodam. 24-242. m1047

AUDI 80, DIZEL, letnik 1982, ugodno prodam. Špilak, Nedelica 124, 72-127. m1061

POSEST

IŠČEM, kupim, zamenjam ogrevano stanovanje, približno 70 m², v Murski Soboti. (066) 22-118. mpf

VINOGRAD, 29 arov, s kletjo, v Čentibi, prodam. Kapca 85. m4529

SRČNO SREČANJE

Spoznati želim prijateljico, lahko tudi s kmetijo. Otok ni ovira. Po poklicu sem zidar, star 39 let in zelo razočaran. Naslov v upravi lista. mzf

DIZAKO, D.O.O. DETEKTIVSKE STORITVE

Detektivske storitve, fizično, tehnično varovanje ljudi, denarja in objektov, nameščanje alarmnih naprav, izterjava dolgov in vse druge storitve s tega področja opravljamo kakovostno, uspešno in poceni. Ponudbe na upravo lista pod »100 % VARNOST«.

— hosta —

- obrezovanje sadnega drevja
- urejanje in zasaditev okolice hiš — od načrta do izvedbe
- strokovno in poceni
- Stanko Horvat, Trstenjakova 51, 22-276
- Škarje in trta na škarjah rodita

— hosta —

V DELOVNO RAZMERJE SPREJMEM VKV IN KV ZIDARJE ZA NEDOLOČEN ČAS. Prošnje z dokazili pošljite na naslov: Anton Varga, Gradbeništvo in studenčarstvo, Murska Sobota, Mladinska 48. mpf

HIŠO, novejšo, v Lendavi zamenjam za podobno ali manjšo ali za stanovanje v Murski Soboti. 22-078. m1045

VINOGRAD IN KLET, 13 arov, v Dolini, prodam. Ponudba na upravo lista. m4531

VINOGRAD, 7 arov, v Lendavskih gorah, blizu Četitskega nogometnega igrišča, dam v obdelavo. 75-124. m4527

TRAVNIK, 30 arov, v Radenci, ali njivo, 30 arov, prodam. Cena po dogovoru. (0602) 44-434. mpp

10 AROV VINOGRADA v bližini Svete Trojice pri Lendavi prodam. 76-321. m4523

PARCELO, 14 arov, pri Gostilni Sep v k.o. Ivanovci (140 dreves, 140 trsov rizling) in poštne znamke Jugoslavija 1944 do 1991, prodam. 21-626, zvečer. m1019

STANOVANJE, dvo- ali triobno vzamem v najem ali kupim. Štefan Baranja, Stara 6, Murska Sobota. m1024

22-ARSKO PARCELO, primerno za sadovnjak, na Kukeču ugodno prodam. 23-742 ali Kidričeva 22 b. m1068

STAREJŠO HIŠO z 1,5 ha obdelovalne zemlje v Radovcih na Goričkem, lahko tudi hišo za počitniško hišico, prodam. Horvat, Radovci 51, 31-700. m1069

HIŠO na odlični lokaciji v Murski Soboti prodam. (061) 181-289 ali 24-079. m1049

GARSONJERO ALI SOBO S KOPALNICO v Murski Soboti išče uslužbenka. Naslov v upravi lista pod »Nujno«. m1052

GARAŽO, montažno, prodam. Cena po dogovoru. Marija Balažič, Cvetkova 23, nov blok. M1058

GARAŽO, montažno, prodam. 22-187, popoldan, ali 54-057. m1060

TRI ZAZIDLJIVE PARCELE, 910, 953 in 975 m², v Sp. Ivanjih, ob cesti, ugodno prodam. Franc Toš, Grabovo 35, p. Videm ob Ščavnici. m3124

VINOGRAD, na lepi sončni legi, v Dobrovniku, cepljeno, 700 trsov, klet, elektrika, vodovod, prodam. 23-495. m1059

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

TRAKTOR IMT 565, 673 DU, deluxe, ferguson, s prednjim pogonom, skoraj nov, in Ursus 55, v dobrem stanju, prodam. (062) 732-045, naslov: Marija Moleh, Zice 35, Zg. Ščavnica. m1040

TRAKTOR IMT 577 IN ZETOR 72 s škroplilnico KŽK, 200 l, prodam. Dolnja Bistrica 43. m1059

BRANE ZA TRAKTOR TOMO VINKOVIČ prodam. 70-530, popoldan. m1041

TRAKTOR IMT 560 z enoosno prikolico ugodno prodam. 60-516. m1038

TRAKTOR TORPEDO TD-48 A, 70 delovnih ur, brezhiben, prodam. Rogoševci 29. m1082

TROŠILEC, visok, kupim. Dezider Kerčmar, Peskovci 36. m3434

ZETOR 25 s koso prodam. 51-372. m1022

TRAKTOR UNIVERZAL 445 prodam. Veštica 19. m1025

CISTERNO, 1200—2200 l, kupim. 47-198. m1031

BOČNO TRAKTORSKO KOSO IMT, novo, prodam 30 % ceneje. Lipa 66. 41-352. m1071

SEJALNICA ZA KORUZO, dvoredno, in svinjo za zakol, 150 kg, prodam. Satahovci 4. 1051

HOLZGASTRATOR IN HOLGAS STROJE, buldogtraktor in drugačne tehnične starine, iščem. 69-116. m3121

RAZNO

SEJALNICO, 4-redno, OLT, za koruzo ter plug prodam. Viktor Novak, Ključarovi 13. 87-592. m1032

Preklic! Preključujem veljavnost zaključnega spričevala št. 1228/75, 27. 6. 1975. EGS Maribor, Jože Norčič, Miklošičeva 24, Murska Sobota. m1076

SENO IN OTAVO, balirano, prodam. Bogojina 167. m1042

Beltinci, Ravenska 27, tel.: 42-151

● ponovno levi's ● velika izbira daril

***

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči ali ledeni, pokličite **IZOLACIJSKI SERVIS F. HAJDINJAK**, Gornji Slaveči 6, Kužina tel.: 55 071

Popravilo z garancijo na vašem domu

TRISED Z LEŽIŠČEM IN DVA TABURETA, zelo dobro ohranjen, poceni prodam. 31-170, popoldan in 24-171, popoldan. m1043

POHIŠTVO ZA DNEVNO SOBO, kompletno, prodam. 43-002. m1046

KAVČ, raztegljiv, po ugodni ceni, in dva zamrzovalnika, prodam. 23-818. 1072

PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO, novo, Ferroterm, 35 kal, prodam. Krajna 39. m1074

Preklic! Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 7767-7, izdane pri HKS Panonka v M. Soboti. Geza Čahuk, Ivanovci 42, Fokovci. m1033

Preklic! Preključujem veljavnost obračuna za sladkorno peso za vpis v HK št. 3215-6, izdano pri HKS Panonka M. Soboti. Jože Glavač, Bogojina 72. m1015

OTROŠKE AVTOSEDEŽE in ladijski pod, prodam. 69-122. m3117

PRIKOLICO ZA AVTO, novo, ugodno prodam. 60-570. m3120

SUHA DRVA, okrogle železne stopnice, luči za golf in industrijski šivalni stroj Singer prodam. 76-481, v petek in soboto popoldan. m1028

ZADNJE STEKLO ZA OPEL 1700, menjalnik in platišča, ter pogonsko jermenico za stayer, prodam. Tišina 21. m1016

KASETE ZA VIDEOTEKO IN AVTORADIO MTC prodam. 21-395. m1066

GOLF DIZEL, letnik 1991, julij, prevoženih 8.000 km, prodam. 24-166. 1067

TRAJNOGOREČO PEČ in lado 1200, karambolirano, prodam. Satahovci 22. m1002

ŠKOLJKO ZA JETTO, starejši tip, kupim. 89-147. m3513

SMREKOVE IN BOROVE HLODE in novo sklopko za viso club 2 prodam. 59-021. m1011

SUŠILNIK PERILA, skoraj nov, prodam. 87-802. m3514

AMERIŠKI BILJARD IN NAMIZNI NOGOMET prodam. Mirko, (042) 844-037. le-pt

NOVO! Elektronski preprečevalec, ki ščiti vaš avtomobil pred rjo. Uspeh neverjeten. Garancija 3 leta. Cena samo 1.900 SLT in poština. AS, p.p. 82, Slovenske Konjice, po. — 50. m4537

OLJNI GORILNIK GEPTUFT prodam. Anica Lupša, Hrastje Mota 78 c. m3123

ZAGO STIHL 051 AV prodam. Ignac Cvetko, Žižki 65 a, 69232 Črenšovci, 25-361. m1079

NOVO! Nič več težav z izpadanjem las. Popolnoma naravno zdravilo vam zanesljivo ustavi izpadanje las, jih regenerira in pospešuje njihovo rast. Cena paketa je 280 SLT in poština. Pošljemo po povzetju. Biomax, p.p. 82, Slovenske Konjice, p.c. — 48. m4536

USNJESE SEDEŽE, 3 kose, (trised), prodam. 25-361. m1079

VINO, belo, mešano (renski rizling, silvanec in semling) in barvni televizor Philips, prodam. 43-113. m1080

STRUŽNICO, starejši letnik, lahko tudi z manjšo okvaro, kupim. 44-025. m1008

BARVNI TELEVIZOR PHILIPS, ekran 55, prodam za 350 DEM. Nedelica 79, Turnišče, 72-141 od 10. do 15. ure. m1023

BELO POROČNO OBLEKO št. 40 prodam. Naslov v upravi lista. m1050

GABROVO ŽIVO MEJO dam za posek. Alojz Novak, Oslova 8, Križevci pri Ljutomeru. m1056

Preklic! Preključujem veljavnost spričeval 1., 2., 3. in 4. razred OŠ Križevci pri Ljutomeru, izdanih v letih 1988, 89, 90, 91. Jernej Slavič, Šalovci 4 a. m1057

DELO

Sprejem samostojnega avtokleparja. 65-137. m1004

IŠČEM MLAJŠO SAMSKO KUHA-RICO ZA ITALJO. Dam hrano, sobo in 80.000 SLT dohodka. Obširne ponudbe pošljite na naslov: dr. Boris Farkaš, Lendavska 19 b, Murska Sobota. m1048

STORITVE

INŠTRUIRAM NEMŠKI JEZIK. 23-038. M1044

ZIVALI

PSA DOBERMANA, črne barve, delno šolan, star 30 mesecev, prodam. Perkič, Bakovci, Zvezna 25. m1034

NESNICE, MLADE JARČICE, PASMIE HISEX, rjave, opravljena vsa potrebna cepljenja, prodajamo po zelo ugodni ceni. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastoj. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije: Gostilna Tibija Horvata, Nemčavci, tel.:

24-393, ali Dragica Bekan, Grad, 53-086, ali Gostilna Železen, Beznovi, 49-025. mpp

TELICO, brejo, ali kravo po izbiri prodam. Kisilak, Zvenavje 34, m1054

TELICE, kontrola A, po izbiri prodam. Štefan Baler, Kušanovci 18. m1055

NESNICE, MLADE JARČICE, PASMIE HISEX, rjave, opravljena vsa potrebna cepljenja, prodajamo po zelo ugodni ceni. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastoj. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije: Gostilna Tibija Horvata, Nemčavci, tel.:

21. M1020

MALE PUJSKE IN VIJAK ZA SKALNICO, nov, ter navaden nik Gorenja prodam. Vaneča 14. m1081

MALE PUJSKE prodam. Markišar 21. M1020

V SPOMIN

Zaman je bil tvoj boj, zaman vsi dnevi upanja, trpljenja, bolezen je bila močnejša od življenja.

Te dni mineva najbolj žalostno leto v mojem življenju, odkar me je moral mnogo prerano zapustiti dragi sin

Alojzij Kolenko

iz Mostja

Iskrena hvala vsem, ki se ga še spominjate.

Neutolajljiva mama

Po težki boleznini nas je v 82. letu starosti tiho zapustil naš dragi oče, tati, dedek in pradedek

Martin Magdič

iz Renkovec

Iz srca se zahvaljujemo vsem, ki ste ga v zadnjih dneh njegovega življenja obiskovali in mu lajšali trpljenje. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku.

Žalujoci otroci z družinami ter sestra Terezija z družino

Po težki bolezni nas je v 41. letu starosti zapustil naš dragi sin, brat in stric

Dezider Magdič

iz Kamovcev 33

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, darovali vence, šopke in prispevali za maše. Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

21. januar 1992

Žalujoči: mama, sestra z družinama in drugo sorodstvo

ZAHVALA

21. decembra nas je zapustil brat

Martin Sabotin

s Cvena 10

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sosedom Kosijevim, Makoterjevim, Mariničevim, ki so nam pomagali. Posebna zahvala g. dekanu za pogrebni obred, govornikom, gasilcem, sodelavcem, tovarni ženskih oblačil Mura, vsem prijateljem, ki so ga v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, nam izrekli sožalje. Vsem še enkrat — hvala!

Vsi njegovi žalujoči

ZAHVALA

V 41. letu nas je po kratki in hudi bolezni za vedno zapustil naš dragi mož, oče, sin, brat in stric

Adam Lado

iz Rakičana

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom in sodelavcem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje.

Posebna hvala zdravstvenemu osebju pljučnega oddelka bolnice v Rakičanu in patronažni službi iz Murske Sobotice. Zahvaljujemo se g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS za izrečene besede slovesa ob odprtem grobu ter sodelavcem ŽG Fersped Šentilj in Gornja Radgona.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči vsi njegovi, ki smo ga imeli radi

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, tast, dedi in stric

Štefan Šavel

mizarski mojster

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence, šopke ali v dobrodelne namene.

Hvala tudi g. Maučecu za ganljive besede slovesa, g. Škaliču za pogrebni obred, obrtni zbornici, častni straži, osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Murski Soboti in na Golniku ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Babika, sinova Štefan in Jože z družinama in sorodstvo

ZAHVALA

29. januarja nas je v 82. letu starosti, tiho in mirno zapustila naša najdražja mama in stara mama

Julijana Horvat

roj. Jerebic
iz Beltince

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem, kolektivom ABD Dimnikarja M. Sobota, Agromerurja Murska Sobota, Tovarne mesnih izdelkov Murska Sobota in Osnovne šole Beltinci, g. župniku za pogrebni obred, dr. Carju za lajšanje bolečin, govorniku Gustiju Farkašu, pevcem in vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence, šopke in za svete maše ter jo v tolikšnem številu pospremili k zadnjemu počitku.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: hčerke, sinova, vnuki in pravnuki

ZAHVALA

V 91. letu starosti nas je zapustil naš dragi oče, dedek in pradedek

Janez Gergyek

iz Prosečke vasi

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so pospremili našega očeta na zadnji poti, darovali vence in cvetje ter za druge namene.

Hvala gospodom župnikom za ganljiv pogrebni obred, pevcem za čutno odpete žalostinke, gasilcem iz Prosečke vasi in govorniku za poslovilne besede.

Vsem skupaj in vsakomur posebej — prisrčna hvala!

Žalujoči vsi njegovi

Minilo žalostno je leto,
zapustil dom in svoje drage si,
na tvojem grobu roža le cveti,
ki grenka solza jo rosi.

V SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na
8. februar 1991, ko nas je tragično zapustil naš dragi sin, brat in vnuk

Fredi Škodnik

iz Gradišča

Nepredvidnost, kaj si storila, najljubše na svetu si nam vzela. Ne moremo dojeti, da se nikoli več ne boš vrnil med nas. Obležal si na robu ceste, korak je obstal, glas onemel, ne slišita se več besedi mama in oče. V našem domu je praznina, v naših srcih bolečina, ki ne bosta nikoli minili.

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, postojite ob njegovem mnogo preranem grobu, prinašate cvetje in prižigate cvetje.

Žalujoči vsi, ki smo ga imeli radi

8. februarja mineva 9 let, odkar nas je zapustila draga žena, mama in stara mama

Ema Horvat

iz Sotine

Vsem, ki se ustavite ob njenem grobu, ji prinašate cvetje in prižigate sveče, iskrena hvala.

Vsi tvoji

Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prehitro,
a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

22. januarja 1992 nas je v 42. letu starosti tragično zapustil naš dragi mož, oče, sin, stric in zet

Jože Seme-Jaši

iz Radenec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in izrazili ustno ali pisno sožalje.

Iskrena zahvala g. župniku za opravljen obred, pevcem za odpete žalostinke, govornikom g. Rožancu in g. Cugu v imenu lovske družine Radenci in LD, lovskim rogištom Prekmurja in strelski družini Štefana Kovača. Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga spremljali na njegovi mnogo prerani zadnji poti, mu darovali vence, cvetje ter za dobrodelne namene.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči vsi njegovi, ki smo ga imeli zelo radi

Zakaj si moral nam umreti,
ko pa s teboj je tako lepo
bilo živeti...

Očku in strčku

Jašiju

Tako težko se bo naučiti živeti brez tebe in se sprijazniti z mislijo, da te nikoli več ne bo.

sinova Aleš in Sebastjan, nečaka in nečakinje Dejan, Maša, Mateja, Miloš, Monika in Mirica

Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje,
bolečine si preстал,
zdaj boš v grobu mirno spal.

V 85. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

Franc Vuk

iz Dolnjega Lakoša 2

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje in za svete maše, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala osebnemu internemu oddelku bolnice v Rakičanu, g. duhovniku za pogrebni obred, oktetu iz Velike Polane in pevkam iz Dolnjega Lakoša za odpete žalostinke ter govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem skupaj iskrena hvala!

Žalujoči: žena Justina, hčerka Elizabeta z možem, trije vnuki in štirje pravnuki

Težko je izgubiti človeka, ki ga ljubiš,
še težje ga je izgubiti za vedno.
Najtežje se je naučiti živeti brez njega.

V SPOMIN

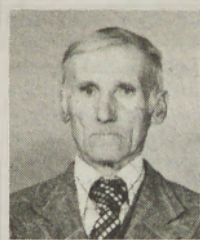
4. februarja 1992 je minilo leto
žalosti in praznine, odkar nas
je zapustil naš dragi mož, oče,
dedek, brat in tast

Franc Gomboši

ključavničarski mojster
iz Murske Sobotice

Prisrčna hvala vsem, ki obiskujete njegov tihi dom, prižigate sveče in ga krasite s cvetjem.

Z žalostjo v srcu tvoji najdražji

Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje,
bolečine si preстал,
zdaj boš v grobu mirno spal.

V 73. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Alojz Matjašec

iz Gomilice

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem ter vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, za svete maše ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku Tkalcu za poslovilne besede, zdravnic in sestri ambulant v Turnišču za požrtvovalno delo ter osebju internega oddelka.

Žalujoči vsi, ki smo ga imeli radi

A dan je črni moral priti,
bridkosti dan, o j dan solzan,
težko bilo se je ločiti,
a solze vse, ves jok zaman.

ZAHVALA

V 63. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, tast, dedek, brat in svak

Jože Kociper

iz Gančan

V globoki žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sorodnikom, sosedom, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje, ter vsem, ki ste ga spremljali na prerani zadnji poti.

Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem in pevkam za odpete žalostinke in govorniku KS za poslovilne besede.

Hvala sodelavkam 121. brigade lahkkih oblačil v Muri.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Z žalostjo v srcu vsi tvoji najdražji

Ministrstvo za zdravstvo Republike Prekmurje je Prezidiju rubrike Kri ni zemlja sporočilo, da bo pri imenovanju najnovejšega virusa gripe, ki se »razsejava« po tej in oni strani Mure, upoštevalo predlog dijakov Gimnazije v Soboti. Virus se tako uradno imenuje »Marusja«, po profesorici Marusji Uhernik, ki jo je letošnja gripa slednjič vrgla. Doselej je na srečo dijakov ni še nobena. Sicer pa dijaki molijo za virus gripe z imenom »Dečko Ek«. Profesorja fizike Edvarda Dečka, tudi »Einstein« imenovane, gripa na nesrečo dijakov nikoli ne obišče.

Prekmurska republika ima prvič v zgodovini na olimpijskih igrah svoje zastopstvo. V Albertvill je odpotovala Beltsinska banda.

Po informacijah iz prvega kroga vemo, da so se člani bande, razen za skupinski »muzikaški« nastop, vsak zase pripravljali tudi za nastope v posamičnih disciplinah.

(Če bodo Preki izjavili, da jih zastopa Alfi Nipič s svojo bando, bo to nedvomno znamenje, da znova skušajo razbiti prekmursko-prleško konfederacijo).

Preverjalismo tudi, če je »športna« vetrovka, ki jo je imel oblečeno ruski predsednik Boris Jelcin na srečanju z ameriškim predsednikom Bushem, last katerega od starejših članov Beltsinske bande. Jožek, (88 let, (kontrabas) trdi, da na njegovem zelenkastem »bečku« manjkajo trije gumbi in da so rokavi daljši kot pri Borisovi.

Mnogi prleški in prekmurški kmetje so že takrat, ko je soboški radio vodil prejšnji urednik Bojan Peček, za boljše mlečnost krav nastavili v hlevih zvočnike. Obmurske krave imajo glasbo prav tako rade kakor katerekoli druge.

Ko je postal krmar murskih valov Marjan Maučec, ki je znan kot še večji zagovornik visoke kulture — znano pa je, da krave bolje dojijo ob klasiki kot narodno-zabavni muziki — so kmetje nastavili še močnejše zvočnike.

Zadnja dva tedna pa je zaradi tega v »dojuncah« in posodah molznih strojev suša, krave pa se povrhu še slabo počutijo. Najprej se jim je ob pesmi prejšnjega tedna, v kateri nekdo hrešči o »šnopčku«, začelo mleko sušiti, ob najnovejši zmagi okusa poslušalcev pa krave nenadoma zbolevajo za uremijo (po domače: ne morejo se poscati).

Radostna plat žalostne zgodbe: kmetje, ki svojim kmetiacem še niso kupili molznih strojev, izganjajo so-proge iz hlevov in na radiu zahtevajo, da pride k njim molst Smilja Baranja!! Ob tem glasbeno urednico sprašujejo, če ve, »kda je ženska penava med nogami«. (Ko molze v golido, da ne bo nesporazuma!)

In odkar je Bojan Peček prenehal biti urednik soboškega radia, sanja samo še o kavbojski karieri, ki jo je začel z glasbenim programom za boljše molznost krav. »Kam bom velik, bom James Stewart«, ponavlja naslonjen na podboje vrat, s palci zataknenimi za usnen pas in v zlomljeni drži. (Peček je malo pod dva metra.)

Prezidiju ni znano, koliko so pri glasbeni zmede krive Pomurske mlekarne, ki prodajajo »pomursko mleko« z gorenjskim nageljnomo na embalaži.

»Banalnost za banalne, / banane za opice, / krancelj pa za uboge v duhu, zakaj njih je nebeško kraljestvo.«

Kdor hoče to razumeti, mora biti vsaj Marjan Dora.

RESEDA NI KONJ

Gospodarska zbornica Slovenije — Območna zbornica za Pomurje Murska Sobotna organizira INFORMATIVNI DAN o možnosti gospodarskega sodelovanja med Železno in Zalsko Zupanijo iz Madžarske ter Pomurjem oz. tudi širše s Slovenijo.

Informativni dan bomo organizirali v četrtek, dne 20. februarja 1992, s pričetkom ob 10. uri v prostorih velike sejne dvorane Skupščine občine Murska Sobotna.

Na informativni dan vabimo predstavnike družbenih in zasebnih podjetij iz Pomurja pa tudi širše iz Slovenije.

Na tem srečanju bodo predstavniki madžarskih gospodarskih zbornic iz Zalaegerszega in Szombathelya predstavili možnosti za gospodarsko sodelovanje, kot tudi predpise s tega področja.

Radgonski mehurčki

Mi, ki živimo ob meji z Avstrijo, imamo pač svoje predstave o naših sosedih čez mejo. Tako že dolgo, že ves čas vemo, da naši »razviti« sosedje niso brez slabosti in napak, da so prav tako krvavi pod kožo, da imajo prav tako neobvladljivo mladino in prevelike ljubitelje dobre kapljice, ki se vozijo po naših cestah tako »svobodno«, kot se po avstrijskih ne bi upali nikoli.

Ceprav sem vse to vedel, pa me je dogodek sredi minulega tedna razžalostil, pravzaprav razjezil. Sprašujem se, kakšen šok so morali doživeti šele tisti »Slovenci« Gorenjci, ki so vse do danes na vsa grla opevali le dobro, najboljše in posnemanja vredno — skratka Made in Österreich!

V mislih imam nesrečo v smučarskem središču Mokrine na avstrijskem Koroškem, v kateri so izgubili življenje štirje Slovenci.

Nesreče se dogajajo, to je res, kljub temu pa me pri celotni zadevi motijo tri stvari. (Oprostite, ker spet naštevam, toda to je posledica dolgoletnega službovanja.) Prvič me je pretreslo (in streslo od jeze), ko sem v poročilih O3 slišal, da so se smrtno ponesrečili štirje JUGOSLOVANI. Kaj bi se sekirali, saj so bili »samo« Jugoslovani! Politika je eno, praksa drugo. Za večino Avstrijcev (predvsem pa takrat, ko gre za njihov interes), smo mi še vedno »jugo« in Balkanci! Tudi za radgonske trgovce smo bili mi vsi le »jugo-kupci«, ki jih je treba čim bolj oskubiti, pa čeprav smo bili doma iz nekaj kilometrov oddaljene Gornje Radgone ali Murske Sobotne. In tako je tudi danes, čeprav je Slovenija mednarodno priznana država, čeprav smo marsikaj preživeli...

Drugič so me pretresle izjave preživelih ponesrečencev, ki so govorili o neodgovornem in skrajno nesramnem obnašanju tamkajšnjih turističnih delavcev. Čeprav so bili ranjeni, jim niso preskrbeli prevoza, še na policiji so morali kar sami prijaviti nesrečo. Seveda ne bodo tvegali svojega ugleda in smučarske sezone zaradi štirih »jugo« smučarjev, ki delajo povsod samo zgago in probleme. In njihovi konkurenti v Švici, Italiji in Franciji znajo to tako dobro izkoristiti...

Tretji šok oziroma streznitev pa sem doživel naslednji dan zvečer. Naši dragi sosedje so bili sposobni dobrih 35 ur po nesreči (naslednji dan) pripraviti televizijsko oddajo KLUB 2 na temo: Varnost avstrijskih smučišč. Posnik (vodja koroškega turizma), Sauper (vodja hotelirstva), Hofmann (odgovoren za žičnice in vlečnice, ki je dejal, da je bila vlečnica skorajda nova, postavljena 1985. leta), Lang (reakcija tujine ima svoje namene), Damith (»kaj na tem svetu je sploh perfektno«) in drugi so več ur govorili o varnosti avstrijskih vlečnic. In pri vsem tem mi ni jasno, kako da lahko v določenem trenutku odreagirajo povsem balkansko (»povejte to onemu tam naprej«), v drugem primeru pa znajo spet odreagirati povsem profesionalno.

Ne čudim se, ker sem že dolgo pred ostalimi Slovenci spoznal, da je glavno vodilo naših sosedov KORIST. Ne slepim se, da nas imajo tako radi. Mi ob meji jih poznamo zelo dobro — njihov razpoznavni znak je ročni računalnik sredi trgovine.

»Radgončan«

Banka za drobno gospodarstvo

S prvim februarjem je v okviru LB Pomurske banke d.d. Murska Sobotna začel poslovati Sektor za drobno gospodarstvo. Banka za obrtnike in podjetnike, ki posluje v novih prostorih v ulici Štefana Kovača 12, bo z ugodnim kreditiranjem, svetovanjem in nudenjem vseh vrst pomoči, podpirala razvoj malega gospodarstva, ki mu je v dveh letih že do sedaj namenila preko 6 milijonov mark pomoči. Za obnovo v zgradbi bivšega Pomurja so odšteli 30 milijonov tolarjev ter zaposlili 15 delavcev.

R. F.
foto: nj

Cene rabljenih avtomobilov

Na zadnji sejem rabljenih avtomobilov 2. februarja v Murski Soboti so lastniki pripeljali 50 avtomobilov, vendar so sklenili le 3 kupčije. Med vozili so prevladovala zastavina, lastnike pa so zamenjali R 4, letnik 1980 s prevoženimi 90.000 km (700 DEM), jugo 45 letnik 1989 s prevoženimi 26.000 km (4.500 DEM) in zastava 101, letnik 1989 s prevoženimi 30.000 km (223.000 SLT). Cene pa so se gibale takole.

Znamka avt.	letnik	prev. km.	cena
zastava 750 se	1983	80.000	1.400 DEM
jugo 45	1991	15.000	5.500 DEM
zastava 126 P	1986	26.000	2.500 DEM
zastava 128	1986	40.000	3.600 DEM
zastava 101	1982	103.000	2.200 DEM
R 4 TL	1981	75.000	95.000 SLT
R 4 GTL	1990	28.000	6.500 DEM
R 19 TR	1991	12.000	21.000 DEM
VW 1300	1969	80.000	1.800 DEM
lada samara	1987	50.000	6.500 DEM
lada niva	1979	70.000	2.100 DEM
lada riva	1987	32.000	4.700 DEM
opel kadett	1989	51.000	19.000 DEM
golf JGL	1979	130.000	1.300 DEM
golf D 1.6	1988	56.000	12.000 DEM
audi 100	1977	110.000	2.500 DEM
bmw	1986	85.000	14.000 DEM
mercedes 240 D	1976	190.000	7.000 DEM
toyota	1988	38.000	12.500 DEM

VESTNIKOV avtomobil,
stroji, sobno in stavbno
pohištvo, skratka polna skrinja
bogatih nagrad za naročnike
in bralce!

RENAULT

VESTNIK
informira
in nagraduje

POKROVITELJ AGROSERVIS p.o.
MURSKA SOBOTA,
Kroška 58, tel.: 21-630
Servis vozil
RENAULT

je avtomobil, ki čaka morda prav na vas?

RENAULT 5
Campus plus/5 V

»Ka se tu pri Gradu godi? Borovo, borovo gostüvanje. Nišče se ženo nej, bor podiramo!«

Tako te dni skupina »zvačev« vabi na borovo gostüvanje, ki bo dober mesec pri Gradu.

Priprave so se torej začele. foto: I. Juhnov.

Cene krmil

VRSTA	PANONKA M. SOBOTA	KZ G. RADGONA	KZ LENDAVA	KZ LIJUTOMER
PU starter	32.58	33.90	—	—
PRO starter	35.79	36.10	39.90	31.80
PRO finiher	—	—	36.60	—
BEK 1	27.37	27.60	—	—
BEK 2	25.52	25.70	—	—
Superbek 35	—	44.40	47.50	43.47
Hiperbek 34	43.89	—	—	—
Super U3	32.69	32.40	—	—
TEL pit 1	—	24.60	—	23.34
TEL pit 2	—	21.40	—	21.71
TEL starter	31.42	31.70	—	33.43

Cene sadja in zelenjave

VRSTA	TRŽNICA	ZELENJAVE POMURSKA
jabolka	70.00	45.00, 51.00
hruške	140.00	120.00
banane	100.00	140.00
mandarine	160.00	98.00
pomaranče	100.00	98.00
limone	120.00	160.00
kivi	—	770.00
orehova jedrca	600.00	160.00
solata	200.00	140.00
cvetača	200.00	54.00
zelje	50.00	—
ohrov	75.00	—
korenje	80.00	—
petersilj	—	150.00
čebula	60.00	40.00
česen	350.00	320.00
hren	120.00	145.00
fižol	128.00	8.00
krompir	—	9.00
rdeča pesa	—	32.00
kislo zelje	60.00	51.00
kisla repa	60.00	33.00
jajca	—	10.00, 12.00

Pomurska banka d.d.
Murska Sobotna

TEČAJNA LISTA ŠT. 14 Z DNE 3. 2. 1992

Država	Valuta	Eno-ta	Za devize			Za efektivno	
			nakupni	srednji	prodajni	nakup	prodaja
Avstralija	a. dolar	1	53.1322	53.2921	53.4520	54.00	—
Avstrija	šiling	100	625.1312	627.0122	628.8932	710.00	735.00
Belgija	frank/C	100	213.5667	214.2093	214.8519	215.00	—
Kanada	dolar	1	60.1646	60.3455	60.5266	61.00	—
Danska	krona	100	1,134.9029	1,138.3179	1,141.7329	1,142.00	—
Finska	marka	100	1,614.7244	1,619.5831	1,624.4418	1,626.00	—
Francija	frank	100	1,291.0719	1,294.9166	1,298.8013	1,300.00	—
Nemčija	marka	100	4,397.9963	4,411.2300	4,424.4637	5,050.00	5,190.00
Italija	lira	100	5.8582	5.8758	5.8934	5.90	—
Japonska	jen	100	56.2064	56.3755	56.5445	—	—
Nizozemska	gulden	100	3,906.3003	3,918.0545	3,929.8087	3,931.00	—
Norveška	krona	100	1,121.7089	1,125.0842	1,128.4595	1,130.00	—
Švedska	krona	100	1,211.2081	1,214.8527	1,218.4973	1,220.00	—
Švica	frank	100	4,938.5101	4,953.3702	4,968.2303	4,980.00	5,000.00
V. Britanija	funt	1	126.5743	126.9552	127.3361	128.00	—
ZDA	dolar	1	70.6363	70.8488	71.0613	72.00	—
Jugoslavija	dinar	100	—	60.0000	—	—	—
Rep. Hrvaš.	dinar	100	—	70.0000	—	—	95.00
Španija	pezeta	100	69.9722	70.1827	70.3932	—	—

- Tečaji za devize so iz TL št. 22 Banke Slovenije in veljajo od 4. 2. 1992 od 0.0 dalje.
- Tečaje za efektivno oblikuje LB Pomurska banka d.d., in veljajo od 3. 2. 1992 od 12.00 do spremembe.
- Občani lahko opravljajo prodajo tuje efektivne v vseh menjalnicah. V vseh enotah LB — Pomurske banke d.d., M. Sobotna lahko prodajo občani tudi kupujejo tuji denar.
- Valute, ki nimajo kupnega oziroma prodajnega tečaja za efektivno, se ne kupujejo oziroma prodajajo.

BANKA ZA OBRITNIKE IN PODJETNIKE

V Ulici Štefana Kovača 12 v Murski Soboti je začel poslovati SEKTOR ZA DROBNO GOSPODARSTVO. Kjer bodo lahko obrtniki in podjetniki rešili svoje probleme v zvezi s kreditiranjem in varčevanjem in dobili strokovne nasvete. Zagotovljena je tudi posredniška in posredniška obravnava.